

مدیریت: بهار
تلفن: ۰۲۱-۸۸۸۸۸۸۸۸
روزه پاکدامنی
این حوزه شروع

سال هفدهم
شماره ۵۶۲
دوشنبه ۸ مرداد ۱۳۹۷
۱۶ ذیقعد ۱۴۳۹
۳۰ ژوئیه ۲۰۱۸
۱۲ صفحه
۲۰۰۰ تومان

هفته نامه افق حوزه

O f o q h - e H a w z a h W

توصیه‌های مراجع تقلید و علما
به رئیس عقیدتی سیاسی ناجا
**تأمین امنیت
اخلاقی و اجتماعی
مهم‌ترین وظیفه نیروی انتظامی**
صفحه ۲

صفحه ۶

در راستای ترویج گفت‌وگو میان سیره پژوهی
در بین حوزه‌یان برگزار شد
**همایش علمی
سیره امام رضا (ع)
آموزه‌ها و کارکردها**

« اگر ما به علت حکم، توجه نکنیم
نمی‌توانیم ساختارها و فرایندهای یک نظام را
طوری تعریف کنیم که زمینه لازم برای تحقق آن
حکم و یا ترک حرامی در جامعه فراهم شود.
« مرزبندی عقل و وحی بسیار مهم است؛
عقل کار خود را می‌کند و ساخت آن
حرکت در سایه است؛ اما وحی علم حضوری
و شهود است و با قلب درک می‌شود.

صفحه ۳

تأکید آیت‌الله العظمی نوری همدانی در همایش
تعالی اساتید و نخبگان بسیجی حوزه‌های علمیه
**حوزه‌های علمیه
مبانی و ارکان انقلاب را
تبیین کنند**
« دشمنان نظام و انقلاب
همه قدرتشان را برای از بین بردن اسلام
بسیج کرده‌اند؛ بنابراین
حوزه‌ها باید انقلابی باشند و این انقلاب را
نگاه دارند و در درس‌هایشان درباره مبانی و ارکان
انقلاب صحبت کنند و این‌ها را تبیین نمایند.

صفحه ۱۰

آیت‌الله العظمی حکیم تأکید کردند
**ضرورت نشر فرهنگ
و تاریخ ائمه معصومین
حتی برای دشمنان**
« احکام فقهی و شرعی را
به بیانی ساده و قابل فهم انتقال دهید
که این نیازی ضروری برای هر مسلمانی است
و باید دقت شود که تمامی مسایل
ریز و درشت دین خود را بدانند.

امام خامنه‌ای در دیدار سفیران، کارداران و مسئولان وزارت امور خارجه خطوط اصلی سیاست خارجی روحیه انقلابی، گسترش روابط و دیپلماسی هوشمندانه

« ارتباط خردمندانه، هوشمندانه، هدفمند و منطقی با جهان
برخاسته از نگاه اسلامی نظام و کاملاً منطبق با دیپلماسی ایدئولوژیک است.

صفحه ۲

پیام آیت‌الله العظمی سبحانی به رئیس مجلس درباره طرح تساوی دین و زن و مرد

وظیفه مجلس برنامه‌ریزی در حدود قواعد اسلامی است نه استنباط احکام شرعی

حضرت آیت‌الله سبحانی در پیامی به دکتر لاریجانی
رئیس مجلس شورای اسلامی نسبت به طرح برابری
دین و زن و مرد واکنش نشان دادند و این طرح را مغایر
احکام اسلامی توصیف کردند.
به گزارش خبرگزاری ابنا، پیام این مرجع تقلید به
این شرح است:
حضور محترم جناب آقای دکتر علی لاریجانی
ریاست محترم مجلس شورای اسلامی
با اهدای سلام به حضرت عالی و کلبه نمایندگان
متعهد در مجلس شورای اسلامی
تصدیع می‌دهد: در حالی که کشور با مشکلات
اقتصادی و سیاسی روبرو است، به جای فکر در
مسائل جاری، متأسفانه گزارش‌ها حاکی است که
رئیس فراکسیون زنان مجلس شورای اسلامی از آماده
شدن طرح برای تساوی دین و زن و مرد خبر می‌دهد
که به زودی امضاهای این طرح جمع‌آوری شده و به
هیئت‌رئیس تقدیم می‌شود.
یادآور می‌شود، این طرح از جهاتی غیرصحیح است:

اولاً تساوی و عدم تساوی دین و زن و مرد از مسایل فقهی است که مرجع تصمیم‌گیری درباره آن، فقیهان عالی مقام و مراجع عظام می‌باشند که حکم شرعی را از مصادر اسلامی استنباط نموده و در اختیار دیگران قرار دهند، در حالی که وظیفه مجلس استنباط احکام نیست بلکه برنامه‌ریزی در حدود قواعد اسلامی است. بر این استنباط حکم شرعی و برنامه‌ریزی عملی در پرتو قوانین، تفاوت از زمین تا آسمان است، بنابراین چنین طرحی از وظایف مجلس بیرون می‌باشد.
ثانیاً: تساوی دین و زن و مرد برخلاف حکم مسلم اسلامی است که همه فقهای اسلام اعم از شیعه و سنی بر آن اتفاق نظر دارند. بنابراین چنین طرحی برخلاف اجماع مسلم و روایات متضاد است.
ثالثاً: کسانی که در فکر تساوی دین و زن و مرد هستند، از مفهوم دین، تصور غیرصحیح دارند؛ آنان فکر می‌کنند که دین در مقابل کالای از دست رفته است و چون زن و مرد هر دو کالای یکسانی هستند پس باید دین آن‌ها یکسان باشد.
در حالی که دین، در مقابل جبران خسارت اقتصادی است که بر خانواده وارد شده است، مسلماً در قتل مرد خسارت بیشتری متوجه بازماندگان می‌شود و در نظام اسلامی، مرد با تلاش‌های شایسته روزی خود، باید لوازم زندگی خانواده را فراهم سازد و زن هم در مقابل آن تربیت اولاد و تنظیم نیازهای داخلی را بر عهده دارد. بنابراین بحث درباره ارزش‌گذاری برای کالای از دست رفته نیست، مقام انسانیت بالاتر از آن است که برای آن بشود، قیمت‌گذاری کرد.
رابعاً: این طرح با اصل چهارم قانون اساسی در تضاد می‌باشد، چگونه می‌خواهند این طرح را به مجلس بیاورند.
مشکل زنان ایران، مسئله دین نیست بلکه فزونی ناهنجاری‌ها در این قشر از قبیل بالا رفتن آمار طلاق، نفوذ اعتیاد در این قشر و... است.
در پایان از آن عزیز درخواست می‌شود که نامه این‌جانب را برای نمایندگان قرائت بفرمایید تا موضع مجلس در برابر این طرح روشن‌تر شود.

قم-حوزه علمیه / جعفر سبحانی
۱۳۹۷/۴/۲۷ برابر ۱۳۹۷/۴/۲۰ شوال ۱۴۳۹

آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی در دیدار اساتید حوزه

با حفظ استقلال حوزه و مرجعیت، حامی نظام اسلامی هستیم

در منطقه، منافع ما را تهدید می‌کند. بنابراین حرف اصلی آن‌ها این است که قدرتی در مقابل آن‌ها نداشته و تسلیم باشیم؛ اگر کنوانسیون FATF را بپذیریم، نوبت حقوق بشر و سپس نوبت به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی است، و در آخرین که ما باید برای همه چیز آن‌ها اجازه بگیریم.
این مرجع تقلید به پیامدهای پذیرش کنوانسیون اف. ای. تی. اف از طرف ایران پرداختند و خاطر نشان کردند: آن‌ها با تحمیل این کنوانسیون می‌خواهند تمام حساب‌های بانکی و مراکز نظامی ما را بررسی و بازدید کنند؛ در هر صورت این کنوانسیون یک طرفه و به نفع دشمنان است و اگر ماده و شرطی بر آن بیفزاییم آن هم تشریفاتی است که از نظر آن‌ها قابل قبول نیست. پذیرش چنین کنوانسیونی ذلت و خطرناک است چون هم مصداق را آن‌ها تعیین کنند و هم آن‌ها تصمیم بگیرند و ما قبول کنیم و ما تصمیم بگیریم آن‌ها قبول نکنند. بنابراین اگر ما ایراد و اشکالی به این کنوانسیون داریم، دلایل روشن و شفاف داریم.

معظم‌له افزودند: اگر امام خمینی (ره) قیام کرد به دلیل استقلال روحانیت بود. اگر روحانیت استقلالی نداشت، امام نمی‌توانست قیام کند و این برنامه را به‌راه بیندازد. هنگامی که رئیس شورای عالی حوزه علمیه بودم، یکی از کارهای مهم تنظیم اساس نامه برای حوزه علمیه بود و ماده مهم اساس نامه، استقلال حوزه علمیه است که امام راحل (ره) آن را به رسمیت می‌شناخت و رهبری معظم انقلاب نیز به رسمیت می‌شناخت. ایشان می‌گوید من در حوزه علمیه به‌عنوان یک مرجع تقلید دخالت می‌کنم، یعنی مقام معظم رهبری احترام حوزه علمیه را به‌عنوان یک تشکیلات مستقل حفظ می‌کند.
این مرجع تقلید با اشاره به ضرورت حفظ استقلال حوزه‌های علمیه از دولت‌ها ابراز داشتند: ما به کسانی که دست نیاز به سوی دولت دراز کردند و کمک از دولت می‌گیرند هشدار دادیم که این کار را نکنید، بگذارید حوزه علمیه مستقل باشد. صرفه‌جویی کنیم، برنامه‌ها را محدود کنیم ولی دست نیاز به سوی دولت دراز نکنیم.

ما به کسانی که دست نیاز به سوی دولت دراز کردند و کمک از دولت می‌گیرند، هشدار دادیم که این کار را نکنید، بگذارید حوزه علمیه مستقل باشد. صرفه‌جویی کنیم، برنامه‌ها را محدود کنیم، ولی دست نیاز به سوی دولت دراز نکنیم.
به گزارش خبرگزاری حوزه، حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی، ۲۶ تیر در دیدار جمع کثیری از اساتید سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم که برای تقدیر از مواضع ایشان نسبت به کنوانسیون اف. ای. تی. اف آمده بودند، ضمن تشکر از بیاناتی که اساتید حوزه علمیه داشتند، خطاب به آن‌ها اظهار داشتند: در مقابل خواسته‌های نامشروع غربی‌ها تسلیم نشوید. ما یک وظیفه‌ای داشتیم و آن‌را انجام دادیم.
این مرجع تقلید به مسئله استقلال حوزه‌های علمیه تشیع و رابطه آن با حکومت اسلامی پرداختند و گفتند: مسئله استقلال روحانیت شیعه از مسایل مهمی است که ما باید آن‌را حفظ کنیم. روحانیت شیعه، مستقل است و وابسته به حکومت‌ها نیست. ما بر اساس تعالیم ائمه هدی (ع) هستیم، توانسته‌ایم روحانیت شیعه را مستقل از حکومت‌ها قرار بدهیم، به طوری که حتی در حکومت اسلامی ما حامی حکومت اسلامی هستیم نه وابسته به آن.

ایشان در پایان با بیان این‌که دشمنان می‌خواهند گام به گام انقلاب اسلامی ایران را از بین ببرند، و تحمیل این کنوانسیون یک گام برای رسیدن به این مقصد شوم است، افزودند: ما چاره‌ای جز قوی بودن نداریم، زیرا دشمنان منطق ندارند، یک‌سال‌و نیم طول کشید تا برجام را تصویب کردند، امروز می‌گویند ما می‌خواهیم نباشد و از شورای حقوق بشر چون مخالف رژیم صهیونیستی است، خارج می‌شوند. یعنی تمام عهدنامه‌ها و پیمان‌ها از نظر آن‌ها یک طرفه قابل نقض است. می‌گویند بنشینیم مذاکره کنیم و دوباره تصویب کنیم، چه اعتمادی به شما وجود دارد که دوباره زیر عهد خود ننزید. واقعا دنیایی است که زور بر آن حاکم است. نام تمدن و حقوق بشر بازیچه است و در چنین دنیایی باید زورمند و قوی بود.

حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی خاطر نشان کردند: اگر بنده درباره کنوانسیون اف. ای. تی. اف سخنی می‌گویم و فتوایی می‌دهم، به دلیل استقلال ما از دولت است و ما می‌توانیم تمام حرف‌های خودمان را بزنیم، بدون این‌که هیچ نیازی به آن‌ها داشته باشیم.
معظم‌له، عدم شفافیت در تعیین مصادیق ترویست، رصد حساب‌های بانکی و... را از معایب کنوانسیون اف. ای. تی. اف دانستند و در ادامه به اهداف و زیاده‌خواهی‌های دشمنان و استعمارگران اشاره کردند و گفتند: هدف‌نهایی آن‌ها این است که می‌گویند قدرتی به نام ایران در منطقه نباید در مقابل ما باشد که بتواند سرنوشت داعش را در عراق، در سوریه و در جاهای دیگر تعیین بکند. این‌ها می‌گویند، بودن چنین قدرتی

به میزبانی آستان مقدس کریمه اهل بیت (ع) برگزار شد: نشست تخصصی «ترویست و معنویت»

هم چنین، حجت‌الاسلام صفر فلاحی معاون فرهنگی حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه (ع) نیز در این نشست با بیان اینکه انتقال فرهنگ توسط گردشگران انجام می‌شود، تصریح کرد: گردشگری در دین مبین اسلام تعاریف مشخصی دارد، اگر فردی آموزه‌های دینی اسلام را از نقطه‌ای به نقطه دیگری منتقل کند گردشگر مورد نظر اسلام خواهد بود.
گفتنی است، این نشست سومین پیش‌نشست برای برگزاری کنفرانس بین‌المللی گردشگری و معنویت است که با محوریت تأکید بر استفاده از ظرفیت‌های معنوی در حوزه گردشگری برگزار شد.

قاره در حرم بانوی کرامت یاد کرد و گفت: ۴ هزار و ۱۰۰ مورد تور حرم‌شناسی ۱۵۰ نشست تخصصی را برای گردشگران حرم مطهر در سال گذشته برگزار کرده‌ام.
وی خاطر نشان کرد: بسیاری از گردشگرانی که در حرم مطهر حضرت معصومه (ع) حضور می‌یابند علاوه بر جاذبه‌های ظاهری به ابعاد معنوی این حرم مطهر نیز توجه دارند و این موضوع را در صفحه‌های اجتماعی خود مورد تأکید قرار داده‌اند.
به صورت ویژه میزبانی کرده‌ام، اظهار کرد: ۴۵۰ مورد تور حرم‌شناسی برای زائران بین‌المللی داشته‌ام و ۱۷۰۰ نشست معرفتی را برای آن‌ها برگزار کرده‌ام. رئیس اداره امور بین‌الملل حرم کریمه اهل بیت (ع) با بیان این‌که در سال ۹۴ نزدیک به ۲۳ هزار و ۷۰۰ گردشگر را در حرم مطهر میزبانی کرده‌ام، اضافه کرد: از سال ۹۴ تا ۹۶ آمار گردشگران حرم مطهر ۱۲۷ درصد افزایش داشته است.
وی از حضور گردشگران از ۸۸ کشور و چهار

نشست تخصصی ترویست و معنویت پنجشنبه ۲۸ تیر به همت اداره امور بین‌الملل آستان مقدس کریمه اهل بیت (ع) در سالن جلسات حضرت خدیجه (ع) حرم مطهر برگزار شد.
افزایش ۱۲۷ درصدی حضور گردشگران در حرم کریمه اهل بیت (ع)
به گزارش خبرگزاری حوزه، کمال ثریا اردکانی در این نشست، با اشاره به این‌که در سال گذشته از ۱۰۲۰ کاروان و بیش از ۹۲ هزار زائر

توصیه‌های مراجع تقلید و علما به رئیس عقیدتی سیاسی ناجا

تأمین امنیت اخلاقی و اجتماعی مهم‌ترین وظیفه نیروی انتظامی

حجت‌الاسلام والمسلمین ادیان‌ریس سازمان عقیدتی سیاسی ناجا با برخی مراجع و علما در قم دیدار کرد و از توصیه‌های ایشان در پیشبرد اهداف سازمان متبوع خود بهره‌مند شد.

■ اسلام، دین و حیثیات اسلام باید حفظ شود

به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی در دیدار حجت‌الاسلام والمسلمین ادیان‌ریس سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی، با بیان این‌که جمهوری اسلامی از اول تا آخر مورد توجه حضرت ولی عصر علیه‌السلام و مورد عنایت حق تعالی است، اظهار داشتند: نیروی انتظامی که جهات امنیتی مردم را انجام می‌دهد ثواب و اجر مهمی دارد چون به اسلام، دین و حیثیت مردم مسلمان خدمت می‌کند. معظم‌له با بیان این‌که اجر پیلوس با امام زمان علیه‌السلام است، گفت: امروز برخی در معرض شبهه قرار گرفته‌اند که ان‌شاءالله بتوانند جلوی این نقاط ضعفی را که می‌خواهند ایجاد کنند، بگیرند.

این مرجع تقلید با تأکید بر این‌که همه ما باید برای رضایت امام زمان علیه‌السلام خیلی اهتمام داشته باشیم، تصریح کردند: اسلام، دین و حیثیات اسلام باید حفظ شود و خداوند بر توفیقات نیروی انتظامی بیفزاید.

■ امنیت اجتماعی در سایه امنیت اخلاقی

آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی نیز در دیدار مسئولان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی با تبریک دهه کرامت گفتند: مجموعه نیروی انتظامی وظیفه بسیار سنگین تأمین امنیت در سطوح مختلف جامعه را بر عهده دارد و انجام این وظیفه جز با همکاری مردم امکان‌پذیر نیست. ایشان افزودند: تفاوت مهمی بین نیروی انتظامی غرب و نیروی انتظامی ما وجود دارد، چون آن‌ها اعتقادی به مسایل مذهبی ندارند و صرفاً به جنبه‌های مادی فکرمی‌کنند و به همین دلیل در بسیاری از موارد هم موفق نمی‌شوند. ولی برای ما که امنیت اجتماعی و سیاسی را از امنیت اخلاقی و اعتقادی جدا نمی‌دانیم، این مسئله متفاوت است.

معظم‌له خاطر نشان ساختند: اگر نتوانیم امنیت اخلاقی و اعتقادی را تضمین کنیم، چه امنیت اجتماعی‌ای داریم؟ هر کسی می‌تواند به مجرد این‌که مانعی بر سر راه خود نداند، دست به کار خلافتی بزند. اما کسی که معتقد به خدا و حساب و کتاب باشد خیلی متفاوت است با کسی که این عقیده را ندارد.

حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی با توجه به این‌که فلسفه وجود بخش سیاسی و عقیدتی در ناجا و در جاهای دیگر از دو نظر اهمیت دارد، گفتند: خود این نیروها از نظر اعتقادی و اخلاقی پرورش پیدا می‌کنند تا بتوانند برنامه‌های خودشان را با آن آمیخته کنند و دیگران که انتقال عقاید به مردم تا مردم نیز این چنین باشند، البته به مقداری که می‌توانیم. این سبب می‌شود که مردم در برنامه‌ها همکاری کنند. معظم‌له با حساس دانستن شرایط فعلی کشور اظهار داشتند: دشمن تصمیم گرفته هر ضربه‌ای که می‌تواند در میدان نظامی بزند و مأموس است که بتواند کار قابل ملاحظه‌ای انجام بدهد و لذا همه را متمرکز در تحریم‌ها و در مسایل اقتصادی کرده است.

■ نگذارید حیا و قداست قم از بین برود

حضرت آیت‌الله علوی گرگانی نیز در دیدار رئیس سازمان عقیدتی سیاسی ناجا، اظهار داشتند: قم نه تنها در ایران بلکه در تمام دنیا باید شهر نمونه‌ای باشد چون حرم اهل بیت علیهم‌السلام در این شهر قرار دارد و مرکز نقل علم، فقه و قهاست است. معظم‌له تأکید کردند: فرماندهانی که برای قم انتخاب می‌کنند باید در کل دنیا نمونه، متدین و ظاهرالصلاح باشند که الحمدلله تاکنون همین‌گونه بوده است. حضرت آیت‌الله علوی گرگانی تصریح کردند: انتظار ما از نیروی انتظامی این است که نگذارد حیا و قداست قم از بین برود، متخلفان را نصیحت کنید و اگر اصلاح نشدند برخورد شود.

■ رأفت اسلامی برای افراد شرور نیست

حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمحمد سعیدی نیز در دیدار رئیس سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی، با اشاره به این‌که نیروی انتظامی مظهر اقتدار نظام اسلامی است، ابراز داشت: حاکم کردن امنیت در جوامع بشری منکی برد و الگوی شناخته شده صورت می‌پذیرد، بر این اساس استبداد و در مقابل آن قاطعیت همگام با هویشیاری و مهربانی دو الگوی موجود در جهان بشری است. تولیت آستان مقدس حضرت معصومه علیها‌السلام با تأکید بر این‌که مردم از امنیت استبدادی دفاع نکرده و آن را مشروع نمی‌دانند، گفت: امنیت همگام با اقتدار و قاطعیت الهی که با مهربانی و رأفت همراه است الگویی از امنیت است که همواره از سوی مردم حمایت می‌شود. امام جمعه قم با بیان این‌که امنیت ولایی پایدار است، عنوان داشت: در حفظ امنیت نباید از حدود عدل عدول کرد، بر این مدار نباید در ایجاد امنیت به افراط و تفریط مبتلا شد؛ چراکه اگر افراط‌گرایی حاکم شود همان الگوی امنیت استبدادی به‌وجود خواهد آمد. وی ادامه داد: تفریط در حذف حدود امنیت زمینه حذف اقتدار و محو اصل امنیت است؛ بر این اساس نیروی انتظامی باید مقتدرانه به تأمین امنیت مردم بپردازد تا امنیت همراه با رأفت دینی در جامعه اسلامی شکل بگیرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین سعیدی به اهمیت و نقش حفظ حدود اقتدار در شالوده نظام اسلامی اشاره کرد و ابراز داشت: معنایی ندارد که برخی از مسئولان بگویند که با مفسدان اقتصادی به شدت برخورد نشود؛ مسئولان در هر حوزه خدمتی خود باید حدود اقتدار را حفظ کنند. تولیت آستان مقدس حضرت معصومه علیها‌السلام با تأکید بر این‌که شخص شرور باید از نیروی انتظامی بترسد، گفت: رأفت اسلامی برای آن‌کسی است که مفهوم رأفت را درک کند.

■ آرامش ایران نتیجه رفتار حکیمانه نیروی انتظامی است

حجت‌الاسلام سیدعلیرضا ادیان‌ریس سازمان عقیدتی سیاسی ناجا نیز در این دیدارها با بیان این‌که نیروی انتظامی برای برقراری امنیت فراگیر برای ایران اسلامی از ظرفیت خوبی برخوردار است، گفت: آرامش ایران اسلامی نتیجه مواجهه حکیمانه است که هدایت رهبر معظم انقلاب این آموزه را برای نیروی انتظامی به ارمغان آورده است. برخورداری نیروی انتظامی از هدایت حکیمانه رهبری معظم را مهم‌ترین وجه تمایز نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران نسبت به سایر نیروهای انتظامی جهان دانست و گفت: مواجهه حکیمانه نیروهای انتظامی با مسایل آموزه‌ای است که تلاش داریم در تکتک کارکنان نیروی انتظامی نهادینه کنیم؛ چراکه آرامش جمهوری اسلامی نتیجه همین برخورد حکیمانه است.

امام خامنه‌ای در نشست با رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت تبیین کردند

الزامات حرکت پرشتاب به سمت اهداف

رهبر معظم انقلاب اسلامی، ۲۴ تیر در نشستی که با دعوت ایشان از رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت برگزار شد با تأکید بر توانایی کشور برای عبور از مشکلات اقتصادی با برخورداری از روحیه انقلابی و مجاهدت کار و تلاش شبانه‌روزی مسئولان و همکاری و همراهی آحاد مردم شرایط و الزامات استمرار پیشرفت و حرکت پرشتاب به سمت اهداف را بیان کردند.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در این جلسه، شرط اصلی موفقیت در همه عرصه‌ها را برخورداری از «روحیه قوی، انگیزه، شجاعت و عزم راسخ» دانستند و افزودند: همه مدیران دولتی باید در مقابل مشکلات، با تحرک بیشتر و با احساس مسئولیت مضاعف کار کنند.

رهبر انقلاب اسلامی، تیم اقتصادی دولت را ماین‌دار و محور اصلی کار و تحرک در کشور خواندند و همه دستگاه‌ها را به هماهنگی با آن فراخواندند. ایشان شرط دیگر غلبه بر تنگناها را ارسال تصویری مقتدر از دولت برشمردند و گفتند: تصویر دولت در چشم مردم باید تصویری توانا، کارآمد و تلاشگر باشد؛ زیرا نفس تلاشگری برای مردم جذاب و امیدوارکننده است.

رهبر انقلاب اسلامی هم‌چنین صدواسیمیا و دستگاه‌های تبلیغاتی را به انتقال تصویر درست از اقدامات دولت توصیه و خاطر نشان کردند: البته بیان انتقادهای منطقی اشکالی ندارد؛ ضمن این‌که بخش عمده‌ای از تصویرسازی درست از دولت وابسته به

عملکرد مسئولان است؛ یعنی مسئولان باید به میان مردم، کارگران و صاحبان صنایع بروند و از نزدیک با آن‌ها ارتباط برقرار کنند. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با مقتدرانه توصیف کردن مواضع رئیس‌جمهور کشورمان در اروپا، افزودند: نشان دادن اقتدار در مقابل بیگانگان به‌ویژه آمریکایی‌ها، امری لازم است و این کار باید بهنگام، صریح و قاطع انجام شود.

«دنبال کردن جدی کارها با استفاده از امکانات و توانایی‌های کشور» سفارش دیگر رهبر انقلاب اسلامی به مسئولان بود. ایشان تأکید کردند: البته طرف‌های اروپایی مؤظفند، تضمین‌های لازم را در خصوص برجام بدهند؛ اما نباید اقتصاد کشور به این موضوع گره زده و معطل آن کرد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با تأکید بر «لرزم گسترش روزافزون دیپلماسی و ارتباطات خارجی»، افزودند: به‌جز موارد معدودی هم‌چون آمریکا، روابط کشور با شرق و غرب باید هرچه بیشتر تقویت شود و تحرک عملیاتی و هدفمند دیپلماسی افزایش یابد.

تخلفات انجام‌شده در استفاده از ارز دولتی، گفتند: باید با سامانه‌های مربوط و یا مقررات قانونی جلوی چنین تخلفات آشکاری گرفته شود.

«جدی گرفتن سیاست‌های اقتصاد مقاومتی»، «اقدام بهنگام و علاج واقعه قبل از وقوع» و «مبارزه واقعی با فساد» محورهای بعدی مورد تأکید رهبر انقلاب اسلامی در این نشست بود.

ایشان با تأکید بر این‌که در مبارزه با مفاسد ابتدا باید با فساد و عنصر متخلف برخورد و سپس به‌طور شفاف اطلاع‌رسانی شود، ابراز داشتند: البته مسئله برخورد با مفاسد، در وهله اول به عهده مسئولان دستگاه‌هاست و پس‌از آن باید موضوع به قوه قضاییه واگذار شود.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، «حرف زدن رودرروی مسئولان با مردم و بیان شرایط» را لازم دانستند و خاطر نشان کردند: مشکلات را با اقدام در میان بگذارید و ضمن ارائه اقدامات خود، نقشه دشمن را برای آن‌ها تبیین کنید. ایشان در پایان گفتند: جداً معتقدم دولت به‌شرط انجام اقدامات لازم، خواهد توانست بر مشکلات فائق آید و توطئه‌های آمریکا را ناکام بگذارد.

خطوط اصلی سیاست خارجی: روحیه انقلابی، گسترش روابط و دیپلماسی هوشمندانه

و نمایندگان ایران در خارج باید به ظرفیت‌ها و توانایی‌های ملت و کشور کاملاً واقف باشند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به اذعان اخیر مقامات آمریکایی درباره استعداد ملت ایران، افزودند: از چندین سال قبل تأکید می‌کردم که استعداد ایرانی از متوسط استعداد دنیا بالاتر است و این واقعیت یک ظرفیت مهم داخلی است؛ هم‌چنان‌که ایمان، شجاعت، ایثار و افتخار ملت به ارزش‌ها، از دیگر عناصر توانایی‌های ایران است.

ایشان ارتباط با دانشمندان، رجال سیاسی غیردولتی و فعالان اقتصادی دیگر کشورها را جزء روش‌های رایج دیپلماسی در جهان برشمردند و افزودند: با این روش‌ها می‌توان گستره فعالیت‌های دستگاه سیاست خارجی را زیاد کرد.

این‌که کشورهای فراوانی در آفریقا، آسیا و آمریکای لاتین هستند که با آمریکا رابطه دارند؛ اما هم‌چنان با مشکلات فراوان دست به گریزند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در تبیین دشمنی عمیق آمریکا با جمهوری اسلامی، خاطر نشان کردند: آمریکایی‌ها به دنبال بازگشت به موقعیت و جایگاه خود در ایران قبل از انقلاب هستند و به‌ویژه در ارتباط با همسایگان و تمرکز بر دیپلماسی اقتصادی، گفت: تلاش کرده‌ایم با خودباوری به استقبال چالش‌ها برویم و از منافع ملی با صلابت دفاع کنیم.

وی با بیان این‌که با همین رویکرد و با حمایت‌ها و هدایت‌های رهبر انقلاب اسلامی توانستیم پروژه ایران‌هراسی صهیونیست‌ها را شکست دهیم، خاطر نشان کرد: ترامپ و نتانیا‌هو تلاش می‌کنند، با نمایش‌های شکیف، پروژه ایران‌هراسی را تکرار کنند؛ اما امروز حتی در میان متحدان خود نیز تنها و منزوی هستند.

وزیر امور خارجه با اشاره به این‌که همواره به کشورهای دیگر از جمله متحدین آمریکا اعلام کرده‌ایم که مقابله با زورگویی این کشور باید از تعهدات سیاسی فراتر رفته و به اقدامات عملی زمان‌دار منجر شود، افزود: ما شرایط سخت‌تری را تجربه کرده‌ایم و اطمینان دارم، در بر توهم‌دلی و وفاق ملی می‌توانیم بر مشکلات فائق شویم و شرایط پیش‌رو را با عنایت الهی و با هدایت‌های رهبری و حمایت مردم به‌خوبی و با افتخار و سربلندی و با کمترین آسیب مدیریت کنیم.

این‌که کشورهای فراوانی در آفریقا، آسیا و آمریکای لاتین هستند که با آمریکا رابطه دارند؛ اما هم‌چنان با مشکلات فراوان دست به گریزند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در تبیین دشمنی عمیق آمریکا با جمهوری اسلامی، خاطر نشان کردند: آمریکایی‌ها به دنبال بازگشت به موقعیت و جایگاه خود در ایران قبل از انقلاب هستند و به‌ویژه در ارتباط با همسایگان و تمرکز بر دیپلماسی اقتصادی، گفت: تلاش کرده‌ایم با خودباوری به استقبال چالش‌ها برویم و از منافع ملی با صلابت دفاع کنیم.

وی با بیان این‌که با همین رویکرد و با حمایت‌ها و هدایت‌های رهبر انقلاب اسلامی توانستیم پروژه ایران‌هراسی صهیونیست‌ها را شکست دهیم، خاطر نشان کرد: ترامپ و نتانیا‌هو تلاش می‌کنند، با نمایش‌های شکیف، پروژه ایران‌هراسی را تکرار کنند؛ اما امروز حتی در میان متحدان خود نیز تنها و منزوی هستند.

وزیر امور خارجه با اشاره به این‌که همواره به کشورهای دیگر از جمله متحدین آمریکا اعلام کرده‌ایم که مقابله با زورگویی این کشور باید از تعهدات سیاسی فراتر رفته و به اقدامات عملی زمان‌دار منجر شود، افزود: ما شرایط سخت‌تری را تجربه کرده‌ایم و اطمینان دارم، در بر توهم‌دلی و وفاق ملی می‌توانیم بر مشکلات فائق شویم و شرایط پیش‌رو را با عنایت الهی و با هدایت‌های رهبری و حمایت مردم به‌خوبی و با افتخار و سربلندی و با کمترین آسیب مدیریت کنیم.

این‌که کشورهای فراوانی در آفریقا، آسیا و آمریکای لاتین هستند که با آمریکا رابطه دارند؛ اما هم‌چنان با مشکلات فراوان دست به گریزند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در تبیین دشمنی عمیق آمریکا با جمهوری اسلامی، خاطر نشان کردند: آمریکایی‌ها به دنبال بازگشت به موقعیت و جایگاه خود در ایران قبل از انقلاب هستند و به‌ویژه در ارتباط با همسایگان و تمرکز بر دیپلماسی اقتصادی، گفت: تلاش کرده‌ایم با خودباوری به استقبال چالش‌ها برویم و از منافع ملی با صلابت دفاع کنیم.

وزیر و مسئولان وزارت امور خارجه و سفرا و رؤسای نمایندگی‌های ایران در خارج از کشور، ۳۰ تیر با حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی دیدار کردند.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در این دیدار، تأمین و حفظ منافع ملی به‌معنای حقیقی را هدف اصلی سیاست خارجی خواندند و با بیان باید‌ها و نباید‌های دیپلماسی در نظام اسلامی، افزودند: می‌توان با روحیه صحیح انقلابی و دیپلماسی هوشمندانه و هدفمند، روابط خارجی را گسترش داد و عناصر قدرت نظام را به پشتوانه‌ای برای دستاوردهای سیاسی و دیپلماسی تبدیل کرد.

رهبر انقلاب اسلامی با اشاره به شرایط کنونی و جبهه گسترده‌ای که بر ضد اسلام و جمهوری اسلامی ایران شکل گرفته، تلاش دیپلماسی را در بردارنده اجر الهی و افتخاری تاریخی و ملی در دفاع از حقانیت ملت ایران دانستند و گفتند: در چالش‌ها، انسان غیرتمند، صبور و خردمند، بر حجم تلاش‌ها و کیفیت کار می‌افزاید؛ بنابراین باید روحیه تازه‌سازی فعالیت‌ها در دستگاه دیپلماسی گسترش یابد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تصریح کردند: حفظ سلامت دینی و طهارت روحی و معنوی خود و خانواده و پایبندی رفتاری و گفتاری به مسایل شرعی، از مهم‌ترین وظایف مسئولان و کارکنان وزارت امور خارجه به‌ویژه سفرا و اعضای نمایندگی‌های ایران در خارج است.

ایشان با تأکید بر این‌که دستگاه دیپلماسی بخش اصلی سیاست خارجی کشور و نمای بیرونی نظام جمهوری اسلامی است، خاطر نشان کردند: وزارت امور خارجه و به‌ویژه سفرا باید عمیقاً به ارزش‌های اسلام و انقلاب پایبند باشند و رفتار و گفتار آنان، منعکس‌کننده این ارزش‌ها باشد.

رهبر انقلاب اسلامی شرط لازم برای نمایندگان دیپلماسی را برخورداری از روحیه قوی و مستحکم، امید به آینده و بهره‌مندی از احساس حقانیت برشمردند و با اشاره به موضوع مهم منافع ملی، گفتند: هدف اصلی واقعی دیپلماسی، حفظ منافع ملی است و تعامل یا تقابل، تنها روش‌هایی برای تأمین منافع ملی هستند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای سخنان رئیس‌جمهور را در سفر اخیر به اروپا مبنی بر این‌که «اگر نفت ایران صادر نشود، نفت هیچ کشوری در منطقه صادر نخواهد شد»، سخنانی مهم و حاکی از سیاست رویکرد نظام برشمردند و افزودند: وظیفه وزارت امور خارجه پیگیری جدی این‌گونه مواضع رئیس‌جمهور است.

رهبر انقلاب اسلامی در ادامه به موضوع «دیپلماسی ایدئولوژیک» اشاره و سخن خردمندانه، هوشمندانه و هدفمند و منطقی میان ایدئولوژی به‌عنوان یک ابزار استراتژیک در حالی‌که دیپلماسی ایدئولوژیک هیچ اشکالی ندارد و القای تقابل میان ایدئولوژی و منافع ملی، صحیح و منطقی نیست.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با تأکید بر این‌که هدف از تشکیل جمهوری اسلامی حفظ منافع ملی، استقلال، آزادی، عدالت اجتماعی، قدرت و امنیت ملی است، افزودند: ایدئولوژی به دنبال تأمین و حفظ منافع ملی است و هویت یک ملت محسوب می‌شود.

رهبر انقلاب اسلامی با اشاره به وجود ایدئولوژی در رفتار و سیاست‌های دولت‌های غربی، گفتند: ارتباط خردمندانه، هوشمندانه، هدفمند و منطقی با جهان برخاسته از نگاه اسلامی نظام و کاملاً منطبق با دیپلماسی ایدئولوژیک است.

ایشان تحقق و بروز روحیه انقلابی را در تعاملات و رویکردهای دیپلماتیک ضروری دانستند و افزودند: دیپلمات ایرانی باید به انقلاب افتخار کند و در تعاملات کاری او، «عزت، احساس اقتدار و اعتماد به نفس» به‌روشنی مشاهده شود که البته این رفتار و منش

تأکید آیت‌الله العظمی نوری همدانی در همایش تعالی اساتید و نخبگان بسیجی حوزه‌های علمیه

حوزه‌های علمیه مبانی و ارکان انقلاب را تبیین کنند

اولین دوره مشترک تعالی اساتید و نخبگان بسیجی حوزه‌های علمیه استان‌های قم، خراسان رضوی، تهران و اصفهان با سخنرانی آیت‌الله العظمی نوری همدانی و با حضور آیات اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه کشور، طباطبایی‌نژاد مدیر حوزه علمیه اصفهان، حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمصباح عاملی مدیر حوزه علمیه خراسان و ۳۰۰ نفر از اساتید بسیجی سطوح عالی حوزه علمیه این چهار استان، از ۲۶ تا ۲۸ تیر به مدت سه روز در مجتمع آموزشی فرهنگی امامت مشهد مقدس برگزار شد.

این همایش با موضوع «حوزه انقلابی؛ رسالت اساتید و نخبگان بسیجی» و با اهداف «انسجام اساتید و نخبگان بسیجی حوزه علمیه»، «بصیرت‌افزایی»، «انقلابی ماندن حوزه علمیه»، «بازخوانی وظایف انقلابی اساتید حوزه علمیه» و «نمایش ظرفیت حضور اساتید انقلابی و بسیجی در صحنه انقلاب» برگزار شد. هم‌چنین چهار کمیسیون با محوریت موضوعاتی هم‌چون «رسالت اساتید و تعالی سیاسی طلاب»، «حوزه انقلابی، چالش‌ها و آسیب‌های درونی و بیرونی» و «اساتید و فضای اجزای و شیوه‌های تبیین کارآمدی نظام اسلامی» در این تشکیک و پیرامون موضوعات کمیسیون‌ها بحث و تبادل نظر شد.

پاسخ‌گویی به درخواست نصرت ایشان را داشته باشید.

امام جمعه موقت تهران با بیان این‌که شما اساتید و نخبگان بسیجی، طرفدار و تأثیر نفس دارید، بیان کرد: کلام یکایک شما نافذ است و در حوزه‌های علمیه می‌توانید نقش ایفا کنید؛ در دوران هشت سال جنگ تحمیلی، جبهه‌های حق علیه باطل را این مردم اداره کردند و در نهایت، همه شما برابر ابرقدرت‌های شرق و غرب با وحدت پیروز شدید.

حجت‌الاسلام والمسلمین صدیقی اظهار کرد: امروز عده‌ای بنا دارند تا با هجمه‌های اقتصادی مقدسات نظام جمهوری اسلامی را متزلزل کنند و برای بی‌اعتبار کردن پشتوانه‌های حکومتی و مقدسات در درون مملکت تلاش می‌کنند. وی با بیان این‌که بی‌حجاب و بدحجاب در خیابان‌ها رفت و آمد کردن و عدم حساسیت به مفاسد اقتصادی، عادی نیست و گاهی حمایت از مفاسد عمداً برای آن است تا نظام اسلامی در باتلاق مفاسد فرو برود، گفت: اگر دشمنان دیروز در دانشگاه‌ها به دنبال ضربه بودند، امروز این خطر جدی حوزه‌های علمیه را نیز تهدید می‌کند.

امام جمعه موقت تهران در پایان با اشاره به این‌که بسیاری انقلابی و اهل جهاد بودند؛ اما امروز اعتقادات خود را از دست داده‌اند، خاطرنشان کرد: باید پرچم ولایت را در شکل و لباس بسیج نگاه دارید و اصل برائت‌پرچم و پرچمدار باشد.

طراحی ۷ قراگاه راهبردی در حوزه خراسان

حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمصباح عاملی هم در این همایش با تأکید بر این‌که حوزه‌های علمیه باید متحول شوند؛ چراکه حوزه محدود در گذشته امکان پاسخ‌گویی به نیازهای روز دنیا را ندارد، تصریح کرد: تحول در حوزه‌های علمیه امروز به‌لحاظ محتوایی، هم از جهت روش و هم اهداف، امری اجتناب‌ناپذیر بوده و اگر این تحول همه‌جانبه در بدنه حوزه‌های علمیه صورت نگیرد، منجر به منزوی شدن حوزه‌ها می‌شود.

مدیر حوزه علمیه خراسان در ادامه ضمن اشاره به ماهیت و چگونگی تحول در حوزه‌های علمیه، اولین گام را کسب توانمندی مورد نیاز طلاب در راستای پاسخ‌گویی به مسائل روز جامعه عنوان کرد.

وی با بیان این‌که حفاظت و پاسداری از نظام بر عهده حوزه‌های علمیه است، یادآور شد: نظام اسلامی و اسلام ناب محمدی امروز در عرصه بین‌الملل دشمنانی دارد که یکایک شما باید از ظرفیت‌های موجود و آن‌چه در اختیار دارید، استفاده کرده و خود را توانمند سازید، چراکه تا زمانی که در خود تحول ایجاد نکنید نمی‌توانید به دنبال تحول در جهان اسلام و در عرصه‌های مختلف نظام اسلامی باشید.

مدیر حوزه علمیه خراسان با بیان این‌که در حوزه علمیه خراسان هفت قراگاه «قرآن و عترت»، «حکمت و کلام»، «فقهت و اجتهاد»، «اخلاق و

به گزارش خبرگزاری حوزه از مشهد، حضرت آیت‌الله نوری همدانی، در این همایش، ضمن اشاره به ساحت‌های مختلف فقه در زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها، در ادامه به معارف مدنی فقه پرداختند و رساله حقوق امام سجاد علیه السلام را به عنوان بهترین مصداق تبیین معارف مدنی دانستند و ابراز کردند: معارف مدنی کیفیت معاشرت انسان‌ها را بیان می‌کند.

این مرجع تقلید با اشاره به معارف سیاسی به‌عنوان بخش دیگری از معارف فقهی، اظهار کردند: اسلام دینی است که همواره با سیاست توأم بوده و بسیاری از آیات، نحوه مدیریت را بیان می‌کند؛ از سوی دیگر نامه حضرت امیرمؤمنان علیه السلام به مالک اشتر، در حال حاضر به‌عنوان منشور اداره امور کشورها بایگانی شده که تاکنون کامل‌تر از آن ارائه نشده است.

ایشان با تأکید بر این‌که مسلمانان در موضوع فرهنگ بسیار غنی هستند و فرهنگ شیعه فرهنگ خاصی است، بیان کردند: ما امروز در حوزه فرهنگ کتبی هم چون نهج‌البلاغه و صحیفه سجادیه را داریم که باید در حوزه‌های علمیه تدریس شوند.

حضرت آیت‌الله نوری همدانی در ادامه با اشاره به معارف حکومتی فقه، بر لزوم حکومت سالم و کارآمد برای اداره امور جامعه تأکید و ابراز کردند: امام علی علیه السلام در نهج‌البلاغه این چنین بیان می‌کند که ما به دنبال رقابت بر سر حکومت نیستیم؛ بلکه می‌خواهیم از مظلومان دفاع و احکام خدا را اقامه کنیم.

ایشان با بیان این‌که هر کس امر خداوند را بهتر اجرا کند می‌تواند حکومت را نیز ایجاد کند، تصریح کردند: ولایت فقیه مسئله کاملاً روشنی است و امام خمینی علیه السلام این عارف حماسه‌آفرین و قهرمان عرصه قلم و بیان که فرمایشاتش دنیا را به لرزه درمی‌آورد، توانست حکومت اسلامی را تأسیس کند که در دنیا تحولی شگرف را ایجاد کرد؛ هم‌چنین اسلام در دوران غیبت، حافظ و مجری می‌خواهد که در زمان غیبت امام معصومان، فقیهان این مسئولیت را بر عهده دارند.

این مرجع تقلید معارف جهادی و امر به معروف و نهی از منکر را به‌عنوان بخش دیگری از معارف فقهی بیان کردند که سه نوع دارد که یکی برای دعوت کفار به اسلام، دومی برای دفاع از مرزهای اسلامی و دیگری برای جلوگیری از فساد است.

ایشان با بیان این‌که علما و روحانیون در آغاز انقلاب کفن‌پوش به میدان آمدند که امروز نیز باید همان‌طور باشد، افزودند: امروز هم شرایط مهم‌تر از آن دوران است و دشمنان نظام و انقلاب همه قدرتشان را برای از بین بردن اسلام بسیج کرده‌اند؛ بنابراین حوزه‌ها باید انقلابی باشند و این انقلاب را نگاه دارند و در درس‌هایشان درباره مبانی و ارکان انقلاب صحبت کنند و این‌ها را تبیین نمایند.

این مرجع تقلید با بیان این‌که همه پیامبران خدا در یک دست کتاب هدایت و در دست دیگر شمشیر داشتند که امروز نیز باید تفقه در دین توأمان با مبارزه با دشمنان باشد، بیان کردند: با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی بر حوزه انقلابی، باید اساتید بسیجی پای در میدان عمل گذاشته و ضمن حفظ انقلاب مردم را نیز با خود همراه کنند.

کار طلبه و روحانی انقلابی فقط درس و بحث نیست

آیت‌الله محمد یزدی رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم نیز در مراسم اختتامیه این همایش، به ارکان حوزه‌های علمیه اشاره و خاطرنشان کرد: امروز اساتید می‌بایست نظام انقلاب و اسلام را حفظ کنند و در درس خود، در این زمینه با طلاب خود سخن بگویند.

وی با بیان این‌که بعضی سکوت‌ها از فریاد زدن هم بیشتر تأثیر می‌گذارد، توضیح داد: اگر یک استاد ساکت باشد و درباره انقلاب چیزی نگوید، اثر منفی خواهد داشت و معنای آن این است که یک طلبه و روحانی فقط به درس و بحث خودش بپردازد؛ این در حالی است که باید نسبت به تربیت طلبه انقلابی اهتمام ورزید.

آیت‌الله یزدی تأکید کرد: امروز استادان موظف هستند که در کنار ارتقای درسی طلاب، شرایط حساس و موقعیت کنونی کشور را برای طلاب بیان کنند.

اساتید تفکر انقلابی را در بدنه حوزه تزریق کنند

آیت‌الله سیداحمد علم‌الهدی نماینده ولی فقیه در خراسان رضوی نیز در این همایش، با تأکید بر این‌که انسجام اساتید انقلابی حوزه قطعاً باید با محوریت ولایت فقیه باشد، بیان کرد: سازمان بسیج اساتید حوزه به‌عنوان جریانی که اساتید برجسته انقلابی حوزه را در انسجام و تشکیک به‌عنوان مرجعیت فکری برای طلاب آن هم با حفظ محوریت مقام ولایت درآورد، امروز حاضر و ناظر در عرصه این سازمان تشکیل شده است.

عضو شورای عالی حوزه علمیه خراسان با بیان این‌که امروز اساتید باید تفکر انقلابی را در بدنه حوزه تزریق کنند، ابراز کرد: بدون شک انسجام اساتید حوزه با محوریت ولایت معنا می‌یابد و بسیج اساتید و نخبگان حوزه نیز با این رویکرد تشکیل شده است و قطعاً موقت‌امیر خواهد بود.

اساتید بسیجی طلاب انقلابی تربیت کنند

آیت‌الله سیدسیف طباطبایی‌نژاد نیز، در این همایش با بیان این‌که بر اساس بیان مقام معظم رهبری باید انقلابی بود، انقلابی ماند و انقلابی‌گری کرد، گفت: برای روشن شدن این معنا باید در انقلاب اسلامی تأمل کرد و تفاوت‌های آن را به‌روشنی با دیگر انقلاب‌های جهان مورد تحلیل قرار داد.

مدیر حوزه علمیه اصفهان با بیان این‌که انقلاب اسلامی ما نوعی برگشت به اسلام ناب محمدی است، تصریح کرد: امروز در کشور ما آزادی و استقلال همه‌جانبه وجود دارد؛ در صورتی‌که در کشورهای همسایه حتی یک گلوله را بدون اجازه غرب نمی‌توانند شلیک کنند.

نماینده ولی فقیه در استان اصفهان با بیان این‌که بر اساس بیان قرآن، دشمنان پیمان و عهدی ندارند و برگرفته خود متعهد نیستند، ابراز کرد: انقلاب اسلامی صرفاً آجابه‌جایی قدرت نیست؛ بلکه انقلابی الهی و در راستای عمل به قرآن و مفاهیم این کتاب بلند آسمانی است.

آیت‌الله طباطبایی‌نژاد با بیان این‌که امام خمینی علیه السلام این انقلاب را به‌وجود آورد و امروز بر عهده شمامست تا انقلابی مانده و انقلابی‌گری داشته باشند، افزود: این اسلام، اسلام ناب محمدی است که شما روحانیون، اساتید و نخبگان بسیجی باید دیگران را با این انقلاب آشنا و اسلام ناب را در جامعه ترویج کنید.

تعموک امروز دشمنان بر تزلزل مقدسات مردم از راه اقتصادی است

حجت‌الاسلام والمسلمین کاظم صدیقی نیز در این همایش با تأکید بر این‌که همه دشمنان روحانیون و فضلا نخبه‌انان و مرزبانان دین و بازوان امام زمان علیه السلام هستند، تصریح کرد: مجرای تجلی امام زمان علیه السلام ولایت فقیه است و در این مسیر بسیجیان به‌عنوان خط‌شکن هستند تا مقدمات ظهور آن حضرت را فراهم کنند و یکایک شما باید آمادگی ظهور حضرت و

بدعت‌ها جامعه اسلامی را تهدید می‌کند که روحانیون انقلابی باید جامعه را نسبت به این‌گونه مسایل آگاه کنند.

حجت‌الاسلام والمسلمین رئیسی خطاب به اساتید و نخبگان بسیجی با بیان این‌که امروز پشتوانه عظیمی برای تبلیغ دین مبین اسلام وجود دارد؛ چراکه پشتوانه همه جهان اسلام ایران اسلامی است، بیان کرد: امروز با گذشت بیش از ۴ دهه از انقلاب اسلامی همه به‌خوبی درک کردند که هرچند فرهنگ دینی حاکم بود، پیشرفت دیده شد و در هر حوزه‌ای که با گفتمان انقلابی فاصله ایجاد شد، دچار مشکلاتی شدیم. حوزه باید در جایگاه مطالبه‌گری قرار گیرد و عدالت اجتماعی برقرار شده را بسنجد.

دشمن درصدد استحاله نظام از درون است

حجت‌الاسلام والمسلمین سعیدی رئیس دفتر عقیدتی سیاسی فرماندهی معظم کل قوا نیز در این همایش، روحانیت و حوزه‌های علمیه را این‌گونه نقشی بی‌بدیل در مقاطع مختلف تاریخ انقلاب اسلامی خواند و با بیان این‌که نظام اسلامی در عصر حاضر طرحی نواز مدل مردم‌سالاری دینی را در جهان ارائه کرده است، تصریح کرد: این مدل الهام‌بخش و برپایه مبانی اسلام ناب، به کایوس نظام سلطه و استکبار تبدیل شده است.

وی اساتید و نخبگان حوزه‌های علمیه را دارای رسالتی خطیر در هدایت‌گری جامعه دانست و اظهار کرد: این نقش‌پذیری در خصوص ارتقای آگاهی و بصیرت جامعه در مقطع کنونی، به مراتب سنگین‌تر از گذشته شده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین سعیدی در پایان با بیان این‌که مجموعه عظیم بسیج اساتید به فضل الهی امروز به رشد و بالندگی مطلوبی رسیده است، خاطرنشان کرد: این حرکت اثربخش می‌تواند نتایج، دستاوردها و ثمرات ارزشمندی را برای حوزه‌های علمیه به همراه داشته باشد.

مأموریت‌های مهم امروز حوزه و روحانیت انقلابی

حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالله حاجی صادقی هم در این همایش، تقابل جبهه استکبار با انقلاب اسلامی را پایان‌ناپذیر توصیف و خاطرنشان کرد: دعوی ما با استکبار بر سر زمین نیست؛ بلکه این تقابل در موجودیت و مبتنی بر مبنای فکری و اعتقادی است.

نماینده ولی فقیه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی افزود: جبهه استکبار به‌رغم ناکامی و شکست در تمامی عملیات‌ها و حملات علیه انقلاب، به دنبال استحاله و نابودی حقیقت انقلاب اسلامی از درون است و این جبهه نامتجانس، برای ضربه زدن به انقلاب ما به دنبال آن است که ارکان و عناصر ماندگاری انقلاب را با کارگردانی و پشتیبانی فکری و عملی برخی انقلابیون و به دست آنان بشکند.

وی تصریح کرد: جریان سلطه و استکبار برای استحاله و آسیب به ارکان انقلاب از درون، دو راهبرد انحراف فکری و اعتقادی و تحول ارزش‌ها را در پیش گرفته و برای هر کدام از آن‌ها طرح‌های عملیاتی پیش‌بینی کرده‌اند.

نماینده ولی فقیه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با بیان این‌که جبهه استکبار در ایجاد فتنه و انحراف فکری و عملی از انواع اقدامات سخت و نرم فروگذار نکرده است، گفت: تغییر جهت‌گیری مطالبات، گرایش‌ها و خواسته مردم و تبدیل آن از خواسته‌های ارزشی به مطالبات مادی، تغییر ذائقه سیاسی نخبگان و مسئولان از گفتمان مقاومت به گفتمان سازش، تغییر تقابل اعتقادی و مبنایی به تقابل استراتژیک و راهبردی، تلاش برای تضعیف محوریت ولایت و عناصر ماندگاری انقلاب، صراحت، شجاعت سیاسی، اقتصادی، نظامی، امنیتی، علمی و... از جمله اقدامات راهبردی و عملیات‌های جبهه استکبار در مقابله با انقلاب الهام‌بخش اسلامی است.

نماینده ولی فقیه در سپاه پاسداران با اشاره به نقش و جایگاه روحانیت در صحنه تقابل با دشمن، اظهار کرد: خودباوری و اعتماد به نفس با بهره‌گیری از ظرفیت‌های مادی و معنوی، مجاهدت علمی در پاسخ‌گویی و دفع و رفع شبهات، بصیرت‌افزایی نسبت به اهداف و نقشه‌های دشمن، تلاش علمی و عملی برای تربیت ارکان و عناصر ماندگاری انقلاب، صراحت، شجاعت و قاطعیت در برابر دشمن، مطالبه‌گری، تقویت روحیه جهادی و انقلابی، تبیین پیامدهای شوم تکیه بر دشمن، تقویت ولایت‌محوری و انسجام و وحدت، به نمایش گذاشتن عظمت و قدرت نظام اسلامی و گسترش فرهنگ و گفتمان بسیجی و... از جمله انتظارات مهمی است که روحانیون به عنوان پرچمداران بصیرت، می‌بایست با نقش‌پذیری آگاهانه و عالمانه رسالت خود را به انجام رسانند.

وی در ادامه تصریح کرد: امروز این‌که جبهه استکبار با اصل انقلاب اسلامی و ملت ایران دشمنی داشته و آمریکا هم چنان شیطان بزرگ است و نباید به او اعتماد کرد و خوش‌بین بود، از دیگر اقدامات مهمی است که روحانیت در تبیین آن باید کوشا باشند.

عضویت ۲ هزار و ۵۰۰ استاد سطح عالی و خارج در بسیج

حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالعلی گواهی رئیس سازمان بسیج اساتید، طلاب و روحانیون کشور هم در این همایش، با بیان این‌که تا امروز بالغ بر ۲۵۰۰ نفر از اساتید سطح عالی و خارج عضو فعال بسیج شده‌اند، اظهار کرد: هدف از اجرای این همایش سه روزه در مشهد مقدس تقویت و انسجام فکری اساتید بسیجی، بصیرت‌افزایی نخبگان و اساتید در راستای انقلابی ماندن حوزه‌ها و بازخوانی وظایف است.

رئیس سازمان بسیج اساتید، روحانیون و طلاب کشور، افزایش انگیزه نخبگان نسبت به ماندگاری انقلاب اسلامی را از اهداف این همایش عنوان و ابراز کرد: وقتی حوزه‌های علمیه در جهت انقلاب گام بردارند، می‌توانند همگان را در این مسیر سوق دهند.

حجت‌الاسلام والمسلمین گواهی با اشاره به حضور ۲۵۰ نفر از اساتید بسیجی در این دوره، بیان کرد: بسیاری از اساتید انقلابی بسیجی نخبه هستند و در آگاهی‌بخشی و بصیرت‌افزایی سابقه درخشانی دارند که امیدواریم این دوره برای اساتید مشرف‌تر واقع شود.

نخبگان و علما دستاوردهای انقلاب را با مردم در میان بگذارند

سردار غیب‌پرور رئیس سازمان بسیج مستضعفین هم در این همایش با بیان این‌که امروز تهدید نخست، عملیات روانی دشمنان علیه انقلاب اسلامی است، تصریح کرد: دشمنان نظام و انقلاب در این هجمه به‌قدری حرفه‌ای عمل می‌کنند که تبلیغات دشمن باورمان شده و بدین‌سان دشمنان نمی‌خواهند، حلاوت انقلاب به کام مردم شیرین بیاید و در این راه باید نخبگان جامعه و علمای ما دستاوردهای انقلاب را با مردم در میان بگذارند تا حقایق نظام از زبان متخصصین به مردم گفته شود.

گفتنی است، اولین دوره مشترک تعالی اساتید و نخبگان بسیجی حوزه‌های علمیه قم، تهران، خراسان و اصفهان، با قرارت بیانیه‌ای مشتمل بر ۸ بند، به کار خود پایان داد. در این بیانیه بر ضرورت انقلابی ماندن حوزه‌های علمیه، تلاش مسئولان به دور از اشرافی‌گری برای حل مشکلات مردم و کشور، حمایت از تولید داخلی و جلوگیری از نفوذ دشمن تأکید شد.

تربیت»، «سیاست و جامعه»، «تبلیغ» و «ادبیات» تعریف و ارتباط آن‌ها به‌درستی با یکدیگر معین شده است، تصریح کرد: همه فعالیت‌های حوزه علمیه خراسان در سه سطح عمومی، تخصصی و نخبگانی به‌صورت برنامه زمان‌دار و همه‌جانبه و راهبردی در حال پیگیری است.

وی با اشاره به این‌که تا به امروز ظرفیت‌های حوزه ساماندهی و در راستای روش و شکوفایی فعالیت‌های حوزوی گام‌های بلندی برداشته شده است، ابراز کرد: یکی از اقدامات در راستای انجام فعالیت‌های حوزوی، تأسیس هیأت‌های اندیشه‌ورز جامعه و تمدن اسلامی، اقتصاد و الگوی پیشرفت اسلامی، اسلام، ادیان و ارتباطات میان‌فرهنگی، خانواده و سبک زندگی، هنر، رسانه و فضای مجازی بوده است.

مدیر حوزه علمیه خراسان ادامه داد: امروز ۱۲۵ نفر از طلاب حوزه علمیه خراسان در قالب ۵ هیئت اندیشه‌ورز فوق مشغول به فعالیت هستند و هر هیئت اندیشه‌ورز با حضور ۵ استاد و با برگزاری حلقه‌های معرفتی فعالیت خود را دنبال می‌کند.

لزوم مراقبت حوزه از تفکر سکولاریسم اجتماعی

حجت‌الاسلام والمسلمین رئیسی نیز در این همایش، گفت: رسالت اساتید و طلاب بسیجی حوزه‌های علمیه در سه ساحت جای می‌گیرد که ساحت نخست علم، دانش‌افزایی و معرفت‌افزایی، ساحت دوم تبلیغ، رساندن پیام دین و تربیت نفوس و ساحت سوم عمل و اجرائست.

تولیت آستان قدس رضوی با بیان این‌که در مسئله حوزه و علم و دانش اصل به روز بودن و نیاز جامعه در اولویت است، تصریح کرد: برخی بر مسئله حوزه‌های علمیه تأکید دارند و برخی بر مسئله حوزه انقلابی؛ آن‌چه که در این میان، مورد بحث واقع شده در مقوله تفکر سکولار اجتماعی در حوزه‌های علمیه است.

عضو شورای حوزه علمیه خراسان با تأکید بر این‌که بحث امروز جامعه تفکر سکولاریسم معنوی و یا عرفان‌های کاذب نیست؛ بلکه تفکر سکولاریسم اجتماعی است که امروز حوزه‌های علمیه را تهدید می‌کند، خاطرنشان کرد: حوزه‌های علمیه که به‌عنوان مبدأ انقلاب اسلامی بودند، امروز نیز باید حامی انقلاب باشند و این نوع نگاه که ما چه کاری با مسایل حکومتی داریم و یا دفاع از حریم اهل‌بیت علیهم‌السلام چه ارتباطی با ما دارد در واقع همان تهدید اندیشه سکولاریسم اجتماعی است.

حجت‌الاسلام والمسلمین رئیسی با بیان این‌که دانش‌آموختگان حوزه باید با مسایل انقلاب و نیازهای اجتماعی که حوزه‌های علمیه باید پاسخ‌گویی آن باشند، آشنا بوده و به نیازهای حکومت پاسخ دهند، راهکار ایفای شایسته رسالت تبلیغ رساندن پیام دین را شجاعت، ایستادگی و امیدبخشی عنوان و اظهار کرد: راه برون‌رفت از موانع، خشیت خداست؛ امروز مجموعه‌ای از

درآیینہ اخبار

تسلیم مدیر حوزه‌های علمیه و مدیر حوزه‌های علمیه خواران

به معاون امور ویژه دفتر مقام معظم رهبری

مدیر حوزه‌های علمیه و مدیر حوزه‌های علمیه خواران در پیام‌های جداگانه درگذشت پدر وحید حقانیان، معاون امور ویژه دفتر مقام معظم رهبری را به وی تسلیم گفتند.

آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه

إنا لله وانا الیه راجعون

برادر ارجمند جناب حاج وحید حقانیان (زیده‌سور)

معاون محترم امور ویژه دفتر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

خبر ارتحال پدر مکرم آنجناب مرحوم شادروان سیدحسن حقانیان موجب تأسف و تأثر شد.

این ضایعه غم‌انگیز را به جناب عالی تسلیم عرض می‌کنم و از خداوند منان برای آن فقید سعید علودرجات و رحمت واسعه الهی و برای جناب عالی و سایر بستگان معزی، صبر جمیل و اجر جزیل مسئلت می‌نمایم.

علیرضا اعرافی / مدیر حوزه‌های علمیه

حجت‌الاسلام والمسلمین بهجت‌پور مدیر حوزه‌های علمیه خواران

إنا لله وانا الیه راجعون

برادر ارجمند جناب آقای حاج وحید حقانیان (زیده‌سور)

معاون محترم امور ویژه دفتر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

سلام علیکم

خبر ارتحال پدر مکرم‌تان مرحوم مغفور حاج سیدحسن حقانیان موجب تأسف و تأثر گردید.

ضایعه ارتحال آن فقید سعید را به جناب عالی تسلیم عرض می‌کنم و از خداوند منان برای آن مرحوم علودرجات و رحمت واسعه الهی و برای جناب عالی و سایر بستگان، صبر جمیل و اجر جزیل مسئلت می‌نمایم.

عبدالکریم بهجت‌پور / مدیر حوزه‌های علمیه خواران

مدیر حوزه‌های علمیه در دیدار سفیر نیکاراگوئه

آماده همکاری با مراکز علمی و فرهنگی نیکاراگوئه هستیم

مدیر حوزه‌های علمیه گفت: حوزه علمیه برای ایجاد گسترش فعالیت علمی و فرهنگی، آماده همکاری با مراکز علمی و فرهنگی نیکاراگوئه است.

به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله اعرافی ۳۰ تیر در دیدار ماریو بارکرو بالتودانو، سفیر نیکاراگوئه در ایران که در دفتر مدیر حوزه‌های علمیه در قم برگزار شد، با بیان این‌که امروز شاهد روابط خوبی بین این دو کشور هستیم، گفت: امیدوارم حضور شما در قم، باعث تقویت روابط بهتر سیاسی و فرهنگی دو کشور باشد. طبیعی است که مسایل علمی و فرهنگی به‌عنوان زیرساخت روابط به‌شمار می‌رود و قم هم می‌تواند این نقش را ایفا کند.

امام جمعه قم ادامه داد: ملت ایران، از دوران‌های گذشته اتفاقات کشور نیکاراگوئه را دنبال می‌کرد و از این‌که در جلوی امپریالیزم ایستاده و مقاومت کردید، ملت ایران اسلامی این حرکت را تحسین می‌کند و خواستار ابلاغ سلام مردم مسلمان ایران اسلامی به مردم و رئیس‌جمهور کشور نیکاراگوئه هستیم. عضو شورای عالی حوزه ادامه داد: جبهه‌های انقلابی، ملت‌های مظلوم و دولت‌های که برآمده از تفکر انقلابی هستند، باید به این نکته توجه داشته باشند که تنها راه مقابله با دشمنان و امپریالیزم جهانی، وحدت، هم‌افزایی و مقاومت است.

مدیر حوزه‌های علمیه افزود: آن‌چه امروز مهم است، شکل‌گیری جبهه واحد جبهه‌های انقلابی، ملت‌های مظلوم و دولت‌های برآمده از تفکر انقلابی در مقابل دشمنان برای تغییر قواعد فعلی است.

وی افزود: حوزه علمیه قم به‌عنوان کهن‌ترین حوزه در طول تاریخ اسلام در کنار مردم ایران اسلامی تلاش کرده در مقابل دشمنان مواضع انقلابی داشته باشد و این موضع، برگرفته از اندیشه دینی است و هر موقع لازم بوده، این موضع‌گیری اعلام شده است.

مدیر حوزه‌های علمیه گفت: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه برای ایجاد و گسترش فعالیت علمی و فرهنگی، آماده همکاری با مراکز علمی و فرهنگی کشور نیکاراگوئه است؛ قطعاً روابط علمی و فرهنگی باعث افق‌های تازه خواهد شد.

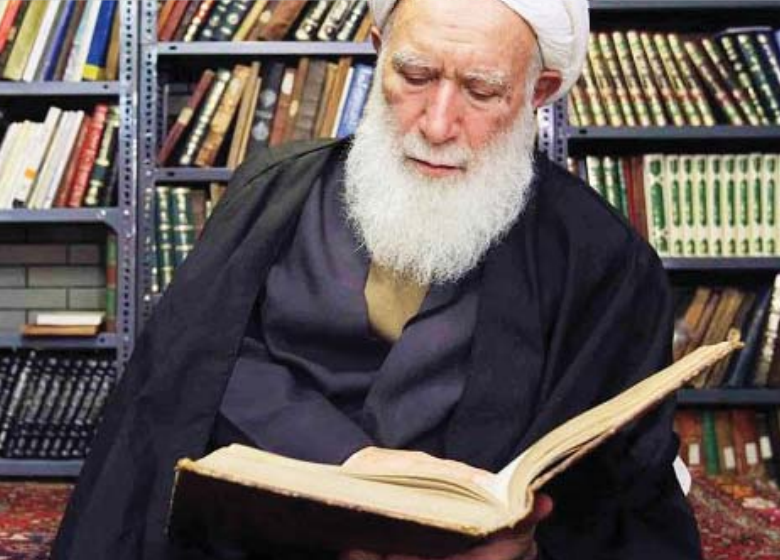
معرفی برگزیدگان جایزه جهانی گوهرشاد

سومین دوره جایزه جهانی گوهرشاد با معرفی بانوان برگزیده پایان یافت.

به گزارش خبرگزاری حوزه از مشهد مقدس، جایزه جهانی گوهرشاد با معرفی بانوان برگزیده جهان اسلام در تالار قدس کتابخانه حرم مطهر رضوی پایان یافت.

افسانه سعید تهرانی فعال در مباحث خیریه و رسیدگی به محرومین و روستاهای کم برخوردار، نجمه کرپلایی نوروژ عضو فعال امدادگری در کمیته امام خمینی علیه‌السلام و جهاد سازندگی، لیلالندی اصفهانی رئیس دفتر بانوان شهرداری و عضو فعال دفتر امور بانوان استانداری اصفهان، سیده‌ام‌فروه تقوی رئیس جامعه اتحادیه بانوان مسلمان اروپا برای مدیریت مؤسسه لیبیک یا زهرا علیه‌السلام و کمک مالی و فکری به مؤسسات، دارا کات تیر آری تایلند رئیس بنیاد بانوان مسلمان تایلند برای کمک و دفاع از محرومان و یتیمان در جهت تقویت و رشد آنان و جوهای احمد کاروفی، مجاهد، جانباز و مادر پنج شهید جبهه مقاومت و کارآفرین برای همسران شهدا، افرادی بودند که سومین دوره جایزه جهانی گوهرشاد به آنان تعلق گرفت.

گفتنی است، جایزه بین‌المللی گوهرشاد در راستای تقدیر از بانوان برگزیده جهان اسلام در عرصه‌های مختلف از سوی آستان قدس رضوی برگزار و این بانوان معرفی و تجلیل می‌شوند.

تجلیل مقام معظم رهبری، آیات عظام و علما

از جایگاه ارزشمند علمی و اخلاقی

آیت‌الله مرتضی تهرانی

رهبر معظم انقلاب اسلامی

با تأثر و تأسف اطلاع یافتیم که عالم ربانی و معلم اخلاق آیت‌الله آقای حاج آقا مرتضی تهرانی علیه‌السلام دار فانی را وداع گفته و ان‌شاءالله به مأمّن رضای الهی در جوار مرقد حضرت علی بن موسی‌الرضا علیه‌السلام بار یافته‌اند. عمر با برکت این فقیه عالیقدر و سالک

الی الله سرشار از نورانیت و صفا و خدمت به دین و اخلاق بود و جمع زیادی از جوانان پاک‌نهاد و فاضل از سرچشمه‌ی فضائل علمی و اخلاقی ایشان بهره‌مند گشته و در صراط مستقیم ثبات یافته‌اند.

این مصیبت را به خاندان گرامی و فرزندان محترم و دیگر وابستگان و به شاگردان و ارادتمندان ایشان صمیمانه تسلیت عرض می‌کنم و علودرجات ایشان را از خداوند متعال مسئلت مینمایم.

آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی

شخصیت ارزنده‌ای که عمر با برکت خویش را در اعلاهی کلمه‌الله و ترویج معارف نورانی اهل‌ال بیت علیهم‌السلام و تربیت شاگردان لایبی و تهذیب نفوس، با آراسته بودن به فضایل و مکارم اخلاقی سپری نمود و جمع زیادی از مؤمنان، از موعظ و نصایح حکیمانه ایشان، همواره بهره‌مند بودند.

فقدان این عالم عظیم‌الشان را به حوزه‌های علمیه و بیت مکرم و آقازادگان محترم تسلیت گفته، غفران و رضوان الهی را برای آن فقید سعید از خداوند متعال مسئلت دارم.

آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی

این عالم ربانی که از اساتید برجسته‌ای هم‌چون حضرت آیت‌الله‌العظمی بروجردی، امام راحل و علامه طباطبایی و معلمان اخلاق زمان خود استفاده کرده بود، به سهم خود شاگردان فراوانی تربیت کرد که در اخلاق و طی سلوک نمونه بودند.

این‌جانب این ضایعه مؤلمه را به بیت شریف آن عالم ربانی و تمام علاقه‌مندان ایشان و حوزه علمیه تهران صمیمانه تسلیت عرض می‌کنم و علودرجات آن فقید سعید و صبر جمیل و اجر جزیل برای بازماندگان از درگاه خداوند متعال مسئلت دارم.

آیت‌الله العظمی نوری همدانی

این شخصیت بزرگ عمری را در ترویج معارف اسلامی و مکتب اهل‌بیت علیهم‌السلام صرف کرد و از این رهگذر توانست قلوب بسیاری از مردم خصوصاً جوانان را متوجه ذات اقدس حق کند و در مسیر اطاعت و بندگی رهنمون سازد.

اخلاص در عمل و صداقت در کلام و رفتار، تواضع و مردمی بودن از صفات دیگر ایشان بود و ارادت به امام راحل و نهضت آن بزرگوار در ایشان مشهود بود.

فقدان این عالم پرهیزگار را به حوزه‌های علمیه و بیت مکرم و آقازادگان تسلیت عرض کرده و علوم‌مقام برای آن فقید سعید از خداوند متعال مسئلت می‌کنم.

حضرت آیت‌الله علوی گرگانی

آن عالم بزرگوار که سال‌ها در دروس آیات عظام

آیت‌الله شیخ مرتضی تهرانی (معروف به حاج آقا مرتضی) برادر گرامی مرحوم آیت‌الله آقا محبتی تهرانی، استاد زنده اخلاق، صبح شنبه ۳۰ تیر ۱۳۹۷ دار فانی را وداع گفت. پیکر این عالم ربانی، ۱ مرداد با حضور باشکوه شخصیت‌ها، مسئولان لشکری و کشوری، شاگردان و دوستداران ایشان، از محل حسینیه ایشان در منطقه دزاشیب تهران برگزار و پس از اقامه نماز جهت تدفین و خاکسپاری به کربلای معلّا منتقل شد.

در پی ارتحال این عالم ربانی، رهبر معظم انقلاب اسلامی، مراجع عظام، علما، مسئولان قوا، نهادهای حوزوی و... پیام‌های تسلیتی صادر کردند. در ادامه به برخی پیام‌ها اشاره می‌شود.

بروجردی، خمینی و علامه طباطبایی تلمذ کردند و مسیر تهذیب نفس و سلوک الهی را پیمودند، با سخنان دل‌نشین و موعظ حکیمانه خود نفوس جوایی حقیقت را به سمت تقرب الی‌الله راهنمایی می‌کردند.

این‌جانب این ضایعه مؤلمه را در درجه اول به محضر امام زمان علیه‌السلام سپس به مقام معظم رهبری، حوزه‌های علمیه و بازماندگان، تسلیت گفته و علو درجات را برای آن مرحوم مسئلت می‌نمایم.

آیت‌الله یزدی

رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم

این استاد برجسته اخلاق با نورانیت و فضائل سرشار علمی و عملی خود، معلم و هادی جویندگان و مشتاقان معنویت و حقیقت بود و در تربیت نفوس مؤمنین و تقویت فضایل اخلاقی در جوانان همتی بلند و پرفیض داشت.

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، رحلت این عالم پرهیزگار را به محضر حضرت بقیة‌الله الاعظم علیه‌السلام، مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، مراجع عظام تقلید (مدظله‌العالی)، حوزه‌های علمیه و هم‌چنین به بیت مکرم، شاگردان و ارادتمندان ایشان تسلیت عرض نموده، برای آن مرحوم علودرجات، غفران و رحمت الهی را از خداوند متعال خواستار است.

حجت‌الاسلام والمسلمین بهجت‌پور

مدیر حوزه‌های علمیه خواران

تربیت شاگردان مذهب، ولایت‌مدار و مردم‌داری، همراهی با بنیانگذار کبیر انقلاب حضرت امام خمینی علیه‌السلام و حمایت از ولایت فقیه و مقام معظم رهبری حضرت امام‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، صفا و صمیمیت، زهد و تقوا از ویژگی‌های آن فقید سعید به‌شمار می‌رفت.

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران این مصیبت را به محضر حضرت ولی‌عصر علیه‌السلام، مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، مراجع عظام تقلید و علما بزرگوار «دامت برکاتهم»، بازماندگان و ارادتمندان ایشان تسلیت عرض نموده و علو درجات آن فقیه عالی‌قدر را از خداوند متعال خواستار است.

استاد رشاد رئیس شورای حوزه علمیه تهران

در پیام رئیس شورای حوزه علمیه تهران آمده است: در پی عروج بزرگانی چون حضرات آیات حاج آقامجتبی تهرانی، محمدرضا مهدوی‌کنی، حاج شیخ عبدالکریم حق‌شناس، سیدابراهیم خسروشاهی، عزیزالله خوشوقت و حاج حسن آقای

در خبرگزاری حوزه برگزار شد

نشست خبری رونمایی از «ترجمه فاخر الغدیر»

داشت: «وجود نویسندگان گوناگون»، «عدم ترجمه بخش‌هایی از این کتاب»، «عدم ترجمه یا ترجمه نامناسب اشعار این کتاب به‌عنوان یکی از مهم‌ترین بخش‌های آن»، «عدم تسلط مترجمان به زبان فارسی یا عربی» و... از جمله اشکالات ترجمه قبلی این کتاب به فارسی می‌باشد.

مدیرعامل بنیاد فرهنگی امامت اظهار داشت: خوشبختانه در ۱۰ سال گذشته گروهی از علاقه‌مندان به عرصه امامت و ولایت تصمیم گرفتند که این کار بزرگ را ترجمه کنند که ایده اصلی ترجمه این اثر ارزشمند، از سوی حجت‌الاسلام والمسلمین حکیمی بوده و دکتر سیدابوالقاسم حسینی زرفا، بار ترجمه این اثر را برعهده گرفتند.

حجت‌الاسلام والمسلمین سبحانی ابراز داشت: ترجمه این اثر، دارای متن ادبی فاخری است که با مطالعه آن می‌توان به این نکات دست یافت؛ البته از همان آغاز، حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمهدی نبوی به‌عنوان یکی از اساتید بنام زبان عربی، عهده‌دار نظارت بر این کار شدند که در کنار این دو عزیز، محققان بنیاد فرهنگی امامت کمک شایانی داشته‌اند و ان‌شاءالله از این اثر در شب عید غدیر رونمایی خواهد شد.

وی خاطرنشان ساخت: برای این ترجمه کتاب ارزشمند الغدیر، از هیچ بوجه دولتی استفاده نشده و کار خودجوش مردمی است و ما معتقدیم، کارهای دینی به این نحو بهتر شکل گرفته و در نفوذ اجتماعی مؤثرتر است.

مدیرعامل بنیاد فرهنگی امامت تصریح کرد: ما باید این کتاب و ترجمه فاخر آن را به حوزه فارسی‌زبان معرفی کنیم؛ چون معتقدیم که این اثر باید به نام ایران و عالمان ایرانی بماند و معرفی شود.

حجت‌الاسلام والمسلمین سبحانی بیان داشت: ترجمه کتاب ۱۱ جلدی الغدیر نیز ۱۱ جلد است و حتی در ترجمه فارسی، صفحه متن اصلی کتاب نیز آمده تا علاقه‌مندان بتوانند ترجمه فارسی را با متن اصلی کتاب تطبیق دهند.

حسن صدراینی عارف سردبیر خبرگزاری حوزه هم در این نشست، اظهار داشت: رسانه رسمی حوزه‌های علمیه آماده است تا زمینه را برای اعلام دستاوردهای علمی و پژوهشی تمام نهادهای حوزوی در خبرگزاری حوزه ایجاد نماید تا بتوانند به ارائه خروجی‌های خود بپردازند.

■ در رسانه حوزه به سؤالات اساسی مردم در خصوص حوزه علمیه پاسخ داده شود

برپایه همین گزارش، حجت‌الاسلام والمسلمین محمدتقی سبحانی، در نشستنی با مسئولان رسانه حوزه، با بیان این‌که امروز جریان رقیب با

پهلوانی علیه‌السلام، اکنون تهران اسطوره استوار دیگری را از دست می‌دهد، و بنده طلبه کمترین به‌عنوان کمترین خادم حوزه عریق و عظیم تهران، این خسارت‌های معرفتی معنوی بی‌پایی را که بر حوزه و جامعه دینی پایتخت وارد می‌شود، به بارگاه باری التجاء می‌برم و ملتسمانه از محضر شریف حضرت حجت (ارواحنا فداه)، رهبر معظم انقلاب و مراجع عظام (دامت برکاتهم) که عضد آن بزرگوار و زعمای حوزه‌های علمیه کشونند برای جبران این خسارات و خلا‌ها استمداد می‌کنم.

حجت‌الاسلام والمسلمین رحیمی صادق

مدیر حوزه علمیه تهران

در پیام حجت‌الاسلام و المسلمین محمدهادی رحیمی صادق مدیر حوزه علمیه تهران آمده است:

مدیریت حوزه علمیه استان تهران، تلمه جبران ناپذیر فقدان این فقیه وارسته انقلابی را به محضر شریف حضرت صاحب‌الامر (ارواحنا فداه)، مقام معظم رهبری، مراجع عظام تقلید، حوزه‌های علمیه و مردم متعهد و ولایت‌مدار ایران اسلامی و بیت مکرم آن فقیه پاسدار اسلام، تسلیت می‌گوید و از خداوند متعال برای آن مرحوم، مقام والاثر و برای بازماندگان محترم صبر جمیل و اجر جزیل مسئلت می‌نمایم.

هم‌چنین آیت‌الله آملی لاریجانی رئیس قوه قضاییه، دکتر علی لاریجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، حجج‌اسلام کاظم صدیقی امام جمعه موقت تهران، محمدجعفر منتظری دادستان کل کشور، در پیام‌های جداگانه‌ای ارتحال این عالم فزانه را تسلیت گفتند.

آیت‌الله شیخ مرتضی تهرانی از شاگردان امام خمینی علیه‌السلام بود. ایشان قبل از انقلاب نیز از فعالان نزدیک امام راحل علیه‌السلام محسوب می‌شد و نزدیکی وی به امام خمینی علیه‌السلام به حدی بود که حتی پس از تبعید امام به نجف اشرف، ایشان را همراهی کرد و در درس خارج فقه امام علیه‌السلام شرکت کرد.

آیت‌الله مرتضی تهرانی پس از پیروزی انقلاب اسلامی از سیاست کناره گرفت و از پذیرش پست حکومتی امتناع کرد، اما باین‌حال ایشان همواره به‌عنوان عالمی سیاسی شناخته می‌شد.

وی در سال‌های اخیر یکی از اصلی‌ترین جلسات درس اخلاق تهران جلسات درس اخلاق این عالم اخلاقی بود. این استاد اخلاق، تا آخرین روزهای عمر شریف خود، امام جماعت مسجد میرزا موسی (واقع در بازار تهران) بود.

تمام توان به‌خوبی از رسانه استفاده کرده و بازمودی از واقعیت‌ها ارائه می‌کنند که اثرگذار در ذهن مخاطبان است؛ خاطرنشان ساخت: وجود جریان رقیب، نوعی تهدید برای حوزه است، اما فرصتی نیز برای حوزه می‌باشد و سبب شده بسیاری از افراد به سمت حوزه بیایند تا بدانند که در حوزه چه خبر است.

مدیرعامل بنیاد فرهنگی امامت تصریح کرد: امروز قالب‌های رسانه‌ای ما مقداری تنگ شده و نمی‌گذارد خلاقیت، جرأت و جسارت در این فضا داشته باشیم که باید فکری در این راستا کرد.

وی تأکید کرد: رسانه رسمی حوزه باید به‌سراغ این مطالب برود که ما در حوزه در حال چه کاری هستیم؟ چه رابطه‌ای با حکومت داریم؟ حوزه حریم خصوصی ندارد و همه باید بدانند در حوزه علمیه چه خبر است و رسانه حوزه باید در این زمینه کار کند.

مدیرعامل بنیاد فرهنگی امامت، ارائه پاسخ به سؤالات اساسی مردم درباره حوزه علمیه در نشریه افق حوزه را ضروری عنوان کرد و با تأکید بر این‌که باید به نسل جوان حوزه بیشتر بها داد، ابراز داشت: ناواری‌ها، ایده‌پردازی‌ها و ابتکارات علمی مناسبتی در حوزه وجود دارد که رسانه حوزه باید به انتشار بهتر و وسیع‌تر آن بپردازد.

حجت‌الاسلام والمسلمین سبحانی خاطرنشان ساخت: توجه بیشتر به مباحث الهیات، کلام، تحقیقات نوین شیعه‌پژوهی و... از نکاتی است که باید بیشتر به آن پرداخته شود؛ چراکه امروز دشمن علیه تشیع در حال سرمایه‌گذاری است و فعالیت‌های بسیاری انجام می‌دهد.

به‌دنبال رسانه جریان‌ساز در حوزه علمیه هستیم

مدیراطلاع‌رسانی و رسانه حوزه‌های علمیه نیز در این نشست اظهار داشت: رسانه حوزه جهت انعکاس دستاوردهای علمی و فرهنگی حوزه علمیه با برخورداری از ۱۸ درگاه اینترنتی و مجازی به عرضه اخبار و تحولات حوزه به دنیای بیرون می‌پردازد، خاطرنشان ساخت: امروز در رسانه حوزه به کارکردهای اجتماعی حوزه و روحانیت بیشتر خواهیم پرداخت و ورود مناسبی به حوزه‌های چندرسانه‌ای داشته‌ایم.

حجت‌الاسلام والمسلمین برته تصریح کرد: ما در رسانه حوزه به‌دنبال رسانه جریان‌ساز بوده و در این راستا بویش‌ها و فعالیت‌هایی را آغاز کرده‌ایم تا حرکت بهتری به این سمت داشته باشیم. مدیراطلاع‌رسانی و رسانه حوزه به رسالت‌ها و وظایف رسانه حوزه علمیه اشاره کرد و ابراز داشت: ایجاد ارتباط یا تسهیل ارتباط حوزویان با نهادهای مرتبط با حوزه علمیه همانند جامعه ورزشکاران، جامعه هنرمندان و... از برنامه‌های ماست، چراکه لازم است نسبت به آنان نقش هم‌افزایی و هدایت را ایفا نماییم.

در راستای ترویج گفت‌وگو میان سیره‌پژوهی در بین حوزویان برگزار شد
همایش علمی
سیره امام رضا (ع)، آموزه‌ها و کارکردها

موضوع شناسی فقهی
استطاعت در حج
نوشته‌ای از
حجت‌الاسلام والمسلمین سید جعفر ربیعی

مروری بر فعالیت‌های چهل ساله
علمی و پژوهشی
مجمع ذخائر اسلامی
گفت‌وگو با رئیس مجمع ذخائر اسلامی

وهابیت^(۱) به تبع برخی مستشرقین و بر اساس منابع جعلی و نامعتبر مدعی شده‌اند که شیعه معتقد به سوره‌های «نورین» و «ولایت» در قرآن می‌باشد^(۲) که به‌خاطر وجود فضایل امام علی (ع) در آن دو سوره، در زمان عثمان حذف شده و بدین‌وسیله اعتقاد به تحریف قرآن کریم را به شیعه نسبت می‌دهند.

ساختار این دو سوره ادعایی و آهنگ کلی آن‌ها درباره وصایت و امامت اهل‌بیت (ع) به‌ویژه امام علی (ع) و نیز کج روی و ارتداد مخالفان آنان با تہدید عذاب خداوند نسبت به آن‌هاست. برای قرآن‌پژوهان و نیز اندک‌اشتیان با محتوا و فصاحت و بلاغت قرآن، ساختار مغلوطنادریست) از جهات مختلف صرفی و نحوی، بلاغی و محتوای بی‌مایه این دو سوره، دلیلی روشن برای حکم به ساختگی و بی‌پایگی آن‌هاست و هر کس با دید انصاف به آن‌ها نگریسته، بی‌گمان بر جعلی بودن آن‌ها حکم کرده است.^(۳)

تا پیش از کتاب «دبستان مذاهب»، در قرن «یازدهم قمری»، هیچ منبع و مدکی برای «سوره نورین» وجود ندارد؛ کتاب‌های «تاریخ المصاحف» نولدکه، «مذاهب التفسیر الاسلامی» گلدزیهر، «فصل الخطاب» محدث نوری و تذکره الائمة» محمداقرا لاهیجی نیز به این کتاب استناد کرده‌اند.

«سوره ولایه» نیز که «کلبر تسدال» ادعای می‌کند در نسخه مجهول قرآن کریم در قرن «هفدهم میلادی» وجود دارد.^(۴) به احتمال زیاد با توجه به تاریخ کتابت آن نسخه، از «کتاب دبستان مذاهب» گرفته شده باشد و اثری از این دو سوره در هیچ‌کدام از منابع و مصادر شیعه، از کتب متقدمه و متأخره و به‌ویژه کتاب‌هایی که مظان طرح این بحث است، نیست.

محدث نوری هم تنها «سوره نورین» را با نام سوره ولایت از همین «کتاب دبستان» مذاهب نقل کرده و سپس چنین نوشته‌است: «ظاهر کلام دبستان مذاهب این است که وی این سوره را از کتاب‌های شیعه برگرفته است ولی من هیچ اثری از این سوره در کتاب‌های شیعه نیافتیم...»^(۵)

کتاب «دبستان مذاهب» از نویسنده‌ای ناشناس است. طبق تفحص رضازاده ملک پژوهشگر توانای کتاب، آن‌چه از متن دبستان مذاهب به‌دست آمده، وی (نویسنده) در سال ۱۰۲۵ به‌دنیا آمده و تا سال ۱۰۶۹ زنده بوده است. رضازاده ملک پس از آن‌که نسبت کتاب دبستان مذاهب را به محمد محسن فانی کشمیری، سست می‌داند، با توجه به دلایل متعدد غیرواقعی و با توجه به ذکر ادله و بررسی قراین و شواهد گوناگون می‌پردازد و از آن‌ها چنین نتیجه می‌گیرد: «همه این قراین و شواهد کافی است تا از بن دندان معتقد شویم، مؤلف دبستان مذاهب یکی از پیروان پروپا قرص آذر کیوان و

آیین دستاوری است، آن هم معتقدی مورد احترام سایر آذر کیوانیان، و وی کسی جز مومد «کیخسرو اسفندیار» فرزند آذر کیوان نیست».^(۶)

وی در ادامه بحث از انگیزه تألیف کتاب دبستان مذاهب پرده برداشته و نوشته است: «مؤلف دبستان خود داعیه‌دار آیینی ساختگی و قلابی بوده و غرض اساسی‌اش - بدون آن‌که اظهار کند - سست کردن پایه‌های اعتقادی متدینین ادیان دیگر و کشاندن آن‌ها از جگره معتقدان خود بوده است.»

استعمارگران «انگلیسی» برای اجرای غرض مؤلف دبستان مذاهب با وی هم‌داستان شدند؛ چون کتاب دبستان مذاهب نخستین بار توسط انگلیسیان معرفی و به انگلیسی ترجمه شده است؛ چه این‌که نخستین چاپ فارسی این کتاب به‌وسیله «ولیم بیلی» سفیر انگلستان در هندوستان همزمان با تسلط کمپانی هند شرقی بر این منطقه صورت گرفته است.^(۷)

در نخستین شماره از مجله‌هایی که درباره منطقه آسیایی و جهان اسلامی به چاپ رسیده، متن این سوره را به‌عنوان سوره‌های که شیعی است و از تحریف قرآن در باور شیعه حکایت دارد، منتشر کردند. همه این‌ها حکایت از غرض ورزی و اندیشه «تفرقه بینداز و حکومت کن» در اذهان این استعمارگران دارد؛ همان‌طور که همین استعمارگران در آن عصر، در ایران و هند به دین‌سازان بی‌مایه و شیادان دروغ پیشه کمک کردند تا افکارشان تحت عنوان بابیه و بهاییه رونق بگیرد تا با ایجاد تفرقه و سست کردن پایه‌های اعتقادی مردم به چپاول و غارت اموالشان ادامه دهند. عبارت دبستان مذاهب درباره سوره

نورین نیز بر انگیزه تألیف کتاب دبستان مذاهب مهر صحت می‌زند. مؤلف کتاب تحت عنوان «در ذکر مذهب اثنا عشریه» نوشته است: «از ملا محمد معصوم و محمد مؤمن تونی و ملا ابراهیم که در ۱۰۵۲ در لاهور بوده‌اند و از جمعی دیگر، آن‌چه نامه‌نگار [مراد خود مؤلف دبستان است] شنیده و دیده می‌آورد».^(۸) سپس به ذکر برخی از باورهای امامیه می‌پردازد و آن‌گاه درباره سوره نورین می‌گوید: «بعضی از ایشان گویند که عثمان مصاحف را سوزانده بعضی از سوره‌ها که در شأن علی و فضل آتش بود، برانداخت و یکی از آن سوره‌ها این است».^(۹) سپس متن اسطوره مزعومه را در ۴۲ بند (آیه ۱) می‌آورد.

مؤلف دبستان مذاهب درباره این‌که این «بعضی از شیعه» چه کسانی‌اند؟ از کدام منبع چنین خبر داده‌اند؟ سند آنان چیست و... هیچ خبره دست نمی‌دهد. بنابراین، می‌توان به آن احتمال، یعنی بیان مبلغی (تعدادی) از اسنادهای مغرضانه و بی‌پایه از سوی مؤلف دبستان مذاهب برای سست کردن پایه‌های اعتقادی متدینان اهتمام بیشتری داشت. هرچند که از این عبارت کتاب دبستان مذاهب، لغزش محدث نوری آشکار می‌شود. نوری می‌گفت: «ظاهر کلام دبستان مذاهب این است که وی از کتاب‌های شیعه این سوره را نقل می‌کند»^(۱۰) و حال آن‌که خود نویسنده دبستان می‌گوید: «بعضی از ایشان گویند...، نه آن‌که از کتابی نقل کرده باشند.

با این اوصاف، کاملاً غیرمنصفانه و به‌دور از شأن تقوای پژوهش است، که گروهی از خاورشناسان و سلفیان، با استناد به این دو افسانه بی‌سند با

ماجرای سوره‌های نورین و ولایت چیست؟

آیا به اعتقاد علمای شیعه سوره‌های نورین و ولایت از قرآن کریم حذف شده‌اند؟

آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی

عبارت بی‌سر و ته، آن‌ها را سوره‌های قرآنی بنامند و ادعا کنند دست‌اندرکاران تدوین مصحف عثمانی [قرآن موجود] این سوره‌ها را به‌خاطر وجود فضایل امام علی (ع) در آن‌ها، از قرآن کریم ساقط کرده‌اند و سپس شیعه را با این پندارها متهم به گرایش به تحریف قرآن کنند.^(۱۱)

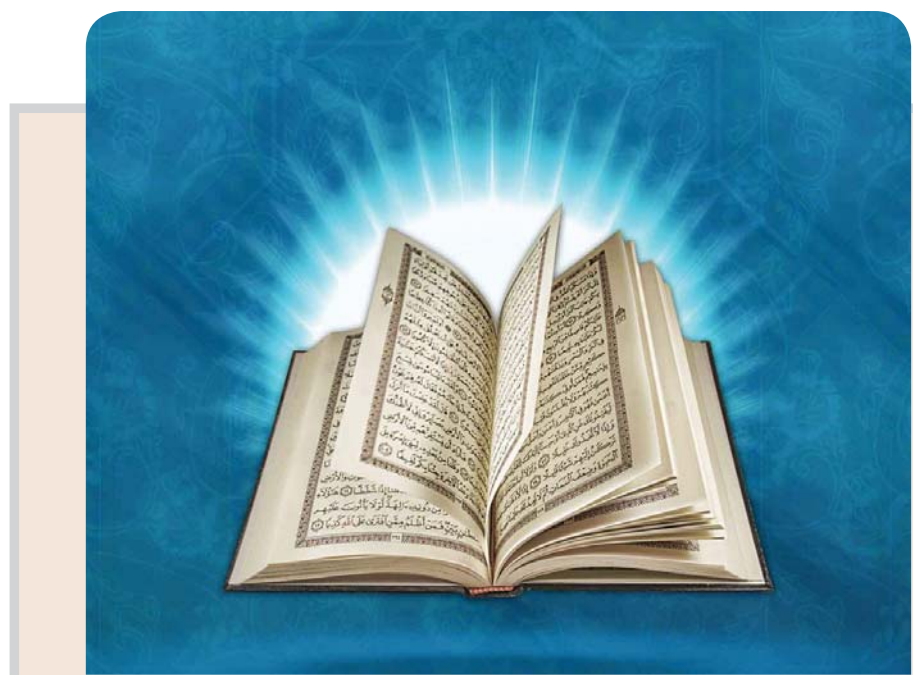
این اتهامات و داستان‌سرایی‌ها در حالی است که شیعه در کتب معتبر حدیثی و [تفسیر و علوم] قرآنی و سایر منابع خود بر «عدم تحریف قرآن» تصریح کرده است و حتی حاجی نوری که اعتقاد به تحریف قرآن را به او نسبت می‌دهند، بعد از این تهمت‌های بی‌پایه ناچار شد رساله‌ای در دفاع از خود بنویسد که منظور من عدم تحریف کتاب‌الله بوده است و از تعبیرات من برداشت سوء شده است.^(۱۲)

آخرین سخن این‌که یکی از گناهان کبیره در پیشگاه خداوند متعال، متهم ساختن دیگران به اموری است که هرگز نگفته‌اند و انجام ندادند. همه جا گفته‌ایم و می‌گوییم که هیچ کس از محققان و علمای بزرگ شیعه - به شهادت کتاب‌هایشان - قائل به تحریف قرآن نبوده و نیستند، ولی گروهی متعصب و لجوج، باز این تهمت را تکرار می‌کنند. معلوم نیست چه جوابی برای یوم‌المعاد فراهم ساخته‌اند که هم تهمت می‌زنند و هم قرآن مجید را بی‌اعتبار می‌کنند، خصوصاً وقتی می‌بینیم، قرآن موجود در مساجد و خانه‌های شیعیان نیز یک کلمه با سایر قرآن‌ها در بلاد مسلمین تفاوت ندارد. قاریان شیعه نیز در بسیاری از مسابقات بین‌المللی قرائت قرآن، رتبه‌های اول را کسب

کرده‌اند و حافظان ما، به‌خصوص حافظان خردسال، اعجاب و تحسین بسیاری از کشورهای اسلامی را برانگیخته‌اند. هر سال هزاران نفر بر حافظان و قاریان ما افزوده می‌شود و کلاس‌های حفظ، قرائت، تفسیر قرآن و دانشکده‌های علوم قرآنی، کشور پهناور ما را فرا گرفته، و اثبات تمام این برنامه‌ها با مشاهده از نزدیک، برای همه آسان است. در تمام این موارد قرآنی جز همان قرآن معروف و معمول بین مسلمین جهان وجود ندارد و هیچ کس قرآنی جز آن نمی‌شناسد و در هیچ مجلس و محفلی سخنی از تحریف قرآن مطرح نیست.^(۱۳)

- ۱. رک: رسالة فی الرد علی الرافضة، محمد بن عبدالوهاب، تحقیق الدكتور ناصر بن سعد الرشید، مکه، مرکز البحت العلمی و احیاء التراث، ۱۲۰۰ ق، ص ۱۴ - ۱۵
- ۲. طبق ادعای آن‌ها سوره نورین در ۴۲ بند (آیه) و سوره ولایت در ۷ بند (آیه) در نسخه‌ای مجهول از قرآن آمده است و ادعا می‌کنند در اندیشه شیعه دست‌اندرکاران تدوین مصحف عثمانی این سوره‌ها را برای آن‌که مشتمل بر فضایل علی (ع) است از قرآن برانداخته‌اند.
- ۳. غرر الفوائد فی شرح الفراید، محمد حسن آشتیانی، مکتبه آیت‌الله نجفی مرعشی، قم، ۱۲۰۲ ق، ص ۱۸۱؛ حفظ کتاب الشریف من شبهة التحریف، سید محمد حسین شهرستانی، بی‌جا، ۱۳۹۵ ق، ص ۴۳؛ الآله الرحمن فی تفسیر القرآن، محمد جواد بلاغی، مکتبه الوجدانی، قم، بی‌تا، ج ۱، ص ۲۴؛ الحجاب المنیف فی الرد علی مدعی التحریف فی القرآن الشریف، یوسف الدجوی، مطبعة النهضة الإردنیة، مصر، ۱۳۳۱ ق و...
- ۴. در ژوئیه ۱۹۱۳ م، کلبر تسدال در مجله The moslem World در مقاله‌ای تحت عنوان «اضافات شیعه بر قرآن» افزون بر سوره نورین در ۴۲ بند (آیه) سوره ولایت را در ۷ بند (آیه) گزارش کرده و متن آن‌ها را به زبان انگلیسی ترجمه کرده است. (تسدال، ویلیام سنت کلر، ۱۸۵۹-۱۹۲۸ م) کنشش انگلیسی، به‌عنوان دبیر انجمن تبلیغات مسیحی کلیسای انگلستان، مأمور خدمت در اصفهان و لاهور بود. تسدال به چند زبان شرقی از جمله فارسی، عربی و گجراتی آشنایی داشته و در مدت اقامت خود در ایران و شبه قاره، به پژوهش‌هایی در زمینه اسلام و قرآن و برخی زبان‌های شرقی پرداخته است.
- ۵. فصل الخطاب، میرزا حسین نوری، چاپ سنگی، ص ۱۸۰
- ۶. دبستان مذاهب، کیخسرو اسفندیار، به اهتمام رحیم رضازاده ملک، کتابخانه مطبوعی، تهران، ۱۳۲۲ ش، ج ۲، ص ۲۲
- ۷. همان، ج ۲، ص ۵۸ - ۴۶
- ۸. همان، مقدمه
- ۹. همان، ج ۱، ص ۲۴۴
- ۱۰. فصل الخطاب، همان، ص ۲۴۶
- ۱۱. فصل الخطاب، همان، ص ۱۸۰
- ۱۲. بررسی و ارزیابی مدارک و اسناد افسانه سوره نورین و ولایت، نجارزادگان، فتح‌الله، مجله طبع - دبستان، ۱۳۸۱، شماره ۲، ص ۷۵ (با تلخیص)
- ۱۳. شیعه پاسخ می‌گوید، مکاتیب شیرازی، ناصر، مدرسه الامام علی بن ابی‌طالب (ع)، قم، ۱۳۲۸ هـ. ق، چاپ هشتم، ص ۱۱؛ به نقل از الذریعة، ج ۱۶، ص ۲۳۱
- ۱۴. شیعه پاسخ می‌گوید، همان، ص ۲۹

منبع: پایگاه اطلاع‌رسانی آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی

رابطه بعثت انبیا با تهذیب نفس

آیت‌الله العظمی مظاهری

قرآن شریف در چند جا می‌فرماید که بعثت پیغمبر اکرم (ص) و نزول قرآن برای تهذیب نفس است. در سوره جمعه آمده: «هو الذی بعث فی الاممین رسولا منهنم یتلوا علیهم آیاته و یتذکیم و یعلمهم الله الکتاب و الحکمة»؛ (جمعه ۲) طبق این آیه، تهذیب نفس و متوقف بر علم است، بلکه هر سعادت متوقف بر علم است؛ چه سعادت معنوی و سبب و سلوکی و چه سعادت دنیوی و لذا پیغمبر اکرم (ص) و قرآن کریم، به تعبیری دو نقل برای سعادت هر دو است.

دنایای امروز می‌گوید: «آموزش و پرورش» آن‌ها می‌خواهند ما را با روش‌های مختلف به سمت نظام آموزشی خودشان سوق دهند، ولی قرآن و دین اسلام که ما پیروان هستیم طبق آیه مذکور می‌گوید: «پرورش و آموزش»

دستورالعمل برای انتخاب مربی

خواندن کتاب کافی و جامع سعادت برای کسب فضایل اخلاقی مفید است. آن چیزی که می‌تواند شما را مهذب کند، توجه خودتان به نفس، قانون مراقبه، مشارطه و محاسبه خودتان است، باید طبق این روش کار کنید و جلو بروید. اگر این طور زندگی نکنید، اولین کاری که کرده‌اید با روی قرآن گذاشته‌اید؛ زیرا قرآن شریف می‌فرماید: «ولقد من الله علی المؤمنین ان یدعوا فیهم رسولا من انفسهم یتلوا علیهم آیاته و یتذکیم و یعلمهم الکتاب و الحکمة» (آل عمران/ ۱۶۴) همه پیامبران با کتاب‌هایشان آمدند برای این‌که مردم آدم بشوند پس از آدم شدن، عدالت اجتماعی در آن‌ها حکمفرما شود. ما طلبه‌ها که در مسیر انبیا عظام هستیم، نیز باید رفتارمان مروج اسلام و دین باشد. منقول است که مرحوم شیخ انصاری این مجسمه تقوی، از بازار بغداد عبور می‌کرد که عظمت و روحانیتش یک مغازه‌دار نصرانی را جذب کرد و او مسلمان و شیعه شد و می‌گوید که او به واسطه ولایت، صاحب احوال بالایی هم شد. یک روز او از یک شیعه می‌پرسد: این کلمه «حجت الاسلام» که در میان اهل علم رواج دارد به چه معناست؟ آن شیعه هم جواب داد: به کسی که مجتهد و دارای علم بالایی باشد حجت الاسلام می‌گویند. آن نصرانی گفت: اشتباه می‌کنی! حجت الاسلام، کسی است که قیافه او، روش و منش او، برای اسلام پرهان باشد؛ این حرف ترجمه این روایت است که امام صادق (ع) می‌فرمایند: «کونوا دعاة الناس بغیر السننکم و کونوا لنا زینا ولا تکنونوا علینا شینا». به راستی ما طلبه باید چنین باشیم؛ یعنی باید روش و منش ما، هیكل و ظاهر ما، نماز شب‌های ما و رابطه ما با خدا طوری باشد که بتوانیم بر دل‌های مردم حکومت کنیم، دل و جان مردم در دست ما باشد و الا اگر ظاهر مردم دست ما باشد چه فایده؟ ما که نمی‌توانیم مردم را به زور به دین‌داری وادار کنیم. قرآن می‌فرماید: اگر می‌خواهی حکومت بر دل‌ها پیدا کنی، متقی باش. ما اگر بخواهیم طلبه، امام جماعت، قاضی و مرجع باشیم، باید عادل باشیم، مگر می‌شود که یک طلبه عادل نباشد! نمی‌شود آقا.

اخلاق قبیح مانع کمال

آیه دارد: «انا جعلنا فی اعقابهم اغلاالا فیهی الی الازقان فهم مقمحون وجعلنا من بین یدیهیم سدا و من خلفهم سدا فأغشیناهم فیهی لا یمصرون»؛ (س/ ۹۰). در آیه تشبیه معقول به محسوس خوبی کنار رفته، یک کسم که غل و زنجیر در گردنش است، دست‌ها و پاهایش با زنجیر بسته شده، این دیگر نمی‌گذارد او حرکت کند. کسی که ماشینش عالی و راننده خوبی هم است و در جاده صافی هم رانندگی می‌کند، ولی اگر در جلو و عقبش دو تا سد و خاکریز باشد، آیا این ماشین می‌تواند حرکت کند؟ یا اگر چشم‌هایش بسته باشد، می‌تواند حرکت کند؟ طبیعی است که نمی‌تواند! قرآن می‌گوید: صفات رذیله چنین است. اگر یک صفت رذیله‌ای، مثل زنجیر روی گردن روح انسان باشد، هرچه پروردگار عالم بخواهد بالایش بکشد، دیگر نمی‌شود؛ آیه دارد: «ولوشننا لرغفناه بها و لکنه اخلد الی الارض»؛ (اعراف/ ۱۷۶) این صفات رذیله، اشخاص را در زمین می‌خکوب می‌کند. طلبه باید اول این را رفع کند، اگر خدای ناکرده بخواهی یک صفت رذیله مثل خودمحوری، ریاست‌طلبی و پول‌پرستی را همراهی کنی، آسیب بزرگی می‌بینی که جبرانش راحت نیست.

توسل شیوه بزرگان

شیخ الزینب عظمه و نبوغ طوری بود که خودش در شفا می‌گوید: در یک علم سه چهار روز که شاگردی می‌کردم، بعد استاد می‌شد شاگردم و من می‌شدم استاد او! این شیخ در جای دیگر شفا می‌گوید که وقتی یک مطلب و شبهه‌ای با مطالعه مکرر حل نمی‌شد، به مسجدی می‌رفتم و به عالم ملکوت متوسل می‌شدم و بدین سان شبهه برایم حل می‌شد.

مباد این علم اندوختن، ما را گول بزند و خدای ناکرده، غرور علمی برایمان حادث شود که انسان را بدبخت می‌کند. این علوم، حجت هستند تا خودمان حتماً مقید به ظاهر شرع بشویم و کم‌کم به مقام عبداللہی برسیم که آیه دارد: «ان الذین آمنوا و عملوا الصالحات سنجعل لهم الرحمان ودا»؛ (مریم/ ۹۶) پس از آن که در درون‌مان صفایی حاصل شد، با این اصطلاحات علمی، مردم را به سوی بهشت جادوان راهنمایی کنیم. به وسیله رابطه با خدا، بر دل‌های مردم حکومت کنیم و آن‌ها را بسازیم که آیه دارد: «من احیاهما فکأنما احیا الناس جمیعا»؛ (مائده/ ۳۲) خوشا به حال کسی که رفتار و منش او برای اسلام پرهان است. خوشا به حال کسی که به واسطه تقوا و تهذیب نفس، به قلوب مردم نزدیک می‌شود و آن‌ها را در مسیر صلاح و رستگاری قرار می‌دهد.

امیدواریم که پروردگار عالم، به حق آن افرادی که صد درصد خود را ساختند، توفیق تهذیب نفس و تهذیب علم را به ما عنایت بفرماید.

تهیه و تنظیم: علی اکبری خشی

فراخوان نام‌نویسی شناسایی استعدادهای برتر حوزه‌های علمی در عرصه تبلیغ و پژوهش

فراخوان ثبت نام شناسایی استعدادهای برتر عرصه تبلیغ و امور فرهنگی، هم‌چنین عرصه پژوهش از سوی مرکز امور نخبگان و استعدادهای برتر حوزه‌های علمی اعلام شد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، فراخوان ثبت نام شناسایی استعدادهای برتر عرصه تبلیغ و امور فرهنگی هم‌چنین عرصه پژوهش از سوی مرکز امور نخبگان و استعدادهای برتر حوزه‌های علمی اعلام شد.

شرایط عمومی استعدادهای برتر، تعادل شخصیتی، تعادل فکری و سیاسی، تعادل عملی به ولایت فقیه، حسن رفتار و تعامل با دیگران، زی طلبگی، معدل ۱۶ در هر سطح تحصیلی و خلاقیت و نوآوری علمی است. هم‌چنین نظم و انضباط، انگیزه و اشتیاق و پشتکار در تحصیل حوزوی، باورمندی نسبت به هویت روحانیت، اهتمام به امور عبادی، برخورداری از سجایای اخلاقی و شرط سنی ۲۵ سال برای سطح ۲، ۳۴ سال برای سطح ۳ و ۴۰ سال برای سطح ۴ از جمله شرایط عمومی استعدادهای برتر حوزه علمی است.

سوابق تبلیغی جهت نام‌نویسی در طرح شناسایی استعدادهای برتر عرصه تبلیغ ۱۲۰ روز تبلیغ در فاصله زمانی یکم فروردین ۹۴ تا ۲۹ اسفند ۹۶ برای طلاب سطح ۲، ۳ و ۴ و بلندمدت، هم‌چنین تمام یک سال از دوره تعهد

تبلیغی و التزام به سپری نمودن باقی مانده تعهد به‌صورت منظم برای طلاب سطح ۲ و ۳ و مدارس سفیران هدایت در زمینه ساحت تبلیغ عمومی است. سابقه تبلیغی در عرصه دانش‌آموزی نیز ۹۰ روز تبلیغ مؤثر در فاصله زمانی یکم فروردین ۹۴ تا ۲۹ اسفند ۹۴ برای طلاب بلندمدت و ۹۰ روز سابقه تبلیغ دانش‌آموزی و اتمام یک سال از دوره تعهد تبلیغی و التزام به سپری نمودن باقی مانده تعهد به‌صورت منظم برای طلاب سطح ۲، و پایان نامه سطح ۳ با نمره ۱۸، اتمام حداقل یک سال از دوره تعهد تبلیغی و تعهد به سپری نمودن باقی مانده تعهد تبلیغی به‌صورت منظم و یک مقاله علمی ترویجی محاسبه نشده و کسب ۱۵ امتیاز برای طلاب سطح ۲ و کسب ۸ امتیاز برای طلاب سطح ۳، و پایان نامه سطح ۳ با نمره ۱۸، اتمام حداقل یک سال از دوره تعهد تبلیغی و تعهد به سپری نمودن باقی مانده تعهد تبلیغی به‌صورت منظم و یک مقاله علمی ترویجی محاسبه نشده و کسب ۱۵ امتیاز برای طلاب سطح ۳ سفیران هدایت از جمله شرایط فعالیت‌های پژوهشی برای استعدادهای برتر در عرصه تبلیغ است.

لازم به‌ذکر است، طلاب دارای شرایطی می‌توانند برای دریافت دفترچه راهنما هم‌چنین نام‌نویسی در طرح شناسایی استعدادهای برتر تا ۱۵ شهریورماه به سامانه اینترنتی امور نخبگان و استعدادهای برتر حوزه علمی به نشانی nokhban.ismc.ir قسمت فرم‌ها و ثبت نام‌ها مراجعه کنند. هم‌چنین جهت کسب اطلاعات بیشتر می‌توانند به مرکز امور نخبگان و استعدادهای برتر حوزه علمی واقع در بلوار امین، خیابان جمهوری اسلامی، کوچه ۲، پلاک ۱۵، طبقه ۴ مراجعه کنند.

علمی ترویجی محاسبه نشده و کسب ۱۵ امتیاز برای طلاب سطح ۳ و یک مقاله علمی پژوهشی محاسبه نشده و کسب ۲۰ امتیاز برای طلاب سطح چهار بلندمدت است. تحقیق پایانی سطح ۲ با نمره ۱۸، اتمام یک سال از دوره تعهد تبلیغ و متعهد به سپری نمودن باقی مانده تعهد به دوره تبلیغی باقی به‌صورت منظم و کسب ۸ امتیاز برای طلاب سطح ۲، و پایان نامه سطح ۳ با نمره ۱۸، اتمام حداقل یک سال از دوره تعهد تبلیغی و تعهد به سپری نمودن باقی مانده تعهد تبلیغی به‌صورت منظم و یک مقاله علمی ترویجی محاسبه نشده و کسب ۱۵ امتیاز برای طلاب سطح ۳ سفیران هدایت از جمله شرایط فعالیت‌های پژوهشی برای استعدادهای برتر در عرصه تبلیغ است.

لازم به‌ذکر است، طلاب دارای شرایطی می‌توانند برای دریافت دفترچه راهنما هم‌چنین نام‌نویسی در طرح شناسایی استعدادهای برتر تا ۱۵ شهریورماه به سامانه اینترنتی امور نخبگان و استعدادهای برتر حوزه علمی به نشانی nokhban.ismc.ir قسمت فرم‌ها و ثبت نام‌ها مراجعه کنند. هم‌چنین جهت کسب اطلاعات بیشتر می‌توانند به مرکز امور نخبگان و استعدادهای برتر حوزه علمی واقع در بلوار امین، خیابان جمهوری اسلامی، کوچه ۲، پلاک ۱۵، طبقه ۴ مراجعه کنند.

شیخ مهدی ملا کتاب نجفی رحمته الله علیه

تولد: نامعلوم
وفات: نامعلوم
مدفن: نجد عربستان
اساتید: سیدجواد عاملی، شیخ جعفر کاشف الغطاء، شیخ محمد رضا طه نجف.
شاگردان: شیخ محمدجواد ملا کتاب، شیخ محمدتقی ملا کتاب، شیخ سعد حکیم عیسی نجفی.
آثار: شرح برزیده الأصول، شرح بر کتاب طهارت لمعه، شرح بر کتاب صلوات لمعه. خاندان جلیل القدر علمی آل ملا کتاب، یکی از بزرگترین و معتبرترین خاندان‌های علمی جهان تشیع می‌باشند که در طی قرون متمادی عالمان و شخصیت‌های نامداری از آن برخاسته‌اند. این خاندان علمی، اصالتاً ایرانی و مقیم نجف اشرف می‌باشند. شیخ محمدتقی مؤلف دلائل الباهره فی فقه العتره الطاهره، شیخ محمدجواد صاحب الاثوار الغرویه، شیخ محسن، شیخ محمد، شیخ علی، شیخ حسین آل ملا کتاب همگی از عالمان برجسته و فقه‌های عالی‌مقام این خاندان قدیمی و علمی نجف اشرف به‌شمار می‌روند که شرح حال این فرزادگان در کتب رجالی به تفصیل آمده است. عالم جلیل‌القدر و فقیه عالی‌مقام شیخ مهدی ملا کتاب یکی از عالمان برجسته این خاندان با عظمت به‌شمار می‌آید که در شهر مقدس نجف اشرف پای به عرصه حیات نهاد. درباره تاریخ تولد و وفات، فرزندان و شاگردان ایشان در منابع هیچ اشاره‌ای نشده است.
تحصیلات: شیخ مهدی، بعد از سپری شدن دوران کودکی به کسب علم و معنویت روی آورد و با تحصیل علوم دینی تداوم دهنده راه پدر و نیاکان خود گردید. او مراتب و مراحل تحصیلی را در نزد اساتید بزرگ و نامداری چون سیدجواد حسینی عاملی، شیخ جعفر کاشف الغطاء و شیخ محمد رضا نجفی تبریزی گذراند و موفق به فتح قله‌های علم و دانش گردید.
وی بعد از مدتی دچار ضعف بینایی شد. او قبل از این عارضه به تدریس اشتغال ورزید و جمعی از اعظم و بزرگان از مکتب علمی آن بزرگوار بهره‌مند شدند که می‌توان به آقا شیخ محمدجواد ملا کتاب، شیخ محمدتقی ملا کتاب، شیخ عبدالرسول ملا کتاب و شیخ سعد بن حمد حکیمی عیسی نجفی اشاره کرد.
از دیدگاه دانشوران: محدث عالی‌مقام حاج شیخ عباس قمی در الفوائد الرضویه ایشان را چنین می‌ستاید: شیخ کامل تحریر، عالم زاهد خبیر فخر طایفه امامیه، صاحب کرامات کثیره و مقامات عالیه و آن‌گاه چند کرامت از ایشان به نقل از استادش آورده‌اند.

محدث والامام میرزا حسین نوری طبری در کتاب ارزشمند دارالسلام می‌نویسد: جناب آقا شیخ مهدی ملا کتاب، شیخ جلیل‌القدر عظیم‌النشان از وجوه طایفه محقه است که شایسته است به او فخر کنند و از برای اوست در زهد و توکل مقامی که نمی‌رسد به آن مگر اوحدی از علما. از جهت همان زهد و توکل اوست که حق تعالی گنود بر او درهای رحمت را و ظاهر فرمود بر دست او کرامت‌های بسیار چون اسم شریف او در میان مردم مندرس شده به جهت منتشر شدن تصنیف او یا به جهت کمی همت مشتغلی و هم اشخاصی که او را ملاقات کرده‌اند و فایده یافته‌اند. من به جهت آن‌که محو نشود اسم او بالکلیه، بعضی مقامات او را ذکر می‌نمایم: فقد کان آهواً للسالکین بفعله و حجة علی من لا یشغل باصلاح حاله... آن‌گاه چند کرامت از ایشان نقل می‌کنند.

فضایل: شیخ مهدی ملا کتاب، از علمای بزرگ شیعه، محقق، پرهیز، زاهد، مجتهد عالی‌رتبه و دارای درک و فهم قوی و حضور ذهن کامل بود. وی در برابر هر سؤال استاد، حاضر جواب بود. جماعتی از اهل فضل، از حاضر جواب بودن وی پرسیده بودند و در جواب آن‌ها فرموده بود: من به علت ضعف بینایی‌ام، امکان مطالعه ندارم و حاضر جوابی‌ام در کلاس به این دلیل است که مطالب علمی را به من یادآوری می‌کنند و آن هم ضروری به من نمی‌رساند. وی استاد و مشایخ اجازه برخی از بزرگان از جمله شیخ علی بن صادق نجفی می‌باشند.

آثار علمی: شیخ مهدی ملا کتاب به علت ضعف بینایی اش موفق به تألیف آثار علمی زیادی نبودند. در منابع از وی، سه اثر علمی ذکر شده که عبارتند از شرح

برزیده الأصول شیخ بهایی، شرح بر دو کتاب طهارت و صلوات لمعه شهید اول.
وفات: شیخ مهدی ملا کتاب، در سال آخر عمر خود قصد حج کرد. به وی گفتند: خوب است کربلا مشرف شوی و عرفه را در خدمت حضرت امام حسین علیه السلام باشی که ثواب حج دارد، فرمود: می‌خواهم مکه بروم؛ به دو جهت یکی آن‌که شاید در رفتن یا برگشتن در بین راه وفات نمایم و حق تعالی مرا داخل فرماید در روضه (بهشت) و دیگری آن‌که فایز شوم به اجتماع با حضرت بقیه‌الله فی الارضین مولای خود صاحب الزمان صلوات‌الله علیه، چه آن بزرگوار در هر سال در موسم حج حاضر است. پس شیخ حرکت کرد و با او بود جناب سیدسند آقا سیدحسین نهایندی که از خواص شیخ بود و جناب آقا شیخ محمد عبودی و غیر ایشان از فضلاء و چون از مکه برگشتند، در اراضی نجد شیخ وفات یافت و به فاصله کمی آسیدحسین نیز وفات کرد. خواستند جنازه‌ها را به نجف حمل نمایند و شیخ نجد بوده اطلاع داد و چون حمل جنازه را طایفه وهابیه از بدع می‌دانند؛ فوراً در همان اراضی نجد جنازه شیخ و سید را دفن کردند و آثار قبرها را محو نمودند، لکن محزون بودند برای دفن ایشان در آن اراضی. روز دیگر شیخ محمد به ایشان گفت: محزون نباشید دیشب جنازه‌ها را به نجف اشرف بردند و من به چشم خود دیدم. گفتند چه بوده است حکایت آن؟ گفت: شب چون پاسی از شب گذشت و شما به خواب رفتید، من بیدار بودم و نزدیک آتش نشسته بودم و خود را گرم می‌کردم که ناگاه سوارانی دیدم که نزدیک قبر شیخ هستند از ایشان پرسیدم که برای چه آمده‌اید؟ گفتند: آمدیم که شیخ را به جوار امیرالمؤمنین علیه السلام حمل کنیم.

منابع: الفوائد الرضویه شیخ عباس قمی ۱/۴۳۲، ۱۸۴۳/۲، اعیان الشیعه سیدمحسن امین ۱/۱۴۴؛ معارف الرجال ۳/ ۹۵؛ موسوعه طبقات الفهارا جعفر سبحانی ۱۳/ ۵۴۸؛ دارالسلام، محدث نوری ۲/ ۲۵۲ تلخیص و تنظیم مجدد: محمدتقی ادهم نژاد

علمی - فرهنگی

در راستای ترویج گفت‌وگو سیره پژوهی در بین حوزویان برگزار شد

همایش علمی سیره امام رضا علیه السلام، آموزه‌ها و کارکردها

همایش علمی «سیره امام رضا علیه السلام، آموزه‌ها و کارکردها» با هدف ترویج و تثبیت گفت‌وگو سیره پژوهشی در بین نخبگان حوزوی و تکریم دهه کرامت با سخنرانی حجج اسلام میرمیرزی معاون آموزش پژوهش حوزه‌های علمیه، جوادی آملی رئیس بنیاد بین‌المللی علوم وحیانی اسراء، برنجکار رئیس انجمن کلام اسلامی حوزه و هاجری دبیر انجمن‌های علمی حوزه علمیه قم و با حضور اساتید و صاحب‌نظران حوزوی، ۲۴ تیر در پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی برگزار شد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین میرمیرزی در این همایش با بیان این‌که از مباحث مهمی که مغفول مانده و در کلمات معصومین علیهم السلام به‌وفور دیده می‌شود و ما کمتر روی آن کار کرده‌ایم، بحث علل تشریح احکام الهی است؛ اظهار داشت: در کلمات ائمه معصومین علیهم السلام در رابطه با علل احکام مطالب زیادی بیان شده است؛ در طیعه خطبه فدکیه حضرت زهرا علیها السلام به بخش زیادی از آن علل اشاره شده و نیز امام رضا علیه السلام در پاسخ به سؤال محمد بن سنان در این درباره، حدیث مفصلی در این زمینه بیان می‌کنند که بی‌نظیر است.

معاون پژوهش حوزه‌های علمیه افزود: شاید علت این‌که این بحث بین محققان و علما تا حدودی مغفول مانده، این باشد که شاید در فقه فردی، فقهی که به استنباط احکام عبادی می‌پردازد، این علل چندین مهم نباشد. وی ادامه داد: شیخ صدوق رحمته الله علیه کتابی را در این خصوص قرن‌ها پیش می‌نویسد؛ اما بعد از ایشان، کار جدی در این زمینه نشده است؛ لذا از نگاه فقه فردی شاید بی‌اهمیت جلوه کند؛ اما وقتی ادعای کنیم فقه اداره‌کننده فرد و جامعه و نظام‌ساز است، اهمیت آن نمایان می‌شود.

حجت‌الاسلام والمسلمین میرمیرزی تصریح کرد: اگر ما به علت حکم، توجیه نکنیم، نمی‌توانیم ساختارها و فرایندهای یک نظام را طوری تعریف کنیم که زمینه لازم برای تحقق آن حکم و یا ترک حرامی در جامعه فراهم شود؛ مثلاً مرحوم آیت‌الله حائری بیان می‌کرد: اگر ما علت حرمت ربا را ندانیم، نمی‌توانیم نظام پولی و مالی را برپا کنیم که در آن ربا نباشد.

وی روایتی از امام رضا علیه السلام بیان کرد که علت تشریح احکامی مثل ربا و زکات در این گونه بیان می‌دارد که اثر زکات برای قوت فقر و محافظت از اموال اغنیاست و اگر در جامعه‌ای اغنیای یک طرف و فقر یک طرف دیگر باشند، این دوگانگی، وحدت را از بین می‌برد و به دنبال آن بحران‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی رخ خواهد داد.

معاون پژوهش حوزه‌های علمیه افزود: طبق این حدیث، مثل ربا را حرام کرد؛ چون موجب فساد اموال می‌شود و در جامعه ریبی، اموال در مسیر نیاز جامعه به‌کار گرفته نمی‌شود و امام رضا علیه السلام می‌فرماید: این، مثل این است که در قرآن آمده اجتناب شود از این‌که به سفیه مالش را بدهند؛ چون ممکن است، آن مال را در راه صحیح خود به‌کار نبرند.

حجت‌الاسلام والمسلمین میرمیرزی در بخش

عقل در محضر وحی و اهل بیت علیهم السلام رشد می‌کند حجت‌الاسلام والمسلمین رضا برنجکار هم در پرتل قرآنی کلامی این همایش، با بیان این‌که منابع دین سه دسته است، گفت: یکی از آن‌ها، عقل است و آن را کاشف هم می‌دانیم؛ علاوه بر آن، ما معتقدیم تفکیکی بین عقل وحی وجود ندارد و هر جالبی وحی ورود کند، عقل نیز حضور دارد.

رئیس انجمن کلام اسلامی حوزه تصریح کرد: باید عقل وحیانی و وحی عقلانی را با هم بیان کنیم؛ یعنی تعامل دو سویه بین عقل و وحی در همه معارف دین بدون تفکیک و مرزسازی وجود دارد.

حجت‌الاسلام والمسلمین برنجکار گفت: معتقدیم که عقل و وحی اگر با هم تعامل کنند، می‌توانیم به معرفت دینی دست پیدا کنیم؛ وحی معلم عقل است و عقل مدرک وحی؛ لذا کسی که خود را از عقل محروم کند، از وحی محروم کرده و کسی که خود را از وحی محروم کند، از عقل محروم کرده است و این‌نگاه در بین اصحاب امامیه تا قرن چهارم نگاه رایجی بوده است. وی ابراز کرد: این سکیت به امام رضا علیه السلام عرض کرد: امروز حجت بر مردم چیست؟ امام علیه السلام فرمود: همان خرد است که انسان به‌وسیله آن، راست‌گویی بر خدا را می‌شناسد و او را تصدیق می‌کند و از دروغ‌پردازی بر خدا آگاهی می‌یابد و او را تکذیب می‌کند.

عضو هیئت علمی پردیس فارابی دانشگاه تهران افزود: عقل وحیانی، یعنی عقلی که تحت تعلیم اهل بیت علیهم السلام قرار بگیرد؛ معتقدیم عقل فطری ماده اولیه است و باید ارتقا یابد و ارتقای این نیست که عقل را در خدمت بیگانگان قرار دهیم؛ در حالی‌که عقل در محضر وحی و اهل بیت علیهم السلام رشد پیدا می‌کند؛ نه در محضر ارسطو و دیگران.

حجت‌الاسلام والمسلمین برنجکار در پایان با بیان این‌که امام رضا علیه السلام در حوزه‌های مختلف خدانشناسی که مباحث عقلی‌اند، هم با منکران وارد بحث شدند و هم اصحاب را در این زمینه آموزش دادند، تأکید کرد: هم وحی منبع است هم عقل و هر دوی این‌ها به هم نیاز دارند و بدون هر کدام از این دو، گنجینه‌هایی که در این دو منبع است، شناخته نمی‌شود.

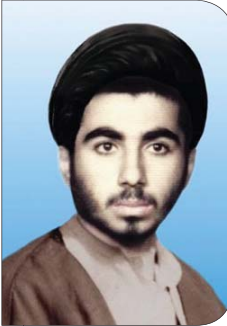
تشکیل دبیرخانه مشترک انجمن‌های علمی حوزه با بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی

حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالرسول هاجری دبیر انجمن‌های علمی حوزه علمیه قم هم در همایش تخصصی سیره امام رضا علیه السلام، آن را اولین همکاری مشترک و تخصصی انجمن‌های علمی حوزه و بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی عنوان کرد و گفت: تشکیل دبیرخانه مشترک همکاری و برگزاری مشترک همایش‌های تخصصی در خصوص امام رضا علیه السلام، برگزاری منظم کرسی‌های علمی و هم‌اندیشی در مراکز عالی استان‌ها در طول سال، طرح گفتمان انقلاب و راه‌اندازی ستاد سراسری خادمان حوزه و انقلاب اسلامی از جمله ده‌ها طرحی است که اجرا خواهد شد.

گفتنی است، در این همایش هم‌چنین حجج اسلام مهدی‌راد مسئول نمایندگی بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی در قم و علی نصیری رئیس مؤسسه معارف وحی و خرد نیز به بیان دیدگاه‌های خود پرداختند.

رواق شهیدان

روحانی شهید سید موسی حسینی >

از سخنان گوهریار روحانی شهید سید موسی حسینی این است: «هدف از رفتنم به جبهه، حفظ و حراست از دین مبین رسول الله صلی الله علیه و آله است. من نمی‌توانم در خانه باشم؛ در حالی‌که بهترین دوستانم به شهادت

رسیدند و اسلام در خطر است.» تولد این مجاهد والامقام به سال ۱۳۴۹ ش در یکی از روستاهای شهرستان بهشهر اتفاق افتاد. پس از آن‌که تحصیلات ابتدایی و سال اول راهنمایی را به‌عنوان شاگرد اول به پایان برد، به فراگیری علوم حوزوی گرایش پیدا کرد و به حوزه علمیه کوهستان رفت.

خصوصیات شهید از زبان والدین
از کودکی اهل مسجد بود، برای نمازگزاران مقدمات نماز جماعت را فراهم می‌کرد و با صدای دلنشین اذان می‌گفت، با قرآن انس داشت و در مسابقات قرآن به خاطر صدای زیبایش چندین بار جایزه گرفت. مردم به او بسیار علاقه‌مند بودند. نوروز که می‌شد عده‌ای او را به منزلشان می‌بردند، زیرا وجودش را باعث برکت و موفقیت اهل خانه می‌دانستند. پس از شهادت برسر مزارش می‌آمدند و عاشقانه ابراز محبت می‌کردند.

اهل فضاقت و صرفه‌جویی بود و در کارهای خانه زیاد کمک می‌کرد. به انجام واجبات و ترک محرمات مقید و اهل نماز شب بود. با وجود آن‌که خودش از لحاظ مالی در وضعیت مناسبی نبود، ولی به نیازمندان توجه داشت.

عروج ملکوتی
روحیه شهادت‌طلبی را از اجداد طاهرنش به ارث برده بود و به آن علاقه داشت. در وصیت‌نامه‌اش نوشته: «سلام بر حضرت امام حسین علیه السلام معلم شهادت، معلمی که درس شهادت را به ما آموخت. معلمی که به ما آموخت زیر بار ظلم نرویم.»

این روحانی مجاهد در دومین اعزامش، به همراه کاروان سپاهان حضرت مهدی علیه السلام به مناطق جنگی رفت و یکی از شرکت‌کنندگان عملیات بزرگ کربلای پنجم در شلمچه بود. عاقبت در سال ۱۳۶۵ در همین منطقه بر اثر اصابت تیر دشمن، سرش از بدن جدا شد و به خیل شهیدان پیوست. بیکر مطهرش، پس از حدود چهل روز به بهشهر منتقل شد. نوشته‌اند که در اثر گذشت زمان، قابل شناسایی نبود، شهید بزرگوار از طریق خواب، خودش را به یکی از نزدیکان معرفی کرد و بدین سان در زادگاهش دفن شد.

بخشی از وصیت‌نامه

امت حزب‌الله اینشتیبیان ولایت فقیه باشند. الان که اسلام در خطر است، اگر دو تا مرد در یک خانه‌ای باشند، یک نفر باید به جبهه برود و از فرمان نائب امام زمان علیه السلام اطاعت کند.

تهیه و تنظیم: علی اکبر بخشی

نسخه اندرویدی کتابخانه دیجیتال رضوی تولید و عرضه شد

می‌توانند این کتاب‌ها را به‌صورت رایگان دانلود کنند. وی ادامه داد: در حال حاضر در حال تهیه نسخه ios کتاب‌های مورد نظر مرکز برای گوشی‌های آیفون هستیم تا کاربران این سیستم عامل‌ها نیز امکان دانلود و تهیه کتاب‌ها را داشته باشند. وی خاطرنشان کرد: پژوهشگران و محققان می‌توانند کتاب‌های مورد نظر را در سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی، به‌صورت رایگان دانلود و مشاهده کنند. مدیر مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان از یازده سال پیش تاکنون، حدود ۱۶ هزار کتاب شیعی را بر روی وب سایت مرکز به آدرس www.ghbook.ir به‌صورت رایگان بارگذاری کرده‌ایم. مدیر مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان افزود: پس از بارگذاری این تعداد از کتاب‌ها، الیکیشن اندروید این کتاب‌ها را نیز تهیه و ارائه کردیم، به‌گونه‌ای که افراد مختلف با مراجعه به نرم‌افزار بازار،

مدیر مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان از تولید و عرضه نسخه اندرویدی کتابخانه دیجیتال اداره ارتباطات و اطلاع‌رسانی مدیریت فرهنگی حرم مطهر رضوی هم‌زمان ولادت باسعادت ثامن‌الحجج فریاد. به گزارش خبرگزاری حوزه از اصفهان، حجت‌الاسلام سیدمجید نبوی در خصوص آخرین اقدامات مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان در جمع خبرنگاران، اظهار کرد: از ابتدای تأسیس مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان از یازده سال پیش تاکنون، حدود ۱۶ هزار کتاب شیعی را بر روی وب سایت مرکز به آدرس www.ghbook.ir به‌صورت رایگان بارگذاری کرده‌ایم.

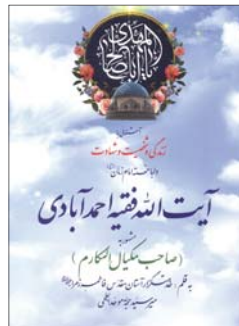
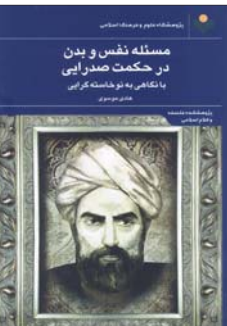
مدیر مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان افزود: پس از بارگذاری این تعداد از کتاب‌ها، الیکیشن اندروید این کتاب‌ها را نیز تهیه و ارائه کردیم، به‌گونه‌ای که افراد مختلف با مراجعه به نرم‌افزار بازار،

مسئله نفس و بدن در حکمت صدرایی

کتاب «مسئله نفس و بدن در حکمت صدرایی» به قلم هادی موسوی است که در ۴۰۰ صفحه و قطع رقعی و به همت پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی منتشر شد.

مطالب این کتاب در هشت بخش تدوین شده است.

در بخش اول، بنیان‌های هستی‌شناختی و برخی نکات روش‌شناختی در مسئله نفس و بدن؛ در بخش دوم، بررسی تلقی ملاصدرا از نفس پرداخته شده است؛ در بخش سوم، به مسئله مبهم «بدن» از نگاه ملاصدرا پرداخته شده است؛ در بخش چهارم، توضیح از تلقی ملاصدرا از ترکیب میان نفس و بدن؛ در بخش پنجم، نحوه خاص طرح مسئله نفس و بدن در نظریه ملاصدرا تقریر شده است؛ در بخش ششم، تشریح مسئله مهم روح بخاری در نظریه ملاصدرا؛ در بخش هفتم، تقریر نظریه نفس از دیدگاه ملاصدرا؛ در بخش هشتم، تقریری درون‌نظریه‌ای از نظریه جسمانی الحدوث و روحانی البقاء بودن نفس ارائه شده است.

آشنایی با زندگی و شخصیت شهید دلباخته امام زمان علیه السلام
کتاب آشنایی با زندگی، شخصیت و شهادت دلباخته امام زمان علیه السلام آیت‌الله فقیه احمدآبادی مشهور به صاحب مکیال المکارم در ۲۵۵ صفحه شومیز به قلم آیت‌الله میر سیدحجت ابطحی منتشر شد.
مطالب کتاب:
نسب و خاندان علمی صاحب مکیال المکارم، شخصیت علمی، فضایل اخلاقی و روحی...، هدایت‌ها و فعالیت‌های اجتماعی...، جلوه‌هایی از عنایات اهل بیت علیهم السلام...، چرا و چگونگی شهادت...، سروده‌های عربی و فارسی در مورد اهل بیت علیهم السلام و...،

کانال هفته‌نامه افق حوزه
در پیام‌رسان‌های سروش و ایتا
ofogh-howzah

موضوع‌شناسی فقهی استطاعت در حج

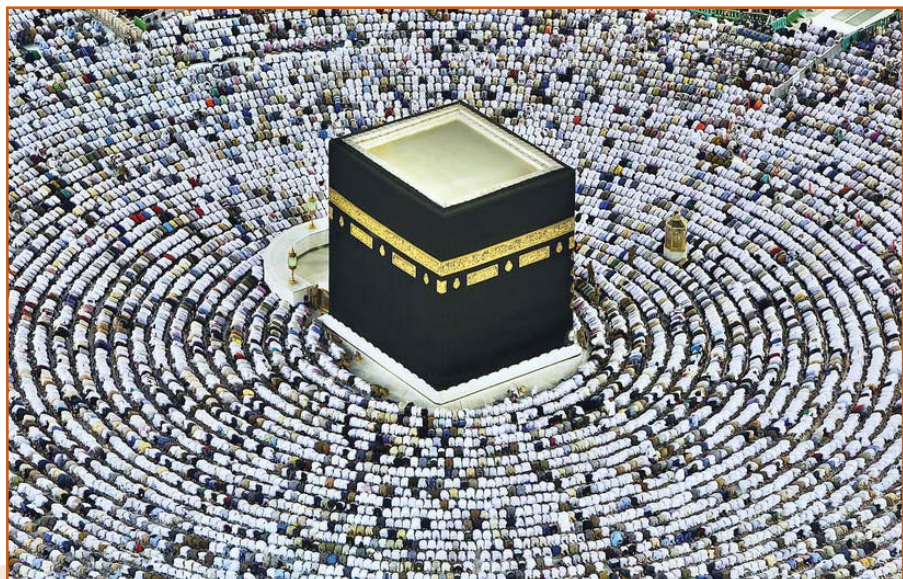
سه ماه شوال، ذی القعدة و ذی الحجة، «اشهر حج»^(۱) به شمار می‌روند. از این جهت، بحثی پیرامون «استطاعت» و بررسی نکات اطراف آن، مناسب به نظر می‌رسد. از خداوند استمداد جسته محورهایی را در این زمینه با رویکرد «موضوع‌شناسی استطاعت»، مطرح می‌سازیم:

استطاعتش می‌کند. بنابراین نه تنها لازم نیست برای او نایب بگیرند بلکه جایز هم نیست، زیرا پولی که از وی در کتاب خود بازماند، با توجه به این‌که می‌دانیم طی مسافت رفت و برگشت حج در آن زمان بسیار طولانی بوده است. گفتنی است که نذر ایشان سبب برانگیخته شدن این بحث در بین فقها گردید.^(۲)

ب) به محض حصول استطاعت، برای حج ثبت نام نکردن یا این‌که در سال‌های قبل با این‌که متمکن از حج بود از رفتن خودداری نمود، در این صورت حج در وی مستقر شده و نایب مقدار می‌توان حج مشرف شد، آیا این شخص مستطیع محسوب می‌گردد یا نه؟ مثلاً اگر کسی نذر کرده باشد ده میلیون تومان برای زائرین مرقد مطهر سیدالشهدا علیه السلام مصرف نماید، و از طرفی با همین مقدار یا کمتر از آن می‌توان حج به جا آورد، اولویت و تقدم با نذر است یا حج؟

پاسخ این است که این مسئله دارای دو صورت می‌باشد: الف) اول استطاعت حاصل شده و بعد از آن نذر نمود، در این صورت اتفاق همه فقها بر این است که حج مقدم است. حال ببینیم حکم نذراو چه می‌شود؟ حکم نذری این است که اگر نذر وی مقید به همین سال بوده باطل است و باید پول خود را صرف مخارج حج نماید، ولی اگر نذراو به طور مطلق باشد این نذر بر عهده او باقی خواهد ماند تا هر وقت که بتواند انجام دهد.^(۳) ب) اول نذر کرد و سپس استطاعت حاصل شد، در این صورت فتاوی فقها مختلف است، برخی اولویت را به نذر داده‌اند و بعضی به حج.

معروف است که مرحوم صاحب جواهر (متوفی ۱۲۶۶) «جواهر الکلام»^(۴) شود نذر کرد که هر سال عرفه را در کربلا

بدین معنی که لازم نیست انسان تلاش نماید تا مستطیع گردد بلکه هر گاه استطاعت حاصل شد (اتفاق افتاد) آن‌گاه حج واجب می‌گردد. بلیه چنان‌چه شخصی با تلاش، خود را مستطیع نماید، وجوب حج هم مترتب خواهد گردید. تمام آن چه گفته شد بدین سبب است که استطاعت شرط «وجوب» است نه «واجب».^(۵)

د) چنان‌چه شخص مستطیع شد و در این زمینه کوتاهی نموده حج مشرف نگردد، وجوب حج بر وی مستقر می‌گردد، بدین معنی که حتی اگر استطاعت از بین رود وجوب حج از وی ساقط نمی‌گردد.

■ محور پنجم، نسبییت استطاعت

استطاعت، از سه جهت امری نسبی است: ۱. خود شخص: ممکن است شخصی بر حسب توانایی ویژه‌ای که دارد مستطیع به حساب آید، در حالی که شخص دیگری با این‌که در همان زمان و مکان زندگی می‌کند مستطیع محسوب نشود.

۲. زمان: بدیهی است کسانی که در زمان‌های قدیم زندگی می‌کردند ممکن بود با مالک بودن ۱۰۰۰ تومان، مستطیع به شمار می‌رفتند در حالی که در زمان‌های بعد بر اثر تورم یا غیر آن، ممکن است حتی با داشتن ده میلیون تومان هم مستطیع نباشند.

۳. مکان: کسانی که نزدیک مکه زندگی می‌کنند، استطاعت آنان با کسانی که در ایران، چین یا سایر کشورها، خانه و کاشانه دارند بسیار متفاوت است. این همان قانونی است که فقها فرموده‌اند: استطاعت کل شخص بحسب مکان و زمانه.^(۶)

از آن‌چه آوردیم حکم افراد ضعیف نیز روشن گردید؛ زیرا برخی افراد، نیازمند کسی هستند که با آن‌ها در تمام طول رفت و برگشت همراهی نموده پیوسته ایشان را کمک کند، این دسته افراد وقتی مستطیع به شمار می‌روند که هزینه استطاعت دونفر (خود و کسی که او را کمک می‌نماید) را دارا باشند، مگر آن‌که شخصی به‌طور رایگان حاضر باشد با عاجز همراهی نموده در تمام مسیر او یاری دهد.

■ محور ششم، حج آزاد

ششمین محور در زمینه استطاعت این است که شخصی که توانایی بر انجام حج آزاد (انجام سفر حج، خارج از گردونه ثبت نام دولتی) را دارد، او مستطیع است و نباید منتظر ثبت نام یا در نوبت بماند، بلکه لازم است برای حج اقدام کند. زیرا همان‌گونه که ذکر نمودیم استطاعت امری نسبی بوده و معیار برای استطاعت، توانایی بر طی مسافت و انجام حج است.^(۷)

■ محور هفتم، بذل

یکی از مصادیق استطاعت، «بذل» است. به این‌گونه استطاعت، «استطاعت بذلیه» گفته می‌شود و مقصود از آن، این است که مخارج سفر حج شخصی از جانب دیگری پرداخت شود.

بر اساس مذکور، این اشخاص، مستطیع به شمار می‌روند: ۱. شخصی که به وی پولی پرداخت می‌شود تا برای خودش حج به‌جا آورد.

۲. کسی که دیگری به وی می‌گوید با من به حج بیا و هزینه توو عیالت را در مدت سفر، پرداخت می‌کنم.^(۸)

۳. کسی که از طرف نهاد یا اداره دولتی مأموریت پیدا می‌کند حج مشرف شود، به شرط مشروعیت چنین مأموریتی.^(۹)

۴. خدمه کاروان، به شرط این‌که نفقه همسر و فرزندان خود را در مدت حج داشته باشند.^(۱۰)

خلاصه سخن این است که چنان‌چه به شخصی، استطاعت بذل شود، او نیز مستطیع محسوب شده بروی حج لازم خواهد بود.

بذل و حج بذلی دارای احکامی است: ۱. پذیرش چنین بذلی لازم است.^(۱۱) ۲. حج بذلی از حجة الاسلام کفایت می‌کند و چنان‌چه به‌جاء آورد.^(۱۲)

۳. در حج بذلی شرط نیست پس از برگشت از حج، کفاف معاش خود را داشته باشد.^(۱۳)

۴. بدهکار بودن، مانع از وجوب حج بذلی نیست، بلیه اگر وقت اداء دین رسیده و طلب‌کاران طلب خود را مطالبه می‌کنند و بدهکار در صورت نرفتن به حج بتواند دین خود را بپردازد، در این صورت در نظریه است یکی این‌که حج مقدم است و دیگری این‌که اداء دین اولویت دارد.^(۱۴)

■ محور هشتم، مردن مستطیع

با توجه به طولانی شدن نوبت حج، برخی از افرادی که در نوبت حج قرار دارند از دار دنیا می‌روند. اینک سؤال این است که آیا این اشخاص مستطیع به حساب آمده لازم است برای آن‌ها نایب گرفته شود؟

پاسخ: کسی که در نوبت حج بوده و از دنیا رفته، یکی از این دو حالت را دارد: الف) این شخص به محض حصول استطاعت، برای حج ثبت نام کرد، در این صورت، مردن او کشف از عدم

■ محور اول، تشخیص موضوع

مبحث استطاعت، از سری مطالب «موضوع‌شناسی فقهی» به شمار می‌رود، یعنی این مطلب از آن دسته موضوعاتی است که «فقه» حدود آن بر حسب «اجتهاد» مشخص نموده‌اند، و نمی‌توان در این زمینه به «عرف» مراجعه کرد.

از این‌روست که می‌بینیم بیشترین مطالبی که فقها در مورد استطاعت بیان نموده‌اند، پیرامون تحقق و عدم تحقق «موضوع استطاعت» می‌باشد. به عبارت دیگر، فقها بیشترین سخن خود را به این نکته اختصاص داده‌اند که چه کسی مستطیع است و چه کسی مستطیع به شمار نمی‌رود.

■ محور دوم، شرایط استطاعت

فقها شرط چهارم^(۱۵) حج را «استطاعت» دانسته و فرموده‌اند مستطیع کسی است که:

۱. توشه راه و چیزهایی را که بر حسب حالش در سفر به آن محتاج است و نیز مرکب سواری یا مالی که بتواند آن‌ها را تهیه کند داشته باشد.

۲. سلامت مزاج و توانایی آن را داشته باشد که بتواند مکه رود و حج را به‌جا آورد.

۳. در راه مانعی از رفتن نباشد. پس اگر راه بسته باشد، یا انسان بترسد که در راه، جان یا عرض او از بین برود، یا مال او را بربزد حج بر او واجب نیست ولی اگر از راه دیگر بتواند برود، اگر چه دورتر باشد در صورتی که مشقت زیاد نداشته باشد و خیلی غیر متعارف نباشد، باید از آن راه برود.

۴. به قدر به‌جا آوردن اعمال حج وقت داشته باشد. ۵. مخارج کسانی را که خرجی آنان بر او واجب است مثل زن و بچه و مخارج کسانی را که مردم خرجی دادن به آن‌ها را لازم می‌دانند داشته باشد.

۶. بعد از برگشتن، کسب، یا زراعت، یا عایدی ملک، یا راه دیگری برای معاش خود داشته باشد که مجبور نشود به زحمت زندگی کند.^(۱۶)

۷. علاوه بر مصارف رفت و برگشت، ضروریات زندگی و آن‌چه را در معیشت به آن نیاز دارد، داشته باشد، مثل خانه مسکونی و اثاث خانه و وسیله سواری و غیر آن در حدی که مناسب با شأن او باشد و چنان‌چه عین آن‌ها را ندارد، پول یا چیزی که بتواند آن‌ها را تهیه کند داشته باشد.^(۱۷)

■ محور سوم، احکام استطاعت

کسی که مستطیع شد احکامی بروی مترتب می‌گردد: ۱. مبادرت: از آن‌جا که وجوب حج از نوع «فوری» می‌باشد، پس از حصول استطاعت، مبادرت به رفتن به حج بر مستطیع لازم است، بنابراین در صورتی که شخص کوتاهی کند و به حج در آن سال نرسد حج بر او مستقر می‌شود، یعنی باید در هر صورت بعداً به حج برود، هر چند استطاعت او از بین رفته باشد.^(۱۸)

۲. تهیه مقدمات: اگر درک حج، بعد از حصول استطاعت، متوقف بر مقدماتی مثل سفر و تهیه اسباب آن، یا آمادگی‌های پزشکی باشد، تحصیل آن مقدمات واجب است، به طوری که در همان سال به حج برسد.^(۱۹)

۳. حرمت خروج از استطاعت: اگر استطاعت مالی پیدا شود (و نیز استطاعت بدنی و سایر شرایط موجود باشد) انسان نمی‌تواند خود را از استطاعت خارج کند و سرمایه خود را در غیر طریق حج صرف نماید.^(۲۰)

۴. عدم جواز نایب: کسی که خودش مستطیع است نمی‌تواند از طرف دیگری برای حج نایب شود، و چنان‌چه نایب شود نایب باطل است.^(۲۱)

۵. عدم جواز حج استجابی: کسی که مستطیع است نمی‌تواند حج استجابی به‌جا آورد و اگر حج استجابی به‌جا آورد، باطل است.^(۲۲)

۶. لزوم مباشرت: مستطیع باید خودش به حج برود و حج دیگری از طرف او کفایت نمی‌کند.^(۲۳)

■ محور چهارم، شرط وجوب حج

محور چهارم در زمینه استطاعت این است که از اصلی‌ترین و بارزترین شرط‌های وجوب حج، «استطاعت» است، بدین معنی که تا استطاعت حاصل نشود وجوب حج محقق نخواهد شد.

در حقیقت، شرطیت استطاعت برای وجوب حج، مورد اتفاق همه فقهای مسلمین می‌باشد، چراکه قرآن کریم به آن تصریح نموده است: «و الله علی الناس حج البیت من استطاع الیه سبیلاً».^(۲۴)

برای خدا می‌بردم است که آهنگ خانه خدا نمایند، آن‌ها که توانایی رفتن به سوی آن را دارند.

شرط بودن استطاعت، نسبت به وجوب حج، چند نتیجه را به همراه دارد: الف) به صرف حصول استطاعت (در کنار سایر شرایط مانند بلوغ و عقل) حج واجب می‌شود و باید در اولین فرصت ممکن برای سفر اقدام نمود.^(۲۵)

ب) چنان‌چه شخصی با عدم استطاعت، حج به‌جا آورد، آن حج مجزی از حجة الاسلام وی نخواهد بود و لازم است بعداً که مستطیع شد مجدداً حج به‌جا آورد.^(۲۶)

ج) تحصیل و به‌دست آوردن استطاعت واجب نیست.

نوشتاری از

حجت الاسلام والمسلمین سید جعفر ربانی

■ محور یازدهم، استطاعت و دین

مطلب دیگر در زمینه استطاعت این است که آیا چنان‌چه شخصی هزینه سفر حج را در اختیار دارد ولی به همان مقدار مدیون است، مستطیع به شمار می‌رود یا نه؟ مثل این‌که ده میلیون تومان در اختیار دارد که می‌شود با آن حج انجام دهد ولی به همین مقدار نیز مدیون است.

پاسخ این است که چنان‌چه بدهی او مدت دارد و مطمئن است که در وقت ادای بدهی می‌تواند آن را ادا کند، واجب است به حج برود و هم چنین است اگر وقت ادای بدهی رسیده، ولی طلبکار راضی به تأخیر باشد و بدهکار اطمینان داشته باشد که در وقت مطالبه، می‌تواند بدهی را ادا نماید و در غیر این دو صورت با فرض داشتن بدهی، حج واجب نیست.^(۲۷)

■ محور دوازدهم، استطاعت قرضی

یکی از مسائلی مطرح شده در کتاب‌های فقها، پیرامون این مسئله است که اگر کسی به مقدار هزینه حج، قرض نماید او مستطیع محسوب می‌شود یا نه؟

پاسخ این است که این مسئله مورد اختلاف فتاوا است. بنابراین، هر فرد مقلد ناگزیر است به رساله عملیه مرجع تقلید خویش مراجعه نماید. دیدگاه مرحوم امام خمینی این است که با قرض، استطاعت حاصل نمی‌شود، هر چند ادای آن بعداً به سهولت ممکن باشد و اگر کسی با قرض، حج به‌جا آورد، از حجة الاسلام، کفایت نمی‌کند.^(۲۸)

این نکته را باید ضمیمه کنیم که در یک مورد به اتفاق همه فقها استطاعت قرضی مجزی است و آن در صورتی است که استطاعت شرعی شرط نبوده وجوب حج بر شخص مستقر شده باشد به این معنی که قبلاً مستطیع شده بود و نرفت و الآن استطاعت او از بین رفته است، در این صورت از آن‌جا که استطاعت شرط نیست باید با قرض هم حج به‌جا آورد.

■ بی‌نوشتها

۱. این ماه‌ها از آن جهت اشهر حج نامیده‌اند که چنان‌چه عمره تمتع در یکی از این ماه‌ها انجام شود و سپس در موسم خود، اعمال حج تمتع صورت گیرد، اعمال حج به درستی انجام شده است.

۲. سه شرط قبل از آن عبارت است از: ۱. بلوغ. ۲. عقل. ۳. به واسطه رفتن به حج مجبور نشود که کارش را که اهمش در شرع از حج بیشتر است انجام دهد یا عمل واجبی را که از حج مهم‌تر است ترک نماید.

۳. توضیح المسائل محشی، امام خمینی (سید روح‌الله الموسوی، متوفی ۱۳۰۹: ۲، ۱۸۵). دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۲۳. ق. محقق/مصحح: سید محمد حسین بنی‌هاشمی خمینی.

۴. مناسک محشی، گروه فقه مرکز تحقیقات حج، ۲۴، نشر مشعر. ۵. مناسک محشی، گروه فقه مرکز تحقیقات حج، ۱۶ همان. ۶. همان، ص ۶۴.

۷. مناسک حج، امام خمینی (سید روح‌الله، متوفی ۱۳۰۹) ص ۱۰ همان. ۸. منتخب مناسک حج، امام خمینی (سید روح‌الله، متوفی ۱۳۰۹) ص ۳۲، نشر مشعر ۱۳۲۶. ۹. ۱۱. احوال عمران/ ۹۷. ۱۲. مناسک حج محشی، محمودی (محمدرضا) ص ۱۶، نشر مشعر ۱۳۲۹. ق.

۱۳. جامع المسائل، آیت الله العظمی (محمد تقی، متوفی ۱۳۴۰. ق.) ج ۲، ص ۲۰۲. دفتر معظله ۱۳۲۶. ق. ۱۴. اصول الفقه، شیخ مظفر (محمدرضا، متوفی ۱۳۸۴) ج ۱، ص ۲۷۹. انتشارات اسماعیلیان.

۱۵. الحج فی الشریعة الاسلامیة الفراء، آیت الله تبریزی (جعفر سبحانی) ج ۱، ص ۲۰۷. مؤسسه امام صادق علیه السلام ۱۳۲۴. ق. سند العروة الوثقی، محمد سند بحرانی، ج ۱، ص ۱۴۷. مؤسسه ام‌القرنی للتحقیق و النشر ۱۳۲۳. ق.

۱۶. استفتاات جدید، آیت الله تبریزی (جوادی علی، متوفی ۱۳۲۷. ق.) ج ۲، ص ۱۸۷. ۱۷. العروة الوثقی المحشی، ج ۴، ص ۳۹۸ (أذا لم یکن له زاد و راحلة ولكن قبل له حج و علی نفقته و نفقة عیاله و وجب علیه، و کذا لولاه، حج یهدا المال و کان کافئاً له ذهاباً و اقبالاً و لعیاله، فتحصل الاستطاعة بعد النفقة کما تحصل بملکها).

۱۸. مناسک حج، امام خمینی (سید روح‌الله موسوی، متوفی ۱۳۰۹. ق.) ص ۲۱۶. ۱۹. توضیح المسائل محشی، ج ۲، ص ۲۹۸. ۲۰. العروة الوثقی المحشی، ج ۲، ص ۴۰۰ (إذا وجبه ما یکفیه للحج لأن یحج و یحج علیه القبول علی الأقوی).

۲۱. العروة الوثقی، ج ۲، ص ۴۰۰. ۲۲. العروة الوثقی فیما تمع به البولی، سید محمد کاظم طباطبایی بزدی (متوفی ۱۳۳۷. ق.) ج ۴، ص ۴۰۰. (لا یشترط الرجوع الی کفایة فی الاستطاعة البذلیة).

۲۳. العروة الوثقی فیما تمع به البولی، سید محمد کاظم طباطبایی بزدی (متوفی ۱۳۳۷. ق.) ج ۴، ص ۴۰۰. دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم ۱۳۱۹. ق. (لا یمنع الدین من الوجوب فی الاستطاعة البذلیة، نعم لو کان حلاً و کان الدیان مطالباً مع فرض نمکنه من اذنه لو لم یحج و لو تدریجاً فی کونه مانعاً لولا وجهاً).

۲۴. مستمسک العروة الوثقی، مرحوم آیت الله حکیم (سید محسن، متوفی ۱۳۳۰. ق.) ج ۱، ص ۱۲۳. دارالفتاوی ۱۳۱۶. ۲۵. اصل النبی کتاب، جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام است. این کتاب ۲۴ جلد و شرحی بر شرایع الاسلام مرحوم محقق می‌باشد.

۲۶. ایشان در شهر مقدس نجف زندگی می‌کرد. ۲۷. الحج فی الشریعة الاسلامیة الفراء، آیت الله سبحانی، ج ۱، ص ۱۷۹. مؤسسه امام صادق علیه السلام ۱۳۲۴. ق.

۲۸. البته برخی از فقها فرموده‌اند چنان‌چه موعده دین فراتر نرسیده و مدیون خودش قرض را نمی‌پردازد ولی با مطالبه حاضر به پرداخت شود لازم است طلبکار مطالبه نماید.

۲۹. مناسک محشی، ص ۳۸. ۳۰. مناسک محشی، ص ۴۱. البته استطاعت مالی با داشتن بدهی، در صورتی حاصل می‌شود که هزینه رفت و برگشت موجود باشد و پس از بازگشت، امکان پرداخت دین به سهولت، فراهم باشد.

۳۱. مناسک محشی، ص ۳۹.

مروری بر فعالیت‌های چهل ساله علمی و پژوهشی مجمع ذخائر اسلامی

گفت‌وگو با رئیس مجمع ذخائر اسلامی

«مجمع ذخایر اسلامی» مجموعه‌ای خودجوش است که به‌همت آیت‌الله سیداحمد حسینی اشکوری تأسیس شد و تاکنون خدمات مفید و متنوعی به جامعه علمی حوزوی و دانشگاهی عرضه کرده است. خیرگزاری حوزه به‌حجت‌الاسلام سیدصادق حسینی اشکوری رئیس مجمع ذخایر اسلامی، درباره فعالیت‌های این مجموعه به‌گفت‌وگو پرداخته است که تقدیم خوانندگان عزیز هفته‌نامه افق حوزه می‌شود:

ه مجمع در چه سالی تأسیس شد؟ آیا موسس مجمع خودتان هستید؟
 پدرم آیت‌الله سیداحمد حسینی اشکوری (که خیلی‌ها ایشان را با فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مرحوم آیت‌الله مرعشی نجفی می‌شناسند)، سال ۱۳۵۰ از عراق به قم آمدند. یکی از کاستی‌های حوزه در آن زمان، فضای تحقیقاتی بود. ایشان احساس نیاز کردند که متون حوزوی و شیعی که به آن توجه نشده است، منتشر شود. به همین سبب، این مجموعه را در سال ۱۳۵۵ تأسیس کردند و با چند نفر از طلاب، کارهای مقابله و نمونه‌خوانی نسخه‌ها را انجام می‌دادند.

سؤال خیلی خوبی است. یکی از انتقادهایی که از مجمع می‌شود و از یک منظر هم درست است، پراکنده‌کاری در موضوعات است. اولین دغدغه ما، حوزه نسخه‌های خطی و اسناد است. علت هم این است که مغفول مانده و مؤسسات دیگر روی آن سرمایه‌گذاری نکرده‌اند و نمی‌کنند؛ به همین خاطر می‌بینیم، جاهایی که وارد فهرست نگاری شده‌اند، دو- سه فهرست بیشتر چاپ نکرده‌اند؛ حال آن‌که ما روی این موضوع تمرکز داریم. لکن بخشی از این انتقادها را می‌توانم کم کنم. با توجه به نوع عملکردمان، برای این‌که مجموعه سریا و فعال بماند، مجبور شدیم بخشی از کتاب‌ها را قبول کنیم و به قول معروف کار بازاری ارائه کنیم. قبول داریم که بعضی از کارها ضعیف است؛ اما از یاد نبریم که سه بار تا زیرآب رفتیم و بالا آمدیم! بنابراین، کارهای ما باید دسته‌بندی شود و آن دسته از کارها که ارتباطی به حوزه کاری ما ندارد، در این دسته قرار داده شود.

ه آیا این تلاش‌ها به چاپ کتاب هم منجر شد؟
 بله؛ با وجود سختی کاری که آن زمان بود، توانستند کتاب «تبصرة المتعلمین» اثر مرحوم علامه حلی رحمته‌الله علیه و «نهج‌المسترشدين» اثر مرحوم فاضل مقداد رحمته‌الله علیه و چند مجموعه مهم دیگر که آن زمان ضروری می‌دانستند، ترجمه و چاپ کنند. کار دیگر ایشان، ترجمه و چاپ «کتاب البیان» اثر مرحوم آیت‌الله العظمی خویی رحمته‌الله علیه بود.

ه شما هم از همان زمان به کار انتشارات علاقه‌مند شدید؟
 سال ۱۳۷۶ بعد از این‌که برای ادامه تحصیل از خوانسار به قم آمدم، علاقه‌مند شدم که کار انتشاراتی انجام بدهم. در آن ایام حدود ده سال از فعالیت پدرم در مجمع ذخایر اسلامی می‌گذشت و ایشان با توجه به روحیه‌ای که دارند، ترجیح دادند که فعالیت‌های شخصی خود را ادامه بدهند و مجمع تعطیل شد.

ه سال ۱۳۷۶ بعد از این‌که برای ادامه تحصیل از خوانسار به قم آمدم، علاقه‌مند شدم که کار انتشاراتی انجام بدهم. در آن ایام حدود ده سال از فعالیت پدرم در مجمع ذخایر اسلامی می‌گذشت و ایشان با توجه به روحیه‌ای که دارند، ترجیح دادند که فعالیت‌های شخصی خود را ادامه بدهند و مجمع تعطیل شد.

از پدرم کسب اجازه کردم که با همان نام، کار را ادامه بدهم؛ چون می‌خواستم در همان مسیر؛ یعنی احیای آثار اسلامی و شیعی کار کنم. از آن هنگام تاکنون، فراز و فرود فراوانی داشتیم؛ ولی کار توسعه پیدا کرد. ابتدا در سال ۱۳۷۷ به پیشنهاد پدرم، مجموعه فهراس و نسخه‌های خطی را با نام «معرفی میراث مخطوط» چاپ کردم که حدود ۲۵۰ مجلد از آن تاکنون منتشر شده است.

ه نسخه‌های مجمع ذخایر اسلامی از کجا تأمین می‌شود؟
 ما از معزود موسساتی هستیم که با این حجم از کار، تمام هزینه‌هایمان را از تولیداتمان به دست می‌آوریم. نه بودجه‌ای دریافت می‌کنیم و نه از طریق مرجعیت هزینه‌ای دریافت می‌کنیم و حتی از خیرین هم کمک نمی‌گیریم و به‌معنای واقعی به تولیدات و خدمات خودمان وابسته هستیم.

شاید همین رویه سبب شد که مقداری کربان را متنوع‌تر کنیم. می‌توانم بگویم از اولین مراکزی هستیم که دیجیتال‌سازی نسخه‌های خطی، اسناد و حتی سنگ قبرها و کتیبه‌ها را شروع کردیم. مجموعه‌ای بالغ بر ۳۰۰ کتابخانه در ایران و خارج، عکس برداری کرده‌ایم. مجموعه ۲۵۰ مجلدی فهراس، گوشه‌ای از همین اطلاعات است که بخشی از آن منتشر شده و بخش زیادی هم هنوز منتشر نشده است. یکی از کارهای مهم ما عکس برداری از بیش از ۱۰۰ هزار سند و ۱۰۰ هزار سنگ قبر است که با کم‌ترین وسایل و امکانات انجام شد؛ البته این‌ها غیر از مواردی است که در تبادول با کتابخانه‌ها انجام داده‌ایم.

ه طبعاً برای دست‌یابی به نسخه‌ها و اسناد قدیم، باید با کتابخانه‌های داخلی و خارجی مرتبط باشید. این ارتباط را چگونه ایجاد می‌کنید؟
 با توجه به شرکت در سمینارهای علمی متنوع در کشورهای مختلف و نیز رفت و آمدهای زیاد، ارتباطاتی با برخی از مجموعه‌ها به وجود آمده است. ما یک ظرفیت ارزشمند در خارج از ایران و حتی در داخل داریم و آن هم تعاملاتی است که می‌شود، در حوزه کارهای فرهنگی مشترک انجام داد و این موضوع در دو همایش بین‌المللی (میراث مشترک ایران و هند و میراث مشترک ایران و عراق) که برگزار کردیم، کاملاً مشهود بود.

محققان زیادی در سراسر دنیا روی آثار هند کار می‌کنند؛ آن هم آثار هندی برخاسته از ایران؛ مثلاً «قطب‌شاهیان» علمایی بودند که از ایران به هند رفته، سلسله پادشاهی ۲۰۰ ساله شیعی پایه‌گذاری کردند و بیش از ۵۰۰ جلد کتاب داشته‌اند. ما با همکاری مجموعه‌ای در آلمان، «میراث قطب‌شاهیان» را منتشر کردیم. حوزه نشر این متون را بسیار فراتر از نشر یک کتاب باید دید.

در همایش «میراث مشترک ایران و عراق» هم با چند مجموعه دانشگاهی عراق و دانشگاه اصفهان مرتبط شدیم و نتیجه خیلی خوبی داشت. من فکر می‌کنم، وحدت حوزه و دانشگاه همین است؛ یک حوزوی سمیناری برگزار می‌کند و دانشگاهیان با او همکاری می‌کنند و کار علمی ارائه می‌دهند. همایش تمام می‌شود؛ ولی آن ارتباط باقی می‌ماند.

رابطه‌ای پرسود است؛ ولی در این زمینه عقب هستیم. آن‌چه که سبب شد، اروپایی‌ها در حوزه علم موفق شوند و آلان هم این شیوه را ادامه می‌دهند، این است که به «تخصص» افراد نگاه می‌کنند. در حوزه‌های علمی ما باید این نگاه «تخصص محوری» تقویت شود؛ کما این‌که بعضی از موسسات و مراکز حوزوی و دانشگاهی هم این کار را می‌کنند؛ اما کاری که انجام می‌شود، نسبت به ظرفیت بسیار قوی، فراوان و ارزانی که وجود دارد، اصلاً قابل مقایسه نیست.

ه عرصه فعالیت مجمع ذخایر اسلامی چیست؟
 تصحیح، تحقیق، آموزش و دیجیتال‌سازی.

ه چه ملاک‌هایی برای انتخاب یک کار (اعم از تصحیح، تحقیق و...) دارید؟
 سبب مشکلات مالی، دو- سه سال است که دیگر عکس برداری از نسخه‌های خطی و اسناد را متوقف کرده‌ایم؛ میلیون‌ها سند در خانه‌ها وجود دارد که می‌توانیم عکس برداری کنیم؛ ولی خیلی از افراد حاضر نیستند، آن‌ها را در اختیار ما قرار دهند و این اسناد در معرض خطر نابودی است.

شاید بعضی تعجب کنند، از این‌که بگویم؛ ما به‌عنوان «بخش خصوصی» با کتابخانه‌های داخلی و خارجی، راحت‌تر تعامل داریم؛ البته این به‌خاطر اعتباری است که در ۲۰ سال گذشته به دست آورده‌ایم؛ ولی نه حوزه و نه دانشگاه از این ظرفیتی که ایجاد کرده‌ایم، استفاده نمی‌کنند.

ولی وقتی یک بخش دولتی بخواد که وارد این کار شود، مشکلاتی بر سر راه دارد؛ چون تصمیم‌ها باید در سطح بالا گرفته شود و بعضی وقت‌ها مسایل میان دو کشور هم در نظر گرفته می‌شود که کار را سخت یا ناممکن می‌کند؛ ولی ما این مشکلات را نداریم. با خیلی از نهادها به‌عنوان بخش خصوصی می‌توانیم قرارداد ببندیم و تفاهم‌نامه امضا کنیم.

ه درباره آثار چاپ شده و چاپ‌نشده مجمع هم توضیح بدهید.
 آن‌چه تا به حال منتشر کرده‌ایم، هزار مجلد است. بعضی کتاب‌ها مثل «میزان‌الفقاه» که آخرین کتاب چاپ‌شده ما است، ۲۶ مجلد است؛ کاری که به‌سبب وقعه‌ای که در میان کار پیش آمد، ده سال طول کشید. مهم‌ترین مجموعه‌ای که چاپ کردیم، «فهرست نسخه‌های خطی و اسناد» است که در بیش از ۲۴۰ مجلد چاپ شده است.

کار دیگر ما، مجموعه آثار همایش میراث مشترک ایران و هند است که حدود ۲۰ مجلد شد. مجموعه کتاب‌های منتشرشده به‌متناسب همایش بین‌المللی میراث مشترک ایران و عراق هم حدوداً ۱۴۰ مجلد بود.

چند کار مجموعه‌ای انجام دادیم؛ مثلاً میراث قطب‌شاهی که تاکنون هشت مجلد آن با همکاری دانشگاه بن آلمان منتشر شده است. کار دیگری را درباره اسناد قدیم شروع کرده‌ایم که ۴ مجلد از آن تا حالا منتشر شده است. این مجموعه شامل اسناد دبیرستان صدوق و حکیم نظامی، بخش نامه‌های خواندنی و تعهدنامه‌هایی است که در مدارس قم می‌گرفتند. مجموعه‌ای از اسناد بازاربان قم و اسناد روحانیت هم داریم که تاکنون منتشر شده است.

از رزش تاریخی این اسناد هنوز برای مردم معلوم نشده است. در «اشکوره» که روستای آبا و اجدادی ماست، خانه‌ای بود که تمام کتاب‌هایش را برده بودند و مجموعه‌ای از کاغذپاره‌ها باقی مانده بود که روی آن خاک ریخته بود. از همین کاغذها، یک گونی سند پیدا کردم که بعد از ساماندهی، اصل اسناد را به آستان قدس واگذار کردیم تا محفوظ بماند و نتیجه آن هم ۵ مجلد کتاب است که به‌زودی چاپ می‌شود. نکته مهم این است که این اسناد، به‌عبارتی تاریخ روستای اشکور است؛ تاریخ علمی-مهاجرت‌های مردم روستا به فزوی و نجف، ارتباطات سیاسی-اجتماعی-فرهنگی و... .

حالا شما در نظر بگیرید که هزاران روستا در کشور داریم که از چنین پشتوانه غنی فرهنگی برخوردارند. این ظرفیت عظیم نیازمند بازسازی است؛ اما متأسفانه در حالی که دانشگاه‌ها دانشکده نسخه‌های خطی دارند، حوزه علمیه هنوز در این زمینه عقب است.

ه درباره اسناد «حوزه‌های علمیه» هم کاری کرده‌اید؟
 طرحی در نظر دارم که اسناد روحانیت از دوره صفویه تا دوره معاصر را جمع‌آوری کنیم. برای این کار، مجموعه‌ای از اسناد را جمع‌آوری و برخی مکان‌ها را هم شناسایی کرده‌ایم که از آن‌ها می‌توان بقیه اسناد را جمع‌آوری کرد. این اسناد باید ابتدا پالایش و دسته‌بندی و بعد بازخوانی شود؛ البته این طرح را به حوزه پیشنهاد داده‌ام؛ ولی هنوز موافقت نشده است.

یکی از مجموعه‌هایی که تاکنون چاپ نشده، ۱۹ سفرنامه شخصی من است؛ هم چنین مجموعه سنگ قبرهاست که حدود ۲۰ مجلد از آن تاکنون آماده‌سازی اولیه شده است و احتیاج به کار دارد.

ه کدام اسناد در حوزه کاری شما قرار دارد؟
 در زمینه اسناد، گرایش اصلی ما اسناد شرعی، اجتماعی، مردمی و بومی است و در حوزه اسناد سیاسی وارد نمی‌شویم؛ مگر آن‌که در ضمن مجموعه‌ای باشد که روی آن کار می‌کنیم. این‌جمله کارهایی که در حوزه اسناد انجام داده‌ام، اسناد حوزه علمیه قنوت و ازکاد، اسناد شرعی و وقف‌نامه‌های خوانسار و چندین وقف‌نامه دیگر است.

ه تحلیل این اسناد را چه کسانی انجام می‌دهند؟
 به نظر من اسناد یک حرف می‌زنند و تحلیل‌های ما حرفی دیگر؛ بنابراین می‌بینید که تحلیل یک شخص از یک سند، غیر از تحلیل شخصی دیگر است. در این میان آفتی هم به نام تحریف وجود دارد؛ یعنی خیلی از اوقات، ما آن‌چه را که به صلاح خود می‌دانیم، نقل می‌کنیم و آن‌چه را مضری می‌دانیم، نقل نمی‌کنیم. کاری که ما کردیم و فکر می‌کنم، در ایران به این صورت متمرکز نبود، این است که در حوزه اسناد شرعی، اصل اسناد را چاپ کردیم. با این کار، تحلیل‌ها بر پایه این اسناد انجام می‌شود.

ه ماجرای عکس برداری از سنگ قبرها چیست؟
 سنگ قبرها روایت صادقانه‌ای است از آن‌چه که اتفاق افتاده است. نمی‌گویم در سنگ‌ها دروغ نیست؛ ممکن است باشد؛ اما همان دروغ را هم می‌توانیم کشف کنیم. به هر حال هر آن‌چه وجود دارد، بدون واسطه نقل می‌شود. سنگ قبرها اطلاعات تاریخی و فرهنگی بسیار ارزشمندی دارند و من وظیفه خود را در این دیدم که از سنگ قبرها عکس برداری کنم.

ه فایده این کار چیست؟
 فرض کنید شما درباره انساب کار می‌کنید و حلقه مفقوده‌ای در انساب مورد تحقیقتان وجود دارد که ممکن است، در یک سنگ قبر چهارصد ساله یافت شود. ۵۰۰ سنگ قبر در صحن حرم حضرت معصومه رحمته‌الله علیه را که در یک کارگاه بود و آلان اکثر آن‌ها از بین رفته‌اند، عکس برداری کردیم. شجرونه‌ها بعضی از این افراد روی سنگ قبر نوشته شده و هم چنین در مواردی علت این‌که برای دفن، از تهران به قم آمده‌اند، بیان شده است.

بعضی اوقات می‌توان اطلاعات آماری خوبی استخراج کرد؛ مثلاً این‌که در ۱۰۰ سال گذشته فراوانی اسم فاطمه چقدر بوده یا این‌که اسامی غیرمذهبی چقدر رواج داشته؛ با استفاده از سنگ قبرها می‌توان به چنین اطلاعاتی دست پیدا کرد.

ما که نمی‌توانیم جلوی تخریب آن‌ها را بگیریم، دست کم بگذاریم عکس برداری بشود تا ۱۰ سال بعد از آن استفاده کنند. اگر امکانات در اختیار ما بود، تمام قبرستان‌های ایران را عکس برداری می‌کردیم.

ه از قبرستان کدام شهرها عکس برداری کرده‌اید؟
 قم، کاشان، اصفهان و یزد؛ البته به‌صورت متمرکز عمل نکرده‌ایم و این کار بخشی از کار اصلی ما بوده است؛ مثلاً وقتی با گروه برای عکس برداری از کتابخانه‌ها یا مکان‌های دیگری رفتیم، روز جمعه که طبعاً کتابخانه تعطیل بود، دوستان را به یک تفریح به قبرستان می‌بریم!

ه درباره افراد علاقه‌مند به این کار چه برنامه‌ای دارید؟
 سال ۱۳۸۶ هنگامی که بازخوانی مجموعه اسناد موقوفات اصفهان را شروع کردیم که بعدها در ۱۲ مجلد چاپ شد، متوجه شدیم که سندخوان نداریم. گروه تحقیقاتی مجمع را که ۱۰-۱۲ نفر بودند، آموزش دادیم و بعد هم این کار گسترش یافت. این آموزش‌ها در حوزه‌های فهرست‌نویسی نسخه‌های خطی، آشنایی با اسناد، آشنایی با نسخه‌های خطی، روش نسخه‌خوانی و تصحیح متون است و هم چنان ادامه دارد؛ البته چند سال است که مؤسسه تاریخ و فرهنگ را هم تأسیس کرده‌ایم و به‌نوعی مکمل مجمع ذخایر اسلامی است و کارهای آموزشی خود را با آن مجوز انجام می‌دهیم.

یکی از بندهای اساسی‌نامه این مؤسسه، آموزش دوره‌های کوتاه‌مدت کاربردی در حوزه اسناد و نسخه‌های خطی است. دو سال پیش، برای استادان جامعه‌المصطفی‌العالمیه دوره‌ای برگزار کردیم و استقبال هم شد! هر چند که نقص آن دوره این بود که استمراریت نداشت. دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت در حوزه اسناد و نسخه‌های خطی، باید «کوتاه‌مدت مستمر» باشد و هر یک- دو ماه، جلسه‌ای برگزار شود تا چندی محقق در موضوعات ورشته‌های مختلف پرورش داده شود.

این دوره از معزود دوره‌های آموزشی است که در آن کمتر حرف می‌زنیم و بیشتر کار می‌کنیم. در هر کدام از دوره‌هایی که برگزار کردیم، یک مصحح،

نسخه‌خوان، سنگ قبرخوان یا سندپژوه تربیت شد.
 ه در صحبت‌هایتان اشاره کردید که «بودجه‌ای دریافت نمی‌کنید و هزینه‌های‌تان را از تولیدات‌تان به‌دست می‌آورید» آلان وضع درآمدی و هزینه‌ای مؤسسه چگونه است؟
 در سه سال گذشته ۱۷/۵ تن کتاب خمیر کردیم. ارزش قیمت پشت جلد این کتاب‌ها ۳۰۰ میلیون تومان بود. کیلویی حدود ۴۰۰ تا ۴۵۰ تومان فروختیم و چهار پنج میلیون تومان دستمان را گرفت. مجموع فروش ماهانه‌مان، بین ۷۰۰ هزار تا یک میلیون تومان بود. علاوه بر این‌که هزینه‌های جانبی مانند آفت‌زدایی و جابه‌جایی و... داشتیم که خودمان را از آن راحت کردیم. از هر کتاب ۲۰-۳۰ مجلد برداشتم و بقیه را خمیر کردم. تمام زینگ‌ها (به غیر از زینگ‌های امانی) را به‌صورت کیلویی فروختم که رقمی معادل ۱۰-۱۲ میلیون تومان بود.

ما یک زمان، فهراس نسخه‌های خطی را چاپ می‌کردیم و ۵۰ مشتری ثابت برای کتابخانه‌های خاص از مؤسسات یا بعضی افراد عادی داشتیم. آلان، آن تعداد، شده‌ها ۵!

فقط در حوزه فهراس نسخه‌های خطی و اسناد حدوداً ۱۰۰ جلد کتاب نیمه‌کاره داریم و چند ماه است که کار این‌ها را هم لغو کرده‌ایم. نشر، یک فرآیند اقتصادی است و باید مقرون به صرفه باشد؛ اما مجموع هزینه‌های فعلی، حتی حداقل‌ها را هم تأمین نمی‌کند.
 ه چرا اصرار دارید که مستقل باشید و کسی از شما حمایت مادی نکند؟
 از اول برنامه‌مان این بود که می‌خواستیم، آزادی عمل داشته باشیم و هر آن‌چه که خواستیم چاپ کنیم؛ به همین خاطر هیچ وقت زیر چتر حمایتی جایی نرفتم و همین کار هم سبب شد که کارمان تنوع داشته باشد. تاکنون حدود هزار مجلد کتاب چاپ کرده‌ایم که ۹۰ درصد آن غیربازاری است؛ یعنی به درد مؤسسات و کتابخانه‌ها و دانشگاه و حوزه می‌خورد؛ اما متأسفانه حوزه علمیه هیچ استقبالی نمی‌کند و برای کتابخانه‌هایش، این کتاب را تهیه نمی‌کند. دانشگاه‌ها هم می‌گویند: بودجه نداریم.

ه از اول برنامه‌مان این بود که می‌خواستیم، آزادی عمل داشته باشیم و هر آن‌چه که خواستیم چاپ کنیم؛ به همین خاطر هیچ وقت زیر چتر حمایتی جایی نرفتم و همین کار هم سبب شد که کارمان تنوع داشته باشد. تاکنون حدود هزار مجلد کتاب چاپ کرده‌ایم که ۹۰ درصد آن غیربازاری است؛ یعنی به درد مؤسسات و کتابخانه‌ها و دانشگاه و حوزه می‌خورد؛ اما متأسفانه حوزه علمیه هیچ استقبالی نمی‌کند و برای کتابخانه‌هایش، این کتاب را تهیه نمی‌کند. دانشگاه‌ها هم می‌گویند: بودجه نداریم.

ه چرا اصرار دارید که مستقل باشید و کسی از شما حمایت مادی نکند؟
 آلان که مجموعه‌مان (مجمع ذخایر اسلامی) را مختصرتر کرده‌ایم خیلی راحت‌تر شده‌ام. یک زمان، ۲۰ کارمند داشتیم؛ اما آلان دیگر این‌طور نیست؛ درآمد من هم بیشتر است؛ چون هم نویسندهم و هم ناشر؛ اما نکته مهم این است که «حوزه» همان قدر که در خیلی از زمینه‌ها توسعه پیدا کرده، در بعضی از زمینه‌ها هم غفلت کرده است.

ه حوزه نسخه‌های خطی که بسیار گسترده است، باید برای حوزه‌های علمیه یک «نشان» و یزد باشد. حوزه‌های علمیه، باید مدرسه‌مخطوطات داشته باشند و طلبه پرورش بدهد. البته منظور من از نسخه‌های خطی، همه موضوعات حوزوی است؛ اعم از متون فقهی، حدیثی، کلامی، فلسفی، عرفانی و... .

بعضی از نسخه‌های قدیم، هنوز حتی یک‌بار هم منتشر نشده است و بسیاری از نسخه‌ها حتی شناسایی هم نشده‌اند؛ چه برسد به فهرست‌نویسی، تصحیح، نقد و... .
 ه به این فکر نیتاناید که روند کار را از غیربازاری به بازاری متوجه کنید؟
 دیگر بازاری وجود ندارد؛ ما با همان ۱۰ درصد کتاب غیربازاری می‌توانیم هزینه‌های تولید را پوشش بدهیم.

ه پس مشکل چیست؟
 قصه برغضه‌ای است. ما در کشورمان، مرکزپخش نداریم. در کشورهای پیشرفته، ناشر تولید می‌کند و به مرکز پخش می‌سپارد؛ اما در کشور ما مراکز پخش نا کارآمد هستند. گاهی کتاب شما را با درصد‌های وحشتناک، توزیع می‌کند که با این قیمت کاغذ، تولیدکننده ترجیح می‌دهد، اصلاً کتابی تولید نکند.

ما هنوز یک سیستم پخش نداریم که سالم باشد؛ مثلاً ارزیابی کند و بگوید این کتاب به درد این گروه سنی یا این گروه از محققان می‌خورد و بعد توزیع کند.
 ه وارد عرصه نشر الکترونیک هم شده‌اید؟ راضی هستید؟
 نشر الکترونیک خیلی خوب است. سود آن برای ناشر بیشتر از نشر کاغذی است. در نشر کاغذی باید بالای ۵۰ درصد، هزینه چاپ و کاغذ بدهم؛ اما در نشر الکترونیک همه این هزینه‌ها حذف می‌شود. درست است که قیمت، پایین‌تر است؛ ولی درصد سود بیشتری است.

اما خیانتی که شده این است که در ایران قانون کپی‌رایت نداریم و عملاً برای ناشر امنیت وجود ندارد. معتقدم که نداشتن یک نظام منسجم، نشر ایران را له کرده است.
 ه پیشنهاد شما برای اصلاح این وضعیت چیست؟
 ساده‌ترین کار همان است که در ترکیه انجام می‌شود: هر ناشر باید هر ناشری که می‌خواهد کتابی را چاپ کند، هولوگرام داشته باشد. مخاطب وقتی در بازار می‌بیند که کتابی هولوگرام ندارد، متوجه می‌شود که ناشر اصلی آن را چاپ نکرده و دزد این بازار هم معلوم می‌شود.

در کشور ما هنوز تعریف درستی از نشر الکترونیک نداریم. در نظام بالادستی، به‌تازگی روی مجوزهای ما می‌نویسند: «ناشر فیزیکی، کاغذی» یا چیزی شبیه به این؛ یعنی هم چنان روی کاغذی بودن تأکید می‌شود؛ در حالی‌که بیشتر ناشران، نشر الکترونیک هم دارند و به نظر من کسی هم که انجام نمی‌دهد، محکوم به نداشتن؛ چون خواه ناخواه نشر فیزیکی از بین می‌رود و نسلی هم که با این‌ها لذت می‌برد، هر روز کمتر می‌شود.

اولین جایی که کارگاه نشر دیجیتال را در قم راه‌اندازی کرد، ما بودیم و از اولین کسانی هم که جمع کرد، ما بودیم. فرآیند کار ما به جایی رساند که دیدیم، اگر کار را به بیرون بدهیم، به‌صرفه‌تر است.

نکنه دیگر این‌که به‌سبب حضور طلاب و دانشجویان خارجی در کشورمان، بسیاری از کتاب‌ها روی تولیدی در ایران به زبان عربی است. خوب، ما می‌توانیم این کتاب‌ها را به‌صورت الکترونیک به تمام دنیا برسانیم تا میلیون‌ها نفر که نمی‌توانند کتاب فیزیکی بخردند، از آن استفاده کنند. بازار هدف ما بسیار گسترده است؛ ولی متأسفانه، سیستم متمرکز وجود ندارد.

درآینه اخبار

فراخوان ثبت و پاسداشت کرسی‌های آزاداندیشی حوزوی

دبیرخانه کرسی‌های آزاداندیشی حوزه علمیه قم، کرسی‌هایی آزاداندیشی برگزار شده را حمایت می‌کند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، دبیرخانه کرسی‌های آزاداندیشی حوزه علمیه قم آمادگی دارد، کرسی‌هایی که بر طبق ضوابط برگزار می‌شود را در شش قالب «ارنه نظر؛ نقد؛ مناظره، میزگرد علمی، پاسخ به سوالات و شبهات؛ گفت‌وگوی آزاد در دو سطح اساتید و پژوهشگران و طلاب»، ثبت و مورد حمایت قرار دهد.

این دبیرخانه در این راستا از اندیشمندان حوزوی علاقه‌مند به ارائه ایده‌ها و اندیشه‌های نو، دعوت به عمل آورده است.

اعطای گواهینامه معتبر حوزوی دانشگاهی و برخورداری از حمایت‌های پژوهشی و رفاهی حوزه، از مزایای آن اعلام شده است.

علاقه‌مندان برای اطلاعات بیشتر، درخواست و ثبت برگزاری کرسی، می‌توانند به سایت معاونت پژوهش حوزه‌های علمیه به نشانی اینترنتی pazhuhesh.ir یا به سایت دبیرخانه به نشانی اینترنتی dka.icms.ir مراجعه کنند.

نشانی دبیرخانه: شهر مقدس قم، جگرکان، بلوار انتظار، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، معاونت پژوهش، دبیرخانه حمایت از کرسی‌های آزاداندیشی شماره تماس ۳۷۲۵۵۸۹۰ - ۰۲۵ داخلی ۶۳۲ می‌باشد.

تمدید مهلت ارسال آثار به همایش علامه حلی عراق

مرکز احیای میراث حوزه علمیه حله وابسته به آستان مقدس حسینی ضمن استقبال از پژوهش‌های محققان و پژوهشگران و طلاب، مهلت ارسال آثار را تا پایان سال ۲۰۱۸ میلادی (۱۰ دی ماه ۱۳۹۷) تمدید کرد.

به گزارش سرویس بین‌الملل خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام شیخ عقیل الکفلی مسئول این مرکز گفت: با توجه به تمایل پژوهشگران از کشورهای مختلف جهان برای شرکت در جشنواره بین‌المللی علامه حلی، مدت دریافت پژوهش‌ها تا پایان سال جاری میلادی تمدید شد. اولین همایش بین‌المللی علامه حلی رحمته تحت نظارت حجت‌الاسلام والمسلمین شیخ عبدالمهدی کربلایی متولی شرعی آستان مقدس حسینی در شهر حله در استان بابل عراق برگزار خواهد شد.

بیان ابعاد نوآوری در پژوهش فقهی و اصولی علامه حلی، بیان تأثیر علامه در معرفی علمای مکتب‌های اسلامی و مشارکت وی در معرفی اندیشه اسلامی در سطوح مختلف از جمله اهداف این همایش و هم‌چنین علوم قرآن و تفسیر، فقه و اصول، علوم حدیث، کلام، عقاید و علوم عقلی و طبیعی، عرفان تاریخی، فکری و سیاسی از محورهای همایش علامه حلی رحمته عنوان شده است.

گفتنی است، علاقه‌مندان می‌توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر به لینک hawzahnews.com مراجعه کنند.

فراخوان کنگره بزرگداشت مقام علمی و معنوی بانو مجتهده امین

چهارمین کنگره بین‌المللی بزرگداشت مقام علمی و معنوی بانو مجتهده امین از سوی کانون فرهنگی بانو مجتهده امین و با همکاری و مشارکت نهادهای علمی و حوزوی از جمله جامعه الزهراء رحمته ۲۵ و ۲۶ مهرماه سال جاری هم‌زمان با سی و پنجمین سالگرد رحلت ایشان، در مشهد مقدس برگزار می‌شود.

به گزارش خبرگزاری حوزه، کلیه مقالات این کنفرانس در پایگاه سبویلیکا و نیز کنفرانسوم محتوای ملی نمایه خواهند شد، لذا پژوهشگران می‌توانند در این همایش شرکت کرده و از امتیازات علمی ارائه مقاله کنفرانس با دریافت گواهی کنفرانس استفاده کنند. این کنگره در چهار محور «سیره علمی و معنوی»، «تفسیر و علوم قرآن»، «نگرش فلسفی و عرفانی بانوامین» و «زن و سلوک علمی و عملی در جهان معاصر» فراخوان شده است.

علاقه‌مندان می‌توانند مقالات و آثار خود را تا ۳۱ شهریور به آدرس اینترنتی banooamin.pjooesh@jz.ac.ir ارسال کنند و برای آگاهی از موضوعات محورهای چهارگانه همایش به همین پایگاه اینترنتی مراجعه نمایند.

پذیرش مرکز تحقیقات زن و خانواده

در مقطع سطح ۳ رشته مطالعات اسلامی

مرکز تحقیقات زن و خانواده برای اولین بار به‌صورت مستقل برای سال تحصیلی جدید اقدام به پذیرش طبله در سطح سه رشته مطالعات اسلامی زنان کرده است.

به گزارش خبرگزاری رسا، حجت‌الاسلام نادری مدیر آموزش مرکز تحقیقات زن و خانواده با اعلام این خبر، گفت: آموزش در محیط پژوهشی، استفاده از ظرفیت اساتید برتر مطالعات جنسیت و خانواده و برگزاری کارگاه‌های مهارتی آموزشی و پژوهشی، اردوهای علمی، میزپوهشی، نشست‌های علمی، مشاوره‌های تخصصی و نیز اولویت پذیرش در سطح چهارمین مرکز مهم‌ترین مزایای این دوره است.

وی فرصت ثبت‌نام در این رشته را تا تاریخ ۲۰ مرداد ۹۷ اعلام کرد و افزود: متقاضیان می‌توانند از طریق لینک register.wrc.ir ثبت‌نام کنند.

لازم به ذکر است، این دوره به‌صورت حضوری برگزار می‌شود و فارغ‌التحصیلان سطح ۲ حوزه و دارندگان مدرک کارشناسی مدرسه عالی شهید مطهری، دانشگاه امام صادق رحمته و جامعه‌المصطفی‌العالمیه در رشته‌های همسوبا معدل ۱۵ مجاز به ثبت‌نام در این مقطع تحصیلی هستند.

حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی با بیان این‌که زیارت معصومین رحمته دارای فلسفه حیاتی و سیاسی است، گفتند: برخلاف وسوسه‌های وهابیت که به دنبال از بین بردن فرهنگ زیارت هستند، ما باید بیشتر به این فرهنگ اهمیت دهیم و دهه کرامت نیز فرصت خوبی برای آشنا شدن با مکتب اهل بیت رحمته است.

به گزارش خبرگزاری حوزه، مراسم افتتاحیه دومین جشنواره مردمی کرامت و شانزدهمین جشنواره امام رضا رحمته با حضور علما، تولیدهای آستان‌های مقدس مشهد مقدس، قم، کاظمین، مستولان استانی، زائران و مجاوران حرم بانوی کرامت، ۲۴ تیر مصادف با سالروز ولادت کریمه اهل بیت رحمته در شبستان امام خمینی رحمته حرم مطهر حضرت معصومه رحمته برگزار شد.

حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی در مراسم افتتاحیه این همایش با بیان این‌که در روایات اهل بیت رحمته تأکید زیادی به زیارت قبور معصومین رحمته و وابستگان به ایشان شده است، عنوان کردند: گاهی خیال می‌شود این اصرار برای رسیدن به فیض و ثواب است درحالی‌که این یک مسئله سیاسی مهم است لذا جمعیت شیعه را مقابل هجوم دشمن حفظ کرده است.

این مفسر قرآن کریم از زیارت معصومین رحمته به‌عنوان رمز بقای تشیع نام بردند و گفتند: اگر زیارت معصومین رحمته نبود مشکلات زیادی برای پیروان مکتب اهل بیت رحمته ایجاد می‌شد.

ایشان با بیان این‌که وهابیت برائت‌مخالفت با مذهب شیعه درحال متلاشی شدن است، گفتند: موضوعی که وهابیت به ما نسبت می‌دهند این است که گردهم آمدن دور ضریحه ائمه اطهار رحمته بوی شرک می‌دهد، ما در پاسخ به آن‌ها می‌گوییم، آیا با این نگاه طرف دور سنگ‌های کعبه شرک محسوب نمی‌شود، همان‌طور

که نیت پرستش کعبه نیست، در زیارت هم هدف پرستش ائمه اطهار رحمته نیست. ایشان افزودند: در حالی‌که اهل بیت رحمته دست ما را گرفته و از گمراهی نجات داده‌اند، عده‌ای مسیردیگری را دنبال کرده و به گمراهی رسیده‌اند، باید شکرگزار باشیم که در دنیای کنونی فرهنگ زیارت تبلیغات دشمن را خنثی می‌کند.

حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی با بیان این‌که زیارت معصومین رحمته دارای فلسفه حیاتی و سیاسی است، عنوان کردند: بر خلاف وسوسه‌های وهابیت که به دنبال از بین بردن فرهنگ زیارت هستند، ما باید بیشتر به این فرهنگ اهمیت دهیم و دهه کرامت نیز فرصت خوبی برای آشنا شدن با مکتب، اخلاق و سیره اهل بیت رحمته است.

ایشان ادامه دادند: سعد اشعری از بزرگان شیعیان قم بعد از دنبال می‌کند، حضرت فاطمه معصومه رحمته در این سرزمین دفن شد، خدمت امام رضا رحمته رسید، امام فرمودند که «به برکت شفاعت بانوی کرامت ممکن است تمام شیعیان اهل بیت رحمته وارد بهشت شوند» اما باید به این موضوع توجه شود که شیعه بودن نیز ویژگی‌های مشخصی دارد.

این مرجع تقلید خاطرنشان کردند: کشور و جهان اسلام گرفتار مشکلات بزرگی است که امیدواریم به برکت معصومین رحمته و دهه کرامت مشکلات فعلی نیز رفع شود و آینده درخشانی در انتظار جهان اسلام باشد.

تلاش برای ارائه ۸۰۰ میلیون خدمت در دهه کرامت بر اساس این گزارش، رئیس ستاد بزرگداشت دهه کرامت کشور در افتتاحیه این همایش با اشاره به این‌که شورای هماهنگی دهه کرامت کشور با محوریت آستان‌های قدس رضوی، حضرت معصومه رحمته،

آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی در جشنواره مردمی کرامت

زیارت معصومین رحمته

دارای فلسفه حیاتی و سیاسی است

احمد بن موسی و عبدالعظیم حسنی رحمته فعالیت خود را دنبال می‌کند، اظهار کرد: در این شورا ۳۵ دستگاه، نهاد و سازمان عضویت دارند و به برکت نام اهل بیت رحمته فعالیت‌های خود را در فضایی صمیمی دنبال می‌کنند.

حجت‌الاسلام والمسلمین حبیب‌رضا ارزانی اضافه

کرد: شورای دهه کرامت کشور با رویکرد معرفت‌افزایی و نشاط‌افزینی فعالیت‌های مختلف خود را با شعار خدمت کریمانه به رسم اهل بیت رحمته دنبال می‌کند. وی با بیان این‌که شعار هرایرانی هرروز یک خدمت در دهه کرامت دنبال می‌شود، از ارائه ۸۰۰ میلیون خدمت در نقاط مختلف کشور در دهه کرامت خبر داد.

در نشست مدیران میانی واحدهای ستادی حوزه مطرح شد

توسعه متون درسی، برنامه آموزشی و درخت‌واره دانشی

مهم‌ترین گام‌های تحول در حوزه

معاون آموزش حوزه‌های علمیه گفت: راه حل گام‌های تحول، توسعه در کتب و متون درسی، توسعه در برنامه‌های آموزشی و نظامات متعدد و نیز توسعه در درخت‌واره دانشی است.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین مهدی رستم‌نژاد، یکم مرداد در دومین نشست مدیران میانی واحدهای ستادی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه که در سالن آیت‌الله حائری این مرکز برگزار شد، با بیان این‌که تحول در حوزه، در واقع همگامی حوزه با نیازهای زمان است، گفت: به فرمایش مقام معظم رهبری، حوزه علمیه باید بتواند نیازهای خود، جامعه، نظام و

جامع دیگر را پاسخ دهد. معاون آموزش حوزه‌های علمیه تصریح کرد: یک معاونت به‌تنهایی نمی‌تواند کاری انجام دهد و همه معاونت‌ها باید نقشه راه وافق را درست ببینند و برنامه‌ریزی کنند و گام‌های تحول بپیمایند.

وی انتقادی مدارس، مراکز، عوامل علمی و برنامه‌های آموزشی را از جمله گام‌های تحولی برشمرد و گفت: عوامل اجرایی می‌تواند در رسیدن به تحول به ما بسیار کمک کند و مؤثر باشد.

حجت‌الاسلام والمسلمین رستم‌نژاد با بیان اینکه از نقطه پاسخ‌گویی به نیازها فاصله داریم، ادامه داد: در بخش عوامل علمی، حدود ۴۰۰ گروه علمی تربیتی در مدارس تشکیل گردیده است؛ دروس خارج شهرستان، اساتید مدارس، سطوح

معیارهای تحول متن درسی است.

۲۲ کتاب بدیل

حجت‌الاسلام والمسلمین رستم‌نژاد در خصوص تعدد و تنوع منابع آموزشی، گفت: ۲۲ کتاب بدیل در سطح یک معرفی گردید که گام بسیار مهمی بوده است و برای سطح دو و سه هم درحال آماده شدن است.

وی هوشمندسازی ارزیابی تحصیلی، اصلاح شیوه معدل‌گیری، اصلاح تقویم آموزشی با ویژگی شناور بودن و سازگاری با اقلیم، آزادسازی فضا برای برنامه‌های دیگر، راندازی شورای تخصصی آموزشی با ده‌ها مصوبه، کوتاه شدن فرایند تدوین کلیات رشته‌ها و سرفصل‌ها با راه‌اندازی کمیسیون مراکز تخصصی و انحلال کمیته‌های مرتبط که ۱۴ جلسه آن هم تاکنون تشکیل شده است را، از دیگر موارد و اقدامات در زمینه تحول نظام آموزشی حوزه برشمرد.

معاون آموزش حوزه‌های علمیه از دیگر موارد تحول در نظام آموزشی حوزه به تدوین درخت‌واره دانشی حوزه‌ها که نزدیک به ۲۰۰ رشته و گرایش در حال نهایی شدن است، به‌سازی برنامه سفیران هدایت، اصلاح آیین‌نامه مدارج علمی، و اسپاری کمیته‌ها به مراکز تخصصی، صدور مدارک شهید، تغییرات در نظام پذیرش حوزه، احیای دوره‌های آموزشی تابستانی، اشاره کرد.

وظایف اساتید آموزشی که تعریف شده است، رسیدگی به امور تربیت و تهذیب و نیز رسیدگی به امور پژوهشی است و تنها وظیفه استاد انتقال مباحث علمی نیست. وی افزود: در راستای تحقق این مصوبه برای اساتید تمام‌وقت گفته‌شده، ۴ ساعت تدریس در سطح یک و یک ساعت حضور و برای اساتید سطح عالی ۳ ساعت تدریس و ۲ ساعت حضور که در بخشنامه ابلاغی به مدارس آمده و یک ساعت و دو ساعت حضور استاد خاص امور پژوهشی، آموزشی و تهذیبی است.

آشنا نبودن طلاب با فنون تبلیغ یک ضعف است

حجت‌الاسلام غلامرضایی هم در این جلسه به نهادینه شدن امر تبلیغ اشاره کرد و تصریح نمود: آشنا نبودن طلاب با فنون تبلیغ یک ضعف است؛ لذا باید مهارت‌های تبلیغ را در متن آموزش حوزه قرار دهیم.

جانشین معاون تبلیغ و امور فرهنگی حوزه عنوان کرد: خلأ تبلیغی کشور را با این حوزه بلندمدت به هیچ‌وجه نمی‌توان جبران کرد و اگر طلبه‌ای که بیست سال درس خوانده، به روستایی هزار نفری فرستاده شود، واقعاً ظلم است و باید این طلبه به مکان‌های مهم‌تر و با تعداد بیشتر اعزام شود.

اهداف و دستاوردهای «طرح جامع اندیشه دینی»

رابطه بین اخلاق و دین و حقانیت و اصالت حقوق چیست؟ مسئله حکومت، سیاست و دستورات الهی در اداره جامعه چگونه حل می‌شود و...

مسئله شدن طلاب در برابر شبهات و آمادگی آنان برای پاسخ‌گویی

حجت‌الاسلام والمسلمین ملکی با اشاره به اهمیت پرداختن به شبهات الفاشده از طرف دشمنان، تأکید کرد: در این دوره‌ها، طلاب با شبهات بنیان‌افکن دشمنان آگاه شدند و اذعان داشتند که ما بعداز این دوره‌ها به‌خوبی می‌توانیم، با دگراندیشان بحث کنیم و با خواندن این شش جلد کتاب در مقابل شبهات پاسخ‌گو باشیم و به‌عبارت دیگر می‌توان گفت که طرح ولایت، طلاب را در برابر شبهات مسلح و آماده می‌کند.

ثمرات شرکت طلاب در اردوی طرح ولایت وی گفت: برداشت من از این اردوی ۴۰ روزه طرح

معاون تهذیب حوزه‌های علمیه تشریح کرد:

بحث تفسیر موضوعی شرکت کردند که این اردوها عمدتاً در شهر سرعین اردبیل و شهر اهواز برگزار بود. معاون تهذیب حوزه‌های علمیه تأکید کرد: اردوهای دیگری هم در سراسر کشور برگزار بود؛ از جمله در مشهد مقدس و اردوی مهم برگزار شد: «طرح مطالعاتی آثار شهید مطهری» که در طلاب در طول یک ماه که ۱۵ کتاب شهید مطهری را مطالعه و مباحثه کردند؛ هم‌چنین اردوی مهم «طرح ولایت طلاب» که این طرح به‌دستور آیت‌الله اعرافی مورد حمایت جدی قرار گرفت.

استقبال چشم‌گیر طلاب از طرح ولایت

این استاد حوزه استقبال طلاب از این طرح‌ها را خوب و تحسین‌برانگیز دانست و گفت: همه شرکت‌کننده‌های در این طرح، برپنایندی و منطقی بودن این مباحث اذعان داشتند و به‌نوعی به وجد آمده بودند و خوشبختانه اکنون شاهد این هستیم

باشند. وی افزود: بخشی از این اردوها آموزشی بود؛ به این صورت که طلاب دروسی را در نیم‌سال خواندند؛ دو نیم‌سال در طول سال تحصیلی و نیم‌سال سوم هم در تابستان و در مناطقی که هوا خنک بود، مشغول به تحصیل شدند.

توجه ویژه به مباحث قرآنی در طرح‌های تابستانی طلاب

حجت‌الاسلام والمسلمین ملکی پرداختن به مباحث قرآنی در بین طلاب را مهم ارزیابی کرد و خاطرنشان ساخت: تعدادی از طلاب در مباحث قرآنی نظیر روان‌خوانی قرآن، مفاهیم قرآن، حفظ و

ولایت که طلاب در آن ریاضت کشیدند و از صبح تا شب مشغول کلاس و امتحانات بودند، این است که علاوه بر ایجاد نشاط روحی در آنان، طلاب به سلاح بصیرت، علم و تقوا مجهز می‌شوند. معاون تهذیب حوزه‌های علمیه گفت: ما این مباحث را مطابق روایات اهل بیت رحمته فقه اکبر می‌دانیم و توصیه می‌کنیم، با توجه به این شبهات و القانات شیطانی و بمباران اعتقادی دشمنان اسلام و انقلاب، یک طلبه حتماً باید خود و خانواده‌اش را از آسیب‌ها نکه دارد و اعتقادات خود را محکم کند؛ چراکه کسی که سراز شک، شبهه و التقاط درمی‌آورد، مبانی فکری‌اش ضعیف می‌شود.

خاطرنشان می‌شود، دوره طرح ولایت و شش کتاب آن، حاصل تلاش‌ها و فعالیت‌های ده‌ها نفر در طول دهه‌ها سال است که از افکار علامه طباطبایی، شهید مطهری و حضرت امام‌راحل رحمته در آن استفاده شده است و حول محور تفکرات و اندیشه‌های آیت‌الله مصباح یزدی به تبیین مبانی اندیشه اسلامی می‌پردازد.

بین الملل

آیت الله العظمی حکیم تأکید کردند

ضرورت نشر فرهنگ و تاریخ ائمه معصومین حتی برای دشمنان

هیئتی از آستان قدس رضوی با حضرت آیت الله سیدمحمدسعید حکیم از مراجع نجف اشرف دیدار کرد.

به گزارش سرویس بین الملل خبرگزاری حوزه، هیئتی از آستان قدس رضوی با آیت الله سیدمحمدسعید حکیم از مراجع نجف اشرف دیدار کردند و معظم له خادمان و کارکنان عتبات مقدس را به نشر فرهنگ و تاریخ ائمه معصومین علیهم السلام و جایگاه بزرگ آنان حتی برای دشمنان دعوت کردند.

در پایان آیت الله حکیم برای موفقیت خادمان اماکن مقدسه در نشر فرهنگ اهل بیت علیهم السلام و پایبندی به مفاهیم صحیح اسلامی که معصومین علیهم السلام ترسیم کنند، دعا کردند. هم چنین ایشان در دیدار هیئتی از خادمین اماکن زیارتی شیعی عراق از مبلغان عتبات مقدس و زیارتگاه های شیعی خواستند، توجه زیادی به نشر احکام فقهی و شرعی در میان عموم مردم به ویژه روستایی هایی که در روستاهای دور دست هستند، داشته باشند؛ چراکه آنان به خاطر دوری از مراکز دینی نیازمند آشنایی با احکام دین و شریعت اسلام هستند.

ایشان ادامه داد: احکام فقهی و شرعی را به بیانی ساده و قابل فهم انتقال دهید که این نیازی ضروری برای هر مسلمانی است و باید دقت شود که تمامی مسایل ریز و درشت دین خود را بدانند.

آیت الله حکیم خواستار برپایی کاروان های فرهنگی متعدد در تمامی مناطق دور دست برای نشر فرهنگ دینی به ویژه قشر نوجوان، زنان و جوانان شدند.

تصویب قانون نژادپرستانه «دولت یهود» در پارلمان اسرائیل

پارلمان رژیم صهیونیستی (کنست) با مبادد پنجشنبه ۲۸ تیرماه قانون پایه قومیت را با ۶۲ رأی موافق و ۵۵ رأی مخالف تصویب کرد. پس از تصویب این قانون، نمایندگان عرب کنست، آن را پاره کرده، به سمت بنیامین نتانیاهو نخست وزیر رژیم صهیونیستی برتاب کردند. این اقدام آنان سبب شد یولی آدلشتاین دستور دهد آن ها را از صحن کنست اخراج کنند.

به گزارش گروه بین الملل خبرگزاری تسنیم، شیخ ماهر حمود رئیس اتحادیه جهانی علمای مقاومت در همین باره گفت: با تصویب دولت ملی یهودی از سوی کنست (پارلمان اسرائیل) به نابودی اسرائیل نشارت می دهیم و این قانون، یک قانون نژادپرستانه است که اعراب را از حقوق خود محروم می کند.

رئیس اتحادیه جهانی علمای مقاومت تصریح کرد: صفات بنی اسرائیل که در قرآن آمده است، هما صفات صهیونیست ها است نه تمامی یهودیان؛ ما با یهودیانی که سرزمین ما را اشغال نکرده و از اشغالگران حمایت نمی کنند مشکلی نداریم.

در پی تصویب قانون نژادپرستانه ملی یهودی در پارلمان رژیم صهیونیستی، الازهر مصر نیز با صدور بیانیه ای تصویب این قانون را محکوم کرد و آن را توطئه ای دیگر در راستای نژادپرستی دانست که ذات اشغالگر صهیونیست ها را نشان می دهد.

جریان الوفاء الاسلامی بحرین با بیان این که تصویب قانون ملت، دولت یهودی، افزایش نسل کشی علیه فلسطین است، گفت: تصویب قانون ملت، دولت یهودی از سوی رژیم صهیونیستی، نشانگر نژادپرستی این رژیم جعلی است و هدف آن یهودی سازی سرزمین، ملت و فرهنگ فلسطین است.

گفتنی است، در متن قانون نژادپرستانه «دولت ملت یهود» که مشتمل بر یازده بند با عناوین: «اصول پایه، نمادهای کشور، پایتخت، زبان، یهودیان خارج از اسرائیل، رابطه با ملت یهود، شهرک سازی یهودی، تقویم رسمی، روز استقلال و سالروز رسمی، تعطیلات رسمی، تغییر قانون» می باشد، در بند یک موسوم به «اصول پایه» آمده است:

الف) سرزمین اسرائیل وطن تاریخی ملت یهود است و اسرائیل در آن کشور تأسیس شده است.

ب) کشور اسرائیل کشوری قومی برای ملت یهود است و قوم یهود حق طبیعی، فرهنگی، دینی و تاریخی خود را برای تعیین سرزوشن بی می گیرد. ج) پیگیری حق تعیین سرزوشن در کشور اسرائیل منحصرأ متعلق به ملت یهود است.

در بندهای سوم و چهارم نیز که مربوط به پایتخت و زبان است، آمده: شهر قدس به صورت کامل تنها پایتخت اسرائیل است.

زبان عبری، زبان کشور است. در بند هفتم هم که مربوط به شهرک سازی یهودی می باشد، چنین آمده است: حاکمیت، توسعه شهرک سازی یهودی را یک ارزش قومی بر می شمارد و برای ترغیب به آن و حمایت از ایجاد و استقرار آن عمل خواهد کرد.

حذف دروس پیشین اسلامی در مدارس دولتی عربستان

وزارت آموزش و پرورش عربستان با صدور بخشنامه ای برای مدارس این کشور، از حذف برنامه های درسی «پیشین اسلامی» خبر داد.

به گزارش خبرگزاری ایسنا به نقل از شبکه العالم، دولت عربستان تصمیم گرفته تا در راستای اجرای طرح اصلاحات ولی عهد سعودی، «پیشین اسلامی» را از برنامه درسی مدارس این کشور حذف کند.

روزنامه القدس العربی نوشت، وزارت آموزش و پرورش سعودی در پی لغو این دروس اسلامی، قرار است که همه فعالیت ها را در قالب برنامه ای به نام «آگاهی فکری» به اجرا درآورد و این برنامه را اخیراً آغاز کرده است.

یادآوری می شود، عربستان طی سال های اخیر شاهد به اصلاح «اصلاحات اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی» در چارچوب «چشم انداز ۲۰۳۰» به دستور محمد بن سلمان ولی عهد این کشور است که خصوصی سازی و اعطای مجوز رانندگی به زنان و حضور آن ها در ورزشگاه ها از جمله آن هاست. بسیاری از تحلیلگران معتقدند که اصلاحات در این کشور بیشتر جنبه فرمایشی دارد و در حقیقت حاکمان جدید این کشور تحت فشارهای آمریکا و کشورهای غربی ناگزیر هستند، دست به این اصلاحات بزنند.

همایش «علما و فرهنگیان و ضرورت حضور تأثیرگذار در افغانستان، موانع و راهکارها» با سخنرانی حجج اسلام حسینی قزوینی رئیس مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر علیه السلام و سیدعیسی حسینی مزاری رئیس مرکز فرهنگی مذهبی تبیان افغانستان ۲۷ تیر در مرکز فرهنگی باوران حضرت مهدی علیه السلام قم برگزار شد.

منطق شیعه از طریق رسانه ها

منتشر شود

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت الاسلام والمسلمین حسینی قزوینی در این همایش اظهار داشت: در یک برهه از تاریخ که وهابیت توانست، با تبلیغات گسترده جهانی و القای شبهات گوناگون از ۸۰ کشور بیش از ۱۲۰ هزار انسان فریب خورده را در سوریه و عراق جمع کند، در آن زمان که برای ایران با توجه به جو سیاسی امکان اعزام رزمنده نبود، به حق باید بگوییم که فاطمیون و زینبیون حق بزرگی به گردن ما دارند و مدیون این عزیزان هستیم.

وی گفت: نکته ای که همیشه از نظر خیلی ها پنهان بوده و به آن پرداخته نشده، این بوده است که این داعش و امثال آن با چه ترفندی توانسته این جوانان را از گوشه و کنار جهان در این مبارزه ناجوانمردانه حاضر کند و آن را به حدی برساند که کمربند انتحاری ببندد و خود را نابود کند و ده ها نفر را به شهادت برساند.

رئیس مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر علیه السلام با بیان این که باید راهکاری برای جلوگیری این شستشوی مغزی که به راه انداختن اراده دهم، افزود: نقش تبلیغ و رسانه خیلی مهم است.

وی تصریح کرد: اگر در سخنان رهبران و مفتی های داعش دقت کنیم، می بینیم که بحث مال برای آن ها مطرح نیست و این ها از واژه های مقدس اسلامی سوء استفاده کردند که اولین واژه جهاد فی سبیل الله است.

حجت الاسلام والمسلمین حسینی قزوینی با اشاره به این که امروز شرکی که جامعه اسلامی را فرا گرفته، از شرک زمان پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله بالاتر است، توضیح داد: عواملی پشت پرده است که جوان بی خبر و ناآگاه از معارف دینی را تحریک می کند که حاضر می شود، از خود بگذرد تا چند انسان دیگر را از بین ببرد؛ لذا باید دید چه راهکارهایی برای جلوگیری از

حجت الاسلام سیدعیسی حسینی مزاری افزود: با همه حضوری که این اقشار دارند، اما آن ثمره و نتیجه ای که این اید داشته باشند، هنوز به دست نیامده است؛ موانعی وجود دارد و نمی گذارد، حضور علما و فرهنگیان در افغانستان آن نتیجه مطلوب را داشته باشد.

وی گفت: یکی از این موانع، عدم حضور گسترده علما و فرهنگیان در افغانستان است؛ ما علمای زیادی در سطح کشور و بیرون از آن داریم که تعدادی از آن ها در صحنه حضور فعال، جدی و گسترده ندارند؛ مانع دوم نیز عدم تأثیرگذاری حضور علمای حاضر در افغانستان است.

حجت الاسلام حسینی مزاری با بیان این که کارهایی که باید انجام دهد، به سمت پیروزی و ترقی سوء استفاده از واژه های مقدس اسلامی را در امور نامقدس و غیراسلامی بگیریم. رئیس مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر علیه السلام با بیان این که باید منطق شیعه از طریق رسانه ها، فضای مجازی منتشر شود، گفت: دشمن عمدتاً به سراغ جوانان اهل سنت رفته است و ما به همان اندازه که برای بصیرت افزایی جوانان شیعه سرمایه گذاری می کنیم، باید به فکر جوانان اهل سنت هم باشیم.

حجت الاسلام والمسلمین حسینی قزوینی گفت: در افغانستان اختلاف نظر بین علما زیاد است و باید برای آن فکری کرد و علما را در صف واحد قرار داد و تا زمانی که این اختلافات وجود دارد، به جایی نمی رسیم و دشمن این نکته را به خوبی فهمیده است.

افغانستان امروز به عالمان جریان ساز نیاز دارد

رئیس مرکز فرهنگی مذهبی اجتماعی تبیان افغانستان هم در این همایش، با اشاره به حضور علما از گذشته تا کنون در افغانستان، اظهار داشت: حضور علما و فرهنگیان در افغانستان ضرورت جدی دارد.

حجت الاسلام سیدعیسی حسینی مزاری افزود: با همه حضوری که این اقشار دارند، اما آن ثمره و نتیجه ای که این اید داشته باشند، هنوز به دست نیامده است؛ موانعی وجود دارد و نمی گذارد، حضور علما و فرهنگیان در افغانستان آن نتیجه مطلوب را داشته باشد.

وی گفت: یکی از این موانع، عدم حضور گسترده علما و فرهنگیان در افغانستان است؛ ما علمای زیادی در سطح کشور و بیرون از آن داریم که تعدادی از آن ها در صحنه حضور فعال، جدی و گسترده ندارند؛ مانع دوم نیز عدم تأثیرگذاری حضور علمای حاضر در افغانستان است.

حجت الاسلام حسینی مزاری با بیان این که کارهایی که باید انجام دهد، به سمت پیروزی و ترقی سوء استفاده از واژه های مقدس اسلامی را در امور نامقدس و غیراسلامی بگیریم. رئیس مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر علیه السلام با بیان این که باید منطق شیعه از طریق رسانه ها، فضای مجازی منتشر شود، گفت: دشمن عمدتاً به سراغ جوانان اهل سنت رفته است و ما به همان اندازه که برای بصیرت افزایی جوانان شیعه سرمایه گذاری می کنیم، باید به فکر جوانان اهل سنت هم باشیم.

حجت الاسلام والمسلمین حسینی قزوینی گفت: در افغانستان اختلاف نظر بین علما زیاد است و باید برای آن فکری کرد و علما را در صف واحد قرار داد و تا زمانی که این اختلافات وجود دارد، به جایی نمی رسیم و دشمن این نکته را به خوبی فهمیده است.

افغانستان امروز به عالمان جریان ساز نیاز دارد

رئیس مرکز فرهنگی مذهبی اجتماعی تبیان افغانستان هم در این همایش، با اشاره به حضور علما از گذشته تا کنون در افغانستان، اظهار داشت: حضور علما و فرهنگیان در افغانستان ضرورت جدی دارد.

حجت الاسلام سیدعیسی حسینی مزاری افزود: با همه حضوری که این اقشار دارند، اما آن ثمره و نتیجه ای که این اید داشته باشند، هنوز به دست نیامده است؛ موانعی وجود دارد و نمی گذارد، حضور علما و فرهنگیان در افغانستان آن نتیجه مطلوب را داشته باشد.

وی گفت: یکی از این موانع، عدم حضور گسترده علما و فرهنگیان در افغانستان است؛ ما علمای زیادی در سطح کشور و بیرون از آن داریم که تعدادی از آن ها در صحنه حضور فعال، جدی و گسترده ندارند؛ مانع دوم نیز عدم تأثیرگذاری حضور علمای حاضر در افغانستان است.

حجت الاسلام حسینی مزاری با بیان این که کارهایی که باید انجام دهد، به سمت پیروزی و ترقی سوء استفاده از واژه های مقدس اسلامی را در امور نامقدس و غیراسلامی بگیریم. رئیس مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر علیه السلام با بیان این که باید منطق شیعه از طریق رسانه ها، فضای مجازی منتشر شود، گفت: دشمن عمدتاً به سراغ جوانان اهل سنت رفته است و ما به همان اندازه که برای بصیرت افزایی جوانان شیعه سرمایه گذاری می کنیم، باید به فکر جوانان اهل سنت هم باشیم.

حجت الاسلام والمسلمین حسینی قزوینی گفت: در افغانستان اختلاف نظر بین علما زیاد است و باید برای آن فکری کرد و علما را در صف واحد قرار داد و تا زمانی که این اختلافات وجود دارد، به جایی نمی رسیم و دشمن این نکته را به خوبی فهمیده است.

افغانستان امروز به عالمان جریان ساز نیاز دارد

رئیس مرکز فرهنگی مذهبی اجتماعی تبیان افغانستان هم در این همایش، با اشاره به حضور علما از گذشته تا کنون در افغانستان، اظهار داشت: حضور علما و فرهنگیان در افغانستان ضرورت جدی دارد.

حجت الاسلام سیدعیسی حسینی مزاری افزود: با همه حضوری که این اقشار دارند، اما آن ثمره و نتیجه ای که این اید داشته باشند، هنوز به دست نیامده است؛ موانعی وجود دارد و نمی گذارد، حضور علما و فرهنگیان در افغانستان آن نتیجه مطلوب را داشته باشد.

وی گفت: یکی از این موانع، عدم حضور گسترده علما و فرهنگیان در افغانستان است؛ ما علمای زیادی در سطح کشور و بیرون از آن داریم که تعدادی از آن ها در صحنه حضور فعال، جدی و گسترده ندارند؛ مانع دوم نیز عدم تأثیرگذاری حضور علمای حاضر در افغانستان است.

حجت الاسلام حسینی مزاری با بیان این که کارهایی که باید انجام دهد، به سمت پیروزی و ترقی سوء استفاده از واژه های مقدس اسلامی را در امور نامقدس و غیراسلامی بگیریم. رئیس مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر علیه السلام با بیان این که باید منطق شیعه از طریق رسانه ها، فضای مجازی منتشر شود، گفت: دشمن عمدتاً به سراغ جوانان اهل سنت رفته است و ما به همان اندازه که برای بصیرت افزایی جوانان شیعه سرمایه گذاری می کنیم، باید به فکر جوانان اهل سنت هم باشیم.

حجت الاسلام والمسلمین حسینی قزوینی گفت: در افغانستان اختلاف نظر بین علما زیاد است و باید برای آن فکری کرد و علما را در صف واحد قرار داد و تا زمانی که این اختلافات وجود دارد، به جایی نمی رسیم و دشمن این نکته را به خوبی فهمیده است.

افغانستان امروز به عالمان جریان ساز نیاز دارد

رئیس مرکز فرهنگی مذهبی اجتماعی تبیان افغانستان هم در این همایش، با اشاره به حضور علما از گذشته تا کنون در افغانستان، اظهار داشت: حضور علما و فرهنگیان در افغانستان ضرورت جدی دارد.

حجت الاسلام سیدعیسی حسینی مزاری افزود: با همه حضوری که این اقشار دارند، اما آن ثمره و نتیجه ای که این اید داشته باشند، هنوز به دست نیامده است؛ موانعی وجود دارد و نمی گذارد، حضور علما و فرهنگیان در افغانستان آن نتیجه مطلوب را داشته باشد.

وی گفت: یکی از این موانع، عدم حضور گسترده علما و فرهنگیان در افغانستان است؛ ما علمای زیادی در سطح کشور و بیرون از آن داریم که تعدادی از آن ها در صحنه حضور فعال، جدی و گسترده ندارند؛ مانع دوم نیز عدم تأثیرگذاری حضور علمای حاضر در افغانستان است.

حجت الاسلام حسینی مزاری با بیان این که کارهایی که باید انجام دهد، به سمت پیروزی و ترقی سوء استفاده از واژه های مقدس اسلامی را در امور نامقدس و غیراسلامی بگیریم. رئیس مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر علیه السلام با بیان این که باید منطق شیعه از طریق رسانه ها، فضای مجازی منتشر شود، گفت: دشمن عمدتاً به سراغ جوانان اهل سنت رفته است و ما به همان اندازه که برای بصیرت افزایی جوانان شیعه سرمایه گذاری می کنیم، باید به فکر جوانان اهل سنت هم باشیم.

با حضور فعالان فرهنگی از ایران و افغانستان برگزار شد

همایش «علما و فرهنگیان و ضرورت حضور تأثیرگذار در افغانستان، موانع و راهکارها»

حضور تأثیرگذار در افغانستان، موانع و راهکارها»

جریان ساز نیست. حجت الاسلام حسینی مزاری مطرح کرد: برای این که حرکت ها جریان ساز باشد، باید مؤلفه هایی را مد نظر قرار دهیم که اولین مؤلفه اشراف عالم و روحانی و فرهنگی نسبت به آن وظیفه و برنامه ای که انجام می دهد، می باشد.

رئیس مرکز فرهنگی اجتماعی تبیان افغانستان با بیان این که امروز معضلی که در جهان و به خصوص در افغانستان است، این است که علما و روحانیون ما در موقعیتی نیستند که به راحتی موضع بگیرند و حرف بزنند، گفت: در امور داخلی موضع گیری علما روشن نیست و این، در صورتی است که هر زمانی عالمی موضع گرفته موج و حرکتی ایجاد شده و زمانی که موضوع گیری علمای ما روشن نبوده، مردم در سردرگمی به سر برده اند.

وی با تأکید بر این که اگر ما توقع جریان سازی در کشور را داشته باشیم، باید این سکوت مرگبار را بشکنیم و موضوع گیری داشته باشیم، افزود:

جریان ساز نیست. حجت الاسلام حسینی مزاری مطرح کرد: برای این که حرکت ها جریان ساز باشد، باید مؤلفه هایی را مد نظر قرار دهیم که اولین مؤلفه اشراف عالم و روحانی و فرهنگی نسبت به آن وظیفه و برنامه ای که انجام می دهد، می باشد.

رئیس مرکز فرهنگی اجتماعی تبیان افغانستان با بیان این که امروز معضلی که در جهان و به خصوص در افغانستان است، این است که علما و روحانیون ما در موقعیتی نیستند که به راحتی موضع بگیرند و حرف بزنند، گفت: در امور داخلی موضع گیری علما روشن نیست و این، در صورتی است که هر زمانی عالمی موضع گرفته موج و حرکتی ایجاد شده و زمانی که موضوع گیری علمای ما روشن نبوده، مردم در سردرگمی به سر برده اند.

وی با تأکید بر این که اگر ما توقع جریان سازی در کشور را داشته باشیم، باید این سکوت مرگبار را بشکنیم و موضوع گیری داشته باشیم، افزود:

جریان ساز نیست. حجت الاسلام حسینی مزاری مطرح کرد: برای این که حرکت ها جریان ساز باشد، باید مؤلفه هایی را مد نظر قرار دهیم که اولین مؤلفه اشراف عالم و روحانی و فرهنگی نسبت به آن وظیفه و برنامه ای که انجام می دهد، می باشد.

رئیس مرکز فرهنگی اجتماعی تبیان افغانستان با بیان این که امروز معضلی که در جهان و به خصوص در افغانستان است، این است که علما و روحانیون ما در موقعیتی نیستند که به راحتی موضع بگیرند و حرف بزنند، گفت: در امور داخلی موضع گیری علما روشن نیست و این، در صورتی است که هر زمانی عالمی موضع گرفته موج و حرکتی ایجاد شده و زمانی که موضوع گیری علمای ما روشن نبوده، مردم در سردرگمی به سر برده اند.

وی با تأکید بر این که اگر ما توقع جریان سازی در کشور را داشته باشیم، باید این سکوت مرگبار را بشکنیم و موضوع گیری داشته باشیم، افزود:

جریان ساز نیست. حجت الاسلام حسینی مزاری مطرح کرد: برای این که حرکت ها جریان ساز باشد، باید مؤلفه هایی را مد نظر قرار دهیم که اولین مؤلفه اشراف عالم و روحانی و فرهنگی نسبت به آن وظیفه و برنامه ای که انجام می دهد، می باشد.

رئیس مرکز فرهنگی اجتماعی تبیان افغانستان با بیان این که امروز معضلی که در جهان و به خصوص در افغانستان است، این است که علما و روحانیون ما در موقعیتی نیستند که به راحتی موضع بگیرند و حرف بزنند، گفت: در امور داخلی موضع گیری علما روشن نیست و این، در صورتی است که هر زمانی عالمی موضع گرفته موج و حرکتی ایجاد شده و زمانی که موضوع گیری علمای ما روشن نبوده، مردم در سردرگمی به سر برده اند.

وی با تأکید بر این که اگر ما توقع جریان سازی در کشور را داشته باشیم، باید این سکوت مرگبار را بشکنیم و موضوع گیری داشته باشیم، افزود:

جریان ساز نیست. حجت الاسلام حسینی مزاری مطرح کرد: برای این که حرکت ها جریان ساز باشد، باید مؤلفه هایی را مد نظر قرار دهیم که اولین مؤلفه اشراف عالم و روحانی و فرهنگی نسبت به آن وظیفه و برنامه ای که انجام می دهد، می باشد.

رئیس مرکز فرهنگی اجتماعی تبیان افغانستان با بیان این که امروز معضلی که در جهان و به خصوص در افغانستان است، این است که علما و روحانیون ما در موقعیتی نیستند که به راحتی موضع بگیرند و حرف بزنند، گفت: در امور داخلی موضع گیری علما روشن نیست و این، در صورتی است که هر زمانی عالمی موضع گرفته موج و حرکتی ایجاد شده و زمانی که موضوع گیری علمای ما روشن نبوده، مردم در سردرگمی به سر برده اند.

وی با تأکید بر این که اگر ما توقع جریان سازی در کشور را داشته باشیم، باید این سکوت مرگبار را بشکنیم و موضوع گیری داشته باشیم، افزود:

جریان ساز نیست. حجت الاسلام حسینی مزاری مطرح کرد: برای این که حرکت ها جریان ساز باشد، باید مؤلفه هایی را مد نظر قرار دهیم که اولین مؤلفه اشراف عالم و روحانی و فرهنگی نسبت به آن وظیفه و برنامه ای که انجام می دهد، می باشد.

رئیس مرکز فرهنگی اجتماعی تبیان افغانستان با بیان این که امروز معضلی که در جهان و به خصوص در افغانستان است، این است که علما و روحانیون ما در موقعیتی نیستند که به راحتی موضع بگیرند و حرف بزنند، گفت: در امور داخلی موضع گیری علما روشن نیست و این، در صورتی است که هر زمانی عالمی موضع گرفته موج و حرکتی ایجاد شده و زمانی که موضوع گیری علمای ما روشن نبوده، مردم در سردرگمی به سر برده اند.

وی با تأکید بر این که اگر ما توقع جریان سازی در کشور را داشته باشیم، باید این سکوت مرگبار را بشکنیم و موضوع گیری داشته باشیم، افزود:

جریان ساز نیست. حجت الاسلام حسینی مزاری مطرح کرد: برای این که حرکت ها جریان ساز باشد، باید مؤلفه هایی را مد نظر قرار دهیم که اولین مؤلفه اشراف عالم و روحانی و فرهنگی نسبت به آن وظیفه و برنامه ای که انجام می دهد، می باشد.

رئیس مرکز فرهنگی اجتماعی تبیان افغانستان با بیان این که امروز معضلی که در جهان و به خصوص در افغانستان است، این است که علما و روحانیون ما در موقعیتی نیستند که به راحتی موضع بگیرند و حرف بزنند، گفت: در امور داخلی موضع گیری علما روشن نیست و این، در صورتی است که هر زمانی عالمی موضع گرفته موج و حرکتی ایجاد شده و زمانی که موضوع گیری علمای ما روشن نبوده، مردم در سردرگمی به سر برده اند.

وی با تأکید بر این که اگر ما توقع جریان سازی در کشور را داشته باشیم، باید این سکوت مرگبار را بشکنیم و موضوع گیری داشته باشیم، افزود:

جریان ساز نیست. حجت الاسلام حسینی مزاری مطرح کرد: برای این که حرکت ها جریان ساز باشد، باید مؤلفه هایی را مد نظر قرار دهیم که اولین مؤلفه اشراف عالم و روحانی و فرهنگی نسبت به آن وظیفه و برنامه ای که انجام می دهد، می باشد.

رئیس مرکز فرهنگی اجتماعی تبیان افغانستان با بیان این که امروز معضلی که در جهان و به خصوص در افغانستان است، این است که علما و روحانیون ما در موقعیتی نیستند که به راحتی موضع بگیرند و حرف بزنند، گفت: در امور داخلی موضع گیری علما روشن نیست و این، در صورتی است که هر زمانی عالمی موضع گرفته موج و حرکتی ایجاد شده و زمانی که موضوع گیری علمای ما روشن نبوده، مردم در سردرگمی به سر برده اند.

وی با تأکید بر این که اگر ما توقع جریان سازی در کشور را داشته باشیم، باید این سکوت مرگبار را بشکنیم و موضوع گیری داشته باشیم، افزود:

جریان ساز نیست. حجت الاسلام حسینی مزاری مطرح کرد: برای این که حرکت ها جریان ساز باشد، باید مؤلفه هایی را مد نظر قرار دهیم که اولین مؤلفه اشراف عالم و روحانی و فرهنگی نسبت به آن وظیفه و برنامه ای که انجام می دهد، می باشد.

رئیس مرکز فرهنگی اجتماعی تبیان افغانستان با بیان این که امروز معضلی که در جهان و به خصوص در افغانستان است، این است که علما و روحانیون ما در موقعیتی نیستند که به راحتی موضع بگیرند و حرف بزنند، گفت: در امور داخلی موضع گیری علما روشن نیست و این، در صورتی است که هر زمانی عالمی موضع گرفته موج و حرکتی ایجاد شده و زمانی که موضوع گیری علمای ما روشن نبوده، مردم در سردرگمی به سر برده اند.

وی با تأکید بر این که اگر ما توقع جریان سازی در کشور را داشته باشیم، باید این سکوت مرگبار را بشکنیم و موضوع گیری داشته باشیم، افزود:

جریان ساز نیست. حجت الاسلام حسینی مزاری مطرح کرد: برای این که حرکت ها جریان ساز باشد، باید مؤلفه هایی را مد نظر قرار دهیم که اولین مؤلفه اشراف عالم و روحانی و فرهنگی نسبت به آن وظیفه و برنامه ای که انجام می دهد، می باشد.

رئیس مرکز فرهنگی اجتماعی تبیان افغانستان با بیان این که امروز معضلی که در جهان و به خصوص در افغانستان است، این است که علما و روحانیون ما در موقعیتی نیستند که به راحتی موضع بگیرند و حرف بزنند، گفت: در امور داخلی موضع گیری علما روشن نیست و این، در صورتی است که هر زمانی عالمی موضع گرفته موج و حرکتی ایجاد شده و زمانی که موضوع گیری علمای ما روشن نبوده، مردم در سردرگمی به سر برده اند.

وی با تأکید بر این که اگر ما توقع جریان سازی در کشور را داشته باشیم، باید این سکوت مرگبار را بشکنیم و موضوع گیری داشته باشیم، افزود:

جریان ساز نیست. حجت الاسلام حسینی مزاری مطرح کرد: برای این که حرکت ها جریان ساز باشد، باید مؤلفه هایی را مد نظر قرار دهیم که اولین مؤلفه اشراف عالم و روحانی و فرهنگی نسبت به آن وظیفه و برنامه ای که انجام می دهد، می باشد.

رئیس مرکز فرهنگی اجتماعی تبیان افغانستان با بیان این که امروز معضلی که در جهان و به خصوص در افغانستان است، این است که علما و روحانیون ما در موقعیتی نیستند که به راحتی موضع بگیرند و حرف بزنند، گفت: در امور داخلی موضع گیری علما روشن نیست و این، در صورتی است که هر زمانی عالمی موضع گرفته موج و حرکتی ایجاد شده و زمانی که موضوع گیری علمای ما روشن نبوده، مردم در سردرگمی به سر برده اند.

وی با تأکید بر این که اگر ما توقع جریان سازی در کشور را داشته باشیم، باید این سکوت مرگبار را بشکنیم و موضوع گیری داشته باشیم، افزود:

جریان ساز نیست. حجت الاسلام حسینی مزاری مطرح کرد: برای این که حرکت ها جریان ساز باشد، باید مؤلفه هایی را مد نظر قرار دهیم که اولین مؤلفه اشراف عالم و روحانی و فرهنگی نسبت به آن وظیفه و برنامه ای که انجام می دهد، می باشد.

رئیس مرکز فرهنگی اجتماعی تبیان افغانستان با بیان این که امروز معضلی که در جهان و به خصوص در افغانستان است، این است که علما و روحانیون ما در موقعیتی نیستند که به راحتی موضع بگیرند و حرف بزنند، گفت: در امور داخلی موضع گیری علما روشن نیست و این، در صورتی است که هر زمانی عالمی موضع گرفته موج و حرکتی ایجاد شده و زمانی که موضوع گیری علمای ما روشن نبوده، مردم در سردرگمی به سر برده اند.

وی با تأکید بر این که اگر ما توقع جریان سازی در کشور را داشته باشیم، باید این سکوت مرگبار را بشکنیم و موضوع گیری داشته باشیم، افزود:

جریان ساز نیست. حجت الاسلام حسینی مزاری مطرح کرد: برای این که حرکت ها جریان ساز باشد، باید مؤلفه هایی را مد نظر قرار دهیم که اولین مؤلفه اشراف عالم و روحانی و فرهنگی نسبت به آن وظیفه و برنامه ای که انجام می دهد، می باشد.

رئیس مرکز فرهنگی اجتماعی تبیان افغانستان با بیان این که امروز معضلی که در جهان و به خصوص در افغانستان است، این است که علما و روحانیون ما در موقعیتی نیستند که به راحتی موضع بگیرند و حرف بزنند، گفت: در امور داخلی موضع گیری علما روشن نیست و این، در صورتی است که هر زمانی عالمی موضع گرفته موج و حرکتی ایجاد شده و زمانی که موضوع گیری علمای ما روشن نبوده، مردم در سردرگمی به سر برده اند.

با شرکت جمهوری اسلامی ایران

نخستین کنفرانس «فتوا و مسایل معاصر» در اندونزی برگزار شد

بررسی مدل های فتوای مناسب با توسعه صلح و هماهنگی، بررسی گفتمان فتواها و اظهارات مذهبی، بررسی جنبه های اداری و سازمانی از مراکز فتوایی و بررسی تأثیر جنبه های سیاسی فتوا از محورهای اصلی ارائه مقالات در این کنفرانس بود.

این کنفرانس بین المللی، ۳۱ تیر با صدور بیانیه ۱۰ ماده ای به کار خود پایان داد. از مهم ترین مطالب مندرج در متن بیانیه پایانی این اجلاس می توان به تأکید بر ایجاد و حفظ هماهنگی بیشتر میان نهادهای صادرکننده فتاوا در جهان اسلام، تأکید بر مستقل شدن دانش فتوا و صدور فتوا به منظور جلوگیری از آمیخته شدن با منافع سیاسی، تأکید بر توجه و اهمیت بیشتر به تدریس علوم مربوط به فتوا در دانشگاه ها و حوزه های دینی اشاره کرد.

بررسی مجدد مفهوم و روش شناسی فتوا، بررسی تأثیر پارادایم کلامی فتوا، جستجوی مدل های فتوای ترکیبی از فقه کلاسیک و علوم مدرن،

امارات متحده عربی به «اسلام هراسی در انگلیس» دامن زده است

یک گزارش جدید منتشر شده مدعی است که رژیم امارات متحده عربی با هدف سرکوب اخوان المسلمین، به «اسلام هراسی در انگلیس» دامن زده است.

به گزارش سرویس بین الملل خبرگزاری حوزه به نقل از عرب نیوز، طبق این گزارش ۵۰ صفحه ای انجام گرفته توسط «دیدبان اسپین»، امارات به منظور تقویت موضع خود در غرب، از طریق طیف وسیعی از تکنیک های مبارزات انتخاباتی که شبیه توطئه های لابی گران طرفدار صهیونیست در ایالات متحده و اروپا هستند، مسبب تسریع اسلام هراسی در انگلیس بوده است.

در این گزارش آمده است: امارات با مبارزات کمپینی خود با وعده میلیاردها دلار در آمریکا نفوذ پیدا کرده، به رسانه های بریتانیایی تسلط یافته و از آن ها علیه رقبایش بهره برده است. یک اثر کلیدی این تلاش ها شوراندن دولت های غربی علیه اخوان المسلمین بوده که رژیم های حاشیه خلیج فارس آن را تهدیدی علیه نظام های خودکامه شان می دانند. این گزارش می گوید که ارباب القا شده علیه اخوان المسلمین در رسانه های بریتانیایی سبب تشدید کلی نگرش منفی علیه مسلمانان شده است.

در ادامه این گزارش آمده است: در نهایت این اقدامات اثر معکوس گذاشته و سبب منفی نگری کلی و ترویج اسلام هراسی و از بین رفتن روابط میان غرب و جهان اسلام گشته است.

جدیدترین اخبار و رویدادهای حوزه های علمی کشور در خبرگزاری حوزه

www.hawzahnews.com

نمبر: ۰۲۵ - ۳۲۹۰۱۵۲۴

استان‌ها

بزرگداشت آیت‌الله العظمی میرزا جواد تبریزی

با حضور علمایی از عراق در آذرشهر برگزار شد

مراسم دوازدهمین سالگرد رحلت حضرت آیت‌الله میرزا جواد تبریزی با حضور علمایی از کربلا، نجف و بصره در شهرستان آذرشهر برگزار شد.

به گزارش خبرنگار خبرگزاری حوزه از تبریز، مراسم بزرگداشت دوازدهمین سال رحلت آیت‌الله میرزا جواد تبریزی، امروز با حضور حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمحمدعلی آل‌هاشم نماینده ولی‌فقیه در استان آذربایجان شرقی، علمایی از کربلا، نجف و بصره و با سخنرانی حجت‌الاسلام والمسلمین جعفر تبریزی فرزند مرحوم حضرت

آیت‌الله تبریزی در شهرستان آذرشهر برگزار شد. حجت‌الاسلام والمسلمین تبریزی در این مراسم به تشریح بخش‌هایی از زندگانی حضرت آیت‌الله میرزا جواد تبریزی پرداخت و گفت: زندگی آن عالم وارسته همواره بر مبانی آموزه‌های دینی و قرآنی پایه‌ریزی شده بود و در تربیت فرزندان نیز از حدود الهی غافل نبود.

گفتنی است، آیت‌الله العظمی میرزا جواد تبریزی در شب ۲۷ شوال سال ۱۴۲۷ هجری قمری در ۸۲ سالگی در شهر مقدس قم در فانی را وداع گفت و در حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه (ع) به خاک سپرده شد.

مراسم بزرگداشت آیت‌الله دوزدوزانی

مراسم ارتحال آیت‌الله دوزدوزانی با حضور حضرات آیات مکارم شیرازی، سیحانی، علوی گرگانی، حسینی بوشه‌ری و سیداحمد خاتمی از اعضای خیرگان رهبری و جامعه مدرسین، علما، فضلا و شاگردان این عالم بزرگ، ۲۳ تیر در مسجد اعظم قم برگزار شد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین نظری منفرد در مراسم ارتحال آیت‌الله دوزدوزانی گفت: به ابعاد علمی و شخصیتی این عالم ربانی پرداخت و با بیان اینکه ایشان سال‌ها در حوزه علمیه به تدریس می‌پرداخت و شاگردان بسیاری را تربیت نمود، گفت: کلاس‌های درس آیت‌الله دوزدوزانی (ع) بانشاط بود و بیش از ۵۰ سال تدریس داشت و از دوره مقدمات و سطح تا قوانین را می‌گفت و طلاب بسیاری حضور می‌یافتند. این عالم متقی در کلاس درس خود همه تلاش خود را می‌کرد تا درس را به طلاب تفهیم نماید.

سخنران این مراسم با اشاره به سجایای اخلاقی این عالم فقید اظهار کرد: آیت‌الله دوزدوزانی (ع) در عین این‌که بسیار عالمانه بر کرسی تدریس تکیه زده بود، اما بسیار متواضع بود و از مکتب اهل بیت (ع) تواضع را به خوبی آموخته بود.

هم‌چنین مراسم هفتمین شب ارتحال این عالم فقید با حضور علما و اعضای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم شب پنج‌شنبه ۲۸ تیر پس از نماز مغرب و عشا در مسجد رفعت قم برگزار شد. آیات اعرافی، حسینی بوشه‌ری، فاضل لنکرانی و غروی و نمایندگان بیوت مراجع عظام در این مراسم حضور داشتند. یادآوری می‌شود، آیت‌الله محسن دوزدوزانی پس از سال‌ها حضور در قم و تلاش در جهت تدریس و تربیت طلاب علوم دینی، سرانجام ۲۱ تیرماه ۱۴۰۰ سن ۹۰ سالگی دعوت حق را لبیک گفت و به لقاء الله پیوست.

برای اولین بار در سمنان تشکیل شد

انجمن یاوران وقف ترویج امر به معروف و نهی از منکر کشور

اولین انجمن یاوران وقف ترویج فریضتین امر به معروف و نهی از منکر کشور در استان سمنان، تشکیل و فعالیت خود را هم‌زمان با دهه کرامت آغاز کرد.

به گزارش خبرنگار خبرگزاری حوزه از سمنان، احکام ۹ تن از اعضای اولین انجمن یاوران وقف ترویج امر به معروف و نهی از منکر کشور در سمنان، یک‌شنبه ۳۱ تیر در مراسمی با حضور نماینده ولی‌فقیه در استان سمنان به آنان اعطا شد. حیدر آسیابی، دادستان عمومی و انقلاب اسلامی استان سمنان در این آیین با بیان این‌که هدف از تشکیل این انجمن جلب مشارکت خیرین در ترویج و نیز فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر در جامعه است، اظهار داشت: اعضای این انجمن علاوه بر کمک به ترویج فرهنگ وقف در تلاش برای استفاده از فرهنگ غنی وقف برای ترویج فریضه امر به معروف و نهی از منکر خواهند بود و ارتقای شناخت مردم به وقف را نیز در برنامه‌های خود دارند.

دبیر ستاد امر به معروف و نهی از منکر استان سمنان تصریح کرد: توسعه وقف مشارکتی و نیز استفاده از فرهنگ غنی وقف برای انجام مأموریت‌های امر به معروف و نهی از منکر از دیگر اهداف تشکیل انجمن یاوران وقف در ترویج امر به معروف و نهی از منکر است و مهم‌ترین رسالت این انجمن جلب نظر اوقاف خیراندیش برای مشارکت در احیای امر به معروف و نهی از منکر است.

بر پایه این گزارش، در این آیین احکام اعضای اولین انجمن یاوران وقف در ترویج امر به معروف و نهی از منکر استان سمنان به آنان اهدا شد.

ایجاد و توسعه وقف مشارکتی در راستای شعار «همه واقف باشیم»

مدیرکل اوقاف و امور خیریه استان سمنان نیز تصریح کرد: استان سمنان سال گذشته بیش از ۲۰ مورد وقف قرآنی و شهرستان گرمسار ۱۱ مورد وقف قرآنی داشته‌اند و به همین دلیل استان سمنان سال گذشته مورد تجلیل قرار گرفت.

حجت‌الاسلام واحدی با اشاره به تشکیل اولین انجمن یاوران وقف در ترویج امر به معروف و نهی از منکر کشور در استان سمنان، افزود: طرح وقف با هدف ترویج فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر نیز برای اولین بار در این استان به صورت وقف مشارکتی آغاز شده است.

وی با بیان این‌که در این خصوص حساب بانکی ایجاد و وجوهاتی جمع‌آوری شده است، خاطر نشان کرد: با هدف ترویج امر به معروف و نهی از منکر، وجوه در این حساب، صرف توسعه این فرهنگ می‌شود و پیش‌بینی می‌گردد حدود ۱۰ میلیارد ریال با کمک خیرین استان در این حساب جمع‌آوری شود.

وی افزود: اولین وقف در حوزه امر به معروف و نهی از منکر نیز در گرمسار با وقف تعدادی سهام یک کارخانه سیمان آغاز شد و دومین مورد نیز در شهرستان دامغان در شرف ثبت قرار دارد. مدیرکل اوقاف و امور خیریه استان سمنان، ایجاد و توسعه وقف مشارکتی را در راستای سیاست سازمان اوقاف و امور خیریه و شعار «همه واقف باشیم» دانست و گفت: در استان سمنان نیز ظرفیت‌های فراوانی برای توسعه وقف مشارکت وجود دارد.

به گزارش خبرگزاری حوزه از مازندران، آیت‌الله اعرافی، ۲۴ تیر در مراسم تودیع و معارفه مدیر حوزه علمیه مازندران که با حضور آیت‌الله طبرسی نماینده ولی‌فقیه در مازندران، علما، روحانیون، مسئولان استان و هم‌چنین مدیران و اساتید مدارس علمیه استان، در مجتمع فرهنگی اهل‌بیت (ع) ساری برگزار شد.

در بخشی از سخنان خود گفت: ما در روزگاری هستیم که علوم اجتماعی و انسانی نرم‌افزار اداره دنیا شده و با تمام قلمرو علوم اسلامی در ارتباط است و باید این علوم اسلامی را به وسیله علوم جدید غنی کنیم و جلوی فرصت‌سوزی‌ها را بگیریم.

وی با اشاره به این‌که گاهی کسانی که آگاهی عمیق ندارند، می‌گویند علوم انسانی به اسلام چه ربطی دارد، خاطرنشان کرد: این سخن عمقی دارد که ما به عنوان حوزه باید به آن توجه خاصی داشته باشیم و در ابواب فقه، ابواب نو و جدیدی پایه‌ریزی کنیم تا با همان اصول عمیقی که فوت علمی ماست، قلمرو فقهی ما گسترش پیدا کند.

آیت‌الله اعرافی با بیان این‌که امروز در جامعه ما بیش از دو هزار مرکز علمی آموزشی و قریب به پنج میلیون دانشجو وجود دارد، افزود: همه شیاطین عالم دستاورد عظیم انقلاب را انکار می‌کنند؛ دستاوردی که به تنهایی و بدون وابستگی به خارجی‌ها شکل گرفته و این طبیعتاً مستلزم گسترش علمی است.

حوزه و روحانیت در دفاع از انقلاب و نظام اسلامی پیشگام هستند

آیت‌الله طبرسی نیز در این مراسم با تقدیر از تلاش‌های هشت‌ساله حجت‌الاسلام والمسلمین طاهری در مدیریت حوزه علمیه استان، گفت: این روحانی وارسته و پرتلاش با محبوبیت و مکرمت برای حوزه علمیه استان زحمت کشید و در این سال‌ها با فضل و کمال بالا بی‌ادعا مشغول خدمت بود.

نماینده ولی‌فقیه در مازندران با بیان این‌که همه ما در برابر شهدا و خون‌های پاک این عزیزان مسئول هستیم، تصریح کرد: روحانیت نشان نبوت دارد و مردم به خاطر این لباس به ما احترام می‌گذارند؛ این لباس، لباس مسئولیت است نه لباس مصونیت؛ به همین دلیل می‌فرمایند فساد عالم فساد عالم است و شیطان یک عالم بود که

در جریان سفر مدیر حوزه‌های علمیه به مازندران صورت گرفت

از تودیع و معارفه مدیر حوزه علمیه مازندران تا افتتاح ساختمان جدید این مدیریت

آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه کشور ۲۳ و ۲۴ تیر در سفری دو روزه به استان مازندران، از مدارس علمیه استان دیدار و با علمای مناطق مختلف استان دیدار و گفت‌وگو کرد. در جریان همین سفر، تودیع و معارفه مدیر حوزه علمیه مازندران انجام گرفت و ساختمان جدید مدیریت حوزه علمیه این استان افتتاح شد.

فاسد شد؛ ببینید چه کرد و چه فساد می‌کند. به بار آورد؛ علمای فاسد هم این چنین هستند.

رئیس شورای حوزه علمیه مازندران با تأکید بر این‌که امروز رهبری انقلاب نیاز به بار و یاور دارد، افزود: حوزه‌های علمیه، بزرگان و مراجع، همه باید دست به دست هم دهیم و در این شرایط بد اقتصادی باید وحدت داشته باشیم و حرمت یکدیگر را حفظ کنیم و گوش به فرمان حضرت آقا باشیم.

نماینده ولی‌فقیه در مازندران در پایان با بیان این‌که امروز رسالت حوزه‌های علمیه بسیار سنگین‌تر از گذشته است، خاطرنشان کرد: حوزه و روحانیت باید در دفاع از انقلاب و نظام اسلامی همانند گذشته پیشگام باشند.

مدیر سابق این گزارش، مدیر سابق حوزه

گفتنی است، در این مراسم از تلاش‌های حجت‌الاسلام والمسلمین ابوالقاسم طاهری مدیر سابق حوزه علمیه مازندران تقدیر و حجت‌الاسلام والمسلمین محمود ابوترابی به‌عنوان مدیر جدید حوزه علمیه این استان معرفی شد.

افتتاح ساختمان مدیریت حوزه علمیه مازندران

هم‌چنین ساختمان مدیریت حوزه علمیه استان مازندران نیز، ۲۴ تیر با حضور آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه کشور، در ساری افتتاح و مورد بهره‌برداری قرار گرفت.

در این مراسم، حجت‌الاسلام والمسلمین طاهری مدیر سابق حوزه علمیه مازندران با بیان این‌که عملیات اجرایی احداث ساختمان مدیریت حوزه علمیه مازندران از سال ۹۲ در ساری آغاز شد، افزود: این مجموعه در قالب مجتمع اداری فرهنگی حضرت فاطمه زهرا (ع) طراحی شده است.

وی با اشاره به این‌که این مجتمع فرهنگی اداری در زمینی به مساحت ۵۰۰ مترمربع احداث شده است، بیان داشت: این ساختمان در چهار طبقه شامل بخش‌های اداری، رفاهی، سالن همایش و... است.

مدیر سابق حوزه علمیه مازندران افزود: این مجموعه اداری فرهنگی با تلاش‌های مدیریت حوزه علمیه استان، حمایت‌های نماینده ولی‌فقیه در استان و مدیریت حوزه‌های علمیه کشور احداث شده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین طاهری در پایان، تعداد مدارس علمیه فعال در مازندران را ۲۳ مدرسه اعلام کرد و گفت: بیش از ۲ هزار و ۵۰۰ طلبه از پایه‌های اول تا دهم در این مدارس مشغول تحصیل هستند.

خاطرنشان می‌شود، در این سفر دو روزه آیت‌الله اعرافی از مدارس علمیه شهید امیری بندپی، خاتم‌الانبیا (ع)، روحیه بابل و مدرسه امام علی (ع) سابق بازدید و در جریان فعالیت‌های علمی آموزشی این مدارس قرار گرفت. هم‌چنین دیدار با آیت‌الله نظری خادم‌الشریعه و بررسی مسایل و مشکلات مدارس علمیه مازندران، دیدار با مدیران مدارس علمیه استان، راه‌اندازی نخستین کرسی درس خارج رسمی فیضیه بابل و بازدید از مسجد جامع تاریخی ساری که چند روز پیش در اثر آتش‌سوزی از بین رفت از دیگر برنامه‌های سفر آیت‌الله اعرافی به استان مازندران بود.

اگر حوزه به فلسفه ورود نکند افرادی سکولار و ماتریالیست تربیت خواهند شد

پشتوانه نظری و عقلی امکان ندارد که بتوان مباحث شریعت را مطرح کرد. مدیر حوزه علمیه خراسان افزود: اگر حوزه علمیه برای ورود به فلسفه کاری نکنند، دیگران آن را ابزار کار خود قرار می‌دهند که در نتیجه تربیت افرادی سکولار و ماتریالیست را به دنبال خواهد داشت.

وی با بیان این‌که باید فلسفه را به ریز و در تراز نظام اسلامی ارائه داد، گفت: هر بحث حکمی، کلامی، فلسفی و... باید نیازهای جامعه، شهات و مسایل را رصد، مطرح و پاسخ دهد، زیرا در غیر این صورت از امور جامعه عقب خواهیم افتاد؛ بر همین اساس می‌بایست با این رویکرد به سمت علوم عقلی حرکت کنیم.

وی به لزوم نیازسنجی منطبق با زمان به صورت کامل و جامع اشاره و خاطرنشان کرد: با ظرفیتی که دنیای امروز با علم و شبه‌فکنی‌ها در سطح

مدیر حوزه علمیه خراسان گفت: اگر حوزه علمیه برای ورود به فلسفه کاری نکند، دیگران آن را ابزار کار خود قرار می‌دهند که در نتیجه تربیت افرادی سکولار و ماتریالیست را به دنبال خواهد داشت.

مدیر حوزه علمیه خراسان با بیان این‌که برنامه‌های حوزه علمیه مهم است، عملیاتی شدن حرکت تحولی مدنظر مقام معظم رهبری می‌باشد.

به گزارش روابط عمومی حوزه علمیه خراسان، حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمصباح عاملی در دیدار اعضای مجمع عالی حکمت اسلامی مشهد مقدس، با اشاره به نااهم‌نامه‌هایی که در دو سال گذشته با نهادهای حوزوی و غیرحوزوی و همسو منعقد شده، ابراز کرد: هم‌افزایی و تجمیع ظرفیت‌ها برای خروج از حالت جزیره‌ای بسیار مهم است تا در نتیجه با هم‌فکری‌های انجام شده، حرکتی جامع در سطح حوزه علمیه صورت گیرد.

وی با اشاره به سلیقه‌های مختلف سیاسی، علمی، روش‌تعلیمی و تربیتی و... در میان نهادهای گوناگون، اظهار کرد: آنچه برای حوزه علمیه مهم است، عملیاتی شدن حرکت تحولی مدنظر مقام معظم رهبری می‌باشد.

مدیر حوزه علمیه خراسان با بیان این‌که برنامه‌های حوزه انقلابی را با جدیت پیگیری می‌کنیم، مثال زد: کاری که در این دو سال در بحث علوم عقلی انجام شده این بود که مسیر گفت‌وگو در حوزه علمیه مشهد مقدس بر اساس اهداف و پاسخگویی به مطالبات مقام معظم رهبری است.

وی با اشاره به لزوم توجه به امور اعتقادی و مباحث دینی در آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها گفت: بدون

درآینه اخبار

نخبگان از کم‌توجهی‌ها دلسرد نشوند

آیت‌الله ناصری یزدی در همایش بانوان نخبه یزد گفت: نخبگان هم باید تلاشی مضاعف داشته باشند و به صرف کم‌توجهی یک مسئول دلسرد نشوند.

مستولان باید نخبگان و سرآمدان جامعه در بخش‌های مختلف را تحت پوشش قرار دهند، لکن خود نخبگان هم باید تلاشی مضاعف داشته باشند و به صرف کم‌توجهی یک مسئول دلسرد نشوند.

رئیس شورای حوزه علمیه یزد در ادامه با بیان این‌که دهه کرامت فرصت بسیار خوبی برای تبیین و ترویج ارزش‌های اسلامی در بین جوانان و نوجوانان است، عنوان کرد: مسئولان فرهنگی باید برنامه‌ریزی لازم در این خصوص را انجام دهند.

امام جمعه یزد افزود: امام رضا (ع) به همه کارهای مردم رسیدگی می‌کردند و حتی در سفره خود نیز به نیازمندان و اطرافیان خود توجه داشتند و همیشه با فقر و مستمندان و افرادی که نوعی احتیاج دارند، عنایت و توجه داشتند، مسئولان نیز باید از آن حضرت الگو برداری کنند.

گفتنی است، در پایان این مراسم به مناسبت چهلیم سالگرد پیروزی انقلاب شکوهمند انقلاب اسلامی از ۴۰ نفر از بانوان نخبه شاهد و ایثارگر یزد تجلیل شد.

راه‌اندازی کرسی درس تفسیر در مدارس علمیه تهران

مدیر حوزه علمیه استان تهران خبر داد

تفسیر در مدارس علمیه، رویکرد جدی‌تری برارانه علوم قرآنی به طلاب شکل خواهد گرفت.

به گزارش خبرگزاری حوزه در تهران، حجت‌الاسلام والمسلمین محمدهادی رحیمی صادق دوم مراد در کارگاه مهارت‌افزایی معاونان آموزش مدارس علمیه استان تهران در جامعه علمیه امیرالمؤمنین (ع)، با بیان این‌که تربیت طلاب توانمند و تراز انقلاب اسلامی، از رسالت‌های مهم مدیریت حوزه علمیه تهران است، اظهار داشت: یکی از برنامه‌های جدی ما دانش‌افزایی است و این برنامه برای همه مدیران، معاونان، کارکنان مدارس، طلاب، اساتید، خادمان، نگهبانان و آشپزهای مدارس علمیه استان تهران برنامه‌ریزی شده است.

مدیر حوزه علمیه تهران با اشاره به تأسیس شورای معین حوزه علمیه تهران و حضور دبیر مجمع اساتید در این شورا، گفت: یکی از وظایف مجمع اساتید و شورای معین، تشکیل و راه‌اندازی انجمن‌های علمی در رشته‌های مختلف و با حضور اساتید مدارس علمیه است. وی افزود: تشکیل این انجمن‌ها در رشد و تعالی علمی حوزه علمیه تهران بسیار مؤثر بوده و تحولات خوبی را در حوزه تهران رقم خواهد زد.

مدیر حوزه علمیه استان تهران ادامه داد: نظام آموزش محور در مدارس علمیه باید به همراه سه پوسته مهم تهذیبی، پژوهشی و تبلیغی باشد؛ زیرا هر دوستان علمیه‌ای به‌عنوان یک قراگه جامع دینی باید همه امورات فرهنگی، اجتماعی و دیگر امور محله و منطقه پیرامون خود را هدایت و راهبری کند. وی با بیان این‌که در سال تحصیلی جدید اهتمام جدی‌تری به علوم قرآن و تفسیر در مدارس علمیه خواهد شد، گفت: با همکاری حوزه علمیه تهران و نظارت حجت‌الاسلام والمسلمین قرآنی، صد نفر از اساتید حوزه بعد از گذراندن آموزش‌های تخصصی به‌عنوان مربی قرآن و تفسیر در مدارس علمیه، با داور کردن کرسی درس تفسیر، نظارت جدی‌تر و علمی‌تری بر ارائه علوم قرآنی به طلاب خواهند داشت.

<div><div> </div>افق هوزنه</div>
Ofogh-e Hawzah Weekly
 <p>هفته‌نامه فرهنگی، اجتماعی و سیاسی • صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه</p> <p>مدیر مسئول: سیدمفید حسینی کوهساری • سردبیر: رمضانعلی عزیزی • با همکاری هیئت تحریریه</p> <p>تلفن: ۰۵۳۸-۲۲۹۰۰۵۳۸ • نمابر: ۰۵۳۳-۳۲۹۰۱۵۳۳ • نشانی: قم، بلوار جمهوری، کوچه ۲، پلاک ۱۵</p> <p>صندوق پستی: ۳۳۱۸۵/۳۳۸۱ • پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir</p> <p>پست الکترونیکی: info@ofoghhawzah.ir • چاپ گلریز: ۶۶۷۹۵۴۴۲</p>

در محضر نور

■ امام علی بن موسی الرضا علیه السلام

مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى مَا يَكْفُرُ بِهِ ذُنُوبُهُ فَلْيُكْفِرْ مِنَ الصَّلَوَاتِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فَإِنَّهَا تَهْدِيهِمُ الذُّنُوبَ هَدْمًا.

هرکس چاره و راهی برای جبران گناهان خود ندارد، بسیار بر محمد و آل او صلوات بفرستد؛ چراکه صلوات گناهان را نابود می‌کند.

امالی شیخ صدوق، ص ۷۳

سخن بزرگان

■ امام خمینی

همه نیروها، همه قدرت‌ها در هر جا هستند، محتاج به توجه خاص حضرت رضا علیه السلام هستند...
همه امیدوارم که ان‌شاءالله تعالی، به برکت آن آستان مقدس، جمهوری اسلامی همان طوری که تاکنون پیروزمندانه پیش رفته است، از این به بعد هم پیش برود و این جمهوری اسلامی باقی باشد با اسلامیت خود تا وقتی که به حضور بقیه‌الله این جمهوری مشرف شود و مسایل را در خدمت ایشان حل کند.

صحیفه امام، ج ۱۶، ص ۳۸۸

عطر پیار

< قبله ی کروبیان >

آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی

یا امام العَصْرِیا کَهِفَ الْأَمَانِ
وی طفیل هستی‌ات کَوْن و مکان
ای سپهر عدل و مصباح یقین
ریزه‌خور خوران تو پیرو و جوان
وای پناه و مُنجی مستضعفان
رفت از کف، طاقت و تاب و توان
الامانُ الامانُ الامانُ الامان
أدرک العَبْد الضعیف المستهان
ز امریزدانی به عالم حکمران
خاک درگشایش بود زشک جنسان
شِیعَةُ المهدی امام انس و جان
ای سلیل خاتم پیغمبران
گشت محکوم عذاب جاودان
در بیان مدح تو لکن زبان
وأنصِرُ الإسلامَ بالنصرِ العیسان
شرح و تفسیرش بر رأی جاهلان
باب تحریف آمده اندر میان
پُرز انصاف و عدالت کن جهان
سرنگون کن رایب و هَیابیان
بیش از این اندر فراق خسته جان
یا ولسیَّ الله «لطیفی» را مَخْواه

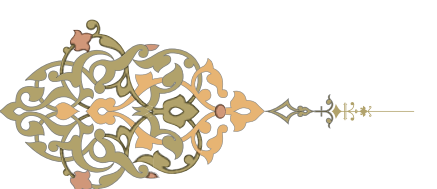
یاد ایام

■ سه شنبه ۹ مرداد ۱۳۹۷ / ۱۷ ذی القعدة ۱۴۳۹ / ۳۱ ژوئیه ۲۰۱۸
- تبعید حضرت امام موسی کاظم علیه السلام از مدینه به عراق (۱۷۹ق)
- شهادت حاج ملامحمدتقی شهید ثالث فقیه بزرگوار شیعه (۱۲۶۴ق)
- رحلت مرجع عالی قدر آیت‌الله‌العظمی شیخ عبدالکریم حائری یزدی، مؤسس گران قدر حوزه علمیه قم (۱۳۵۵ق)

- وقیع حادثه جمعه خونین مکه (۱۳۶۶ش)
- چهارشنبه ۱۰ مرداد ۱۳۹۷ / ۱۸ ذی القعدة ۱۴۳۹

اسلام (۱۳۷۳ش)
- پنج شنبه ۱۱ مرداد ۱۳۹۷ / ۱۹ ذی القعدة ۱۴۳۹
- شهادت آیت‌الله شیخ فضل‌الله نوری به‌دست ابادی استعمار در تهران (۱۲۸۸ش)
- دوشنبه ۱۵ مرداد ۱۳۹۷ / ۲۳ ذی القعدة ۱۴۳۹
- روز زیارتی امام رضا علیه السلام
- شهادت حجت‌الاسلام مصطفی زردانی پور فرمانده فراگرا ه فتح (۱۳۶۲ش)
- شهادت سرلشکر خلبان عباس بابایی (۱۳۶۶ش)
- سه شنبه ۱۶ مرداد ۱۳۹۷ / ۲۴ ذی القعدة ۱۴۳۹
- حرکت امام رضا علیه السلام از مدینه به خراسان محل حکومت مأمون عباسی (۲۰۰ق)
- رحلت فقیه بزرگ آیت‌الله‌العظمی ملامحمد شریف مازندرانی، معروف به شریف‌العلماء (۱۲۶۶ق)

■ چهارشنبه ۱۷ مرداد ۱۳۹۷ / ۲۵ ذی القعدة ۱۴۳۹
- روز دخول‌الأرض
- تولد حضرت ابراهیم علیه السلام به نقل از امام رضا علیه السلام
- خروج پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از مدینه به قصد حجة‌الوداع (۱۰ق)
- درگذشت مرجع تقلید آیت‌الله‌العظمی سیدمحمدهادی میلانی در مشهد مقدس (۱۳۵۴ش)
- ارتحال آیت‌الله‌العظمی سیدابوالقاسم خوینی زعیم بزرگ حوزه علمیه نجف اشرف (۱۳۷۱ش)
- روز خبزنگار
- شنبه ۲۰ مرداد ۱۳۹۷ / ۲۸ ذی القعدة ۱۴۳۹
- رحلت فقیه بزرگ شیعه آیت‌الله‌العظمی آقا ضیاء‌الدین عراقی استاد بزرگ حوزه علمیه نجف (۱۳۶۱ق)
- یک شنبه ۲۱ مرداد ۱۳۹۷ / ۲۹ ذی القعدة ۱۴۳۹
- شهادت امام نهم حضرت جوادالائمه علیه السلام به دستور معتصم عباسی (۲۲۰ق)

■ فضیلت زیارت امام رضا علیه السلام در نگاه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و جانشینان بر حق او یعنی ائمه معصومین علیهم السلام از شأن، عظمت و مقام والاّیی نزد پروردگار متعال و نظام تکوین و تشریح برخوردار هستند، لذا زیارت آنان چه در زمان حیات و چه پس از رحلت یا شهادت، دارای فضیلت‌هایی است. ما در این گفت‌وگو سعی می‌کنیم تا در حد وسع به برخی از فضایل زیارت هشتمین سپهر سعادت حضرت امام رضا علیه السلام از دیدگاه پیامبر صلی الله علیه و آله و چندتن از اهل بیت علیهم السلام را مورد بررسی قرار دهیم:

۱. حاکم نیشابوری شافعی به سند خود از امام رضا علیه السلام روایت کرده است:

«روی عن الإمام علی الرضا علیه السلام عن أبائه عن النبی صلی الله علیه و آله أَنَّهُ قَالَ: سَتَدْفَنُ بَعْضَةَ مِنِّي بِخِرَاسَانَ، مَا زَارَهَا مَكْرُوبٌ إِلَّا نَفَسَ اللَّهُ كَرِيحَهُ وَ لَا مُذْنِبٌ إِلَّا غَفَّرَ اللَّهُ ذَنْبَهُ؛ از امام رضا علیه السلام روایت شده که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: پاره‌ای از تن من در خراسان مدفون خواهد گشت، هر گرفتاری، وی را زیارت کند خداوند گرفتاری‌اش را برطرف می‌کند و هر گنه‌کاری او را زیارت کند خدای متعال گناهانش را می‌آمرزد.

۲. حاکم نیشابوری شافعی با سند خود، از امام صادق علیه السلام از پدرانش از امام علی علیه السلام از پیامبر صلی الله علیه و آله نقل می‌کند که فرمود: «سَتَدْفَنُ بَعْضَةَ مِنِّي بِخِرَاسَانَ، مَا زَارَهَا مَوْمِنٌ إِلَّا أَوْجِبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ وَ حَزْمَ جَسَدِهِ عَلَي النَّارِ؛ پاره‌ای از تن من در خراسان مدفون خواهد گشت هر مؤمنی به زیارت او برود خداوند بهشت را بر او واجب خواهد ساخت و بدن او را بر آتش جهنم حرام خواهد گرداند.

۳. از عایشه روایت شده که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «من زار ولدی بطوس فلنما حجّ مرة، قالت: مرة؟! فقال مرتین. قالت: مرتین؟! فقال: ثلاث مرات. فسكّنت عائشة، فقال: ولو لم تستکی لَبَلَّغْتُ إلی سبعین؛ کسی که فرزندم را در طوس زیارت کند، گویی یک حج به جا آورده است. عایشه پرسید: یک حج؟! پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: دو حج. عایشه پرسید: دو حج؟! رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: سه حج. عایشه ساکت شد. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: اگر سکوت نمی‌کردی تا هفتاد حج برمی‌شمردم.

باعنایت به نکته‌ای که در این روایت وجود دارد شاید بتوان گفت: شخصیت امام رضا علیه السلام و منطقه طوس به قدری برای عایشه مشخص بوده که از پیامبر صلی الله علیه و آله معنای «ولدی» و یا «طوس» را نپرسیده، بلکه تنها از ثواب و پاداش زیارت شگفت‌زده شده است.

■ فضیلت زیارت امام رضا علیه السلام در نگاه امام کاظم علیه السلام

حاکم نیشابوری شافعی به سند خود درباره فضیلت زیارت امام هشتم می‌گوید: از موسی بن جعفر علیه السلام شنیدم می‌فرمود: «من زار قبر ولدی علیّ کان له عندالله سبعین حجةً [من قال: [و زَبَّ حِجَّةً لا تُقْبَلُ. من زاره او بات عنده لیلهٔ کان کمن زار اهل السماوات [و] اذنا کان یوم القیامة، وجد معنا زوّاراً أئمتنا اهل البیت و أعلامهم درجةً و أقریبهم حیوةً زوّار ولدی علیّ؛ هر کس آرامگاه فرزندم را زیارت کند ثواب هفتاد حج را نزد خدا خواهد داشت. آن‌گاه فرمود: چه بسا حجی قبول نمی‌شود. هر کس او را زیارت کند یا شب در بازگاهش بماند، گویی همه آسمانیان را زیارت کرده‌است و چون روز قیامت شود، زائران را با ما اهل بیت خواهد یافت و زائران فرزند علی در جه‌شان بالاتر و حیات (معنوی) شان نزدیک‌تر است.

■ فضیلت زیارت امام رضا علیه السلام در نگاه امام رضا علیه السلام

۱. جوینی شافعی با سلسله سند خود، از فضل روایت کرده که گفت: «سَمِعْتُ عَلَی بن موسی الرضا، علیه التحية وثناء، و جائه رجل فقال له: یا بن رسول الله! رأیتُ رسول الله فی المنام کان یقول لی: کیف أتیم إذا دَفِنَ فی أرضکم بَضْعَتی و اسْتَحْفَظْتُمُ ویدیعی وَعَیْبَ فی ثراکم لحمی. فقال له الرضا علیه السلام: أنا المدفون فی أرضکم وانا بضعۃ نبیکم وانا الودیعة واللحم، من زارنی، و هو یُقرِّف ما أَوْجِبَ الله من حقی و طاعنی، أنا و آبائی شفعاؤه یوم القیامة و من کنا شفعاؤه نجا، ولو علیه مثل وِزْرِ الثَّقَلین الجن و الإنس؛ از علی بن موسی الرضا علیه السلام شنیدم شخصی نزد وی آمد و به امام عرض کرد: ای فرزند رسول خدا! پیامبر صلی الله علیه و آله را در خواب دیدم که به من می‌فرمود: چگونه خواهید بود اگر پاره تن من در سرزمین شما مدفون و گوشت بدنم در سرزمین شما پنهان شود، از امانت من چگونه محافظت می‌کنید؟ امام رضا علیه السلام در پاسخ فرمود: من آن شخصی هستم که در سرزمین شما دفن خواهد شد، من پاره تن رسول خدا و همان امانتی هستم که هر شخصی اگر با معرفت و به حق من و اطاعت از من، مرا زیارت کند، من و پدرانم شفیعان او در روز قیامت خواهیم بود و کسی که ما شفیعان او باشیم نجات خواهد یافت، هر چند گناهان وی به اندازه گناهان جن و انس باشد.

امام رضا علیه السلام در تأیید جریان مذکور به نقل از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «ولقد حدّثنی أبی، عن جدی، عن أبیہ، عن أبائه أنّ رسول الله صلی الله علیه و آله قال: من رأنی فی منامه فقد رأنی، فإنّ الشیطان لا یتمتّلُ فی صورتی و لا فی صورة أحدٍ من أوصیائی، إنّ رؤیا الصادقة جزء

کرامات و فضایل زیارت امام رضا علیه السلام

در منابع روایی اهل سنت

گفت‌وگو با حجت‌الاسلام محمد محسن طبعی

زیارت مرقد شریف امام رضا علیه السلام و انعکاس آن در روایات پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام و تأکید و سفارش معصومین علیهم السلام در مورد زیارت ایشان در کتب اهل سنت، حاکی از اهمیت و جایگاه ویژه آن حضرت بوده و سنت بودن زیارت مرقد پاک وی را به وضوح نمودار می‌سازد که متأسفانه این روایات مغفول واقع شده است.

آن‌چه در ادامه می‌آید گفت‌وگوی هفته‌نامه افق حوزه با حجت‌الاسلام محمد محسن طبعی صاحب کتاب «امام رضا علیه السلام به روایت اهل سنت» می‌باشد که به مناسبت ۲۳ ذی‌القعده روز زیارتی آن امام بزرگوار، به بررسی و تبیین یازده روایت در فضیلت زیارت مرقد امام رضا علیه السلام از زبان پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله، امام کاظم علیه السلام، امام رضا علیه السلام، امام جواد علیه السلام و امام هادی علیه السلام پرداخته که در منابع معتبر اهل سنت وارد شده است.

فرشتگان آسمان و زمین بر من می‌گیرند و در زمین غربی به خاک سپرده می‌شوم.
■ فضیلت زیارت امام رضا علیه السلام در نگاه امام جواد علیه السلام

حاکم نیشابوری شافعی به‌سند خود روایت کرد، از امام جواد علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: «من زار قبر أبی غفرالله له ما تقدم من ذنبه و ما تأخر، و إذا کان یوم القیامة ینصب له منبرا بحذاء منبر رسول الله صلی الله علیه و آله حتی یفرغ الله من حساب عباده؛ هر کس قبر پدرم را زیارت کند خداوند گناهان گذشته و آینده‌اش را می‌آمرزد و چون روز قیامت شود برای او جایگاهی در مقابل جایگاه رسول خدا قرار می‌دهند تا وقتی که خداوند به حساب همه بندگاناش رسیدگی کند.

■ فضیلت زیارت امام رضا علیه السلام در نگاه امام هادی علیه السلام

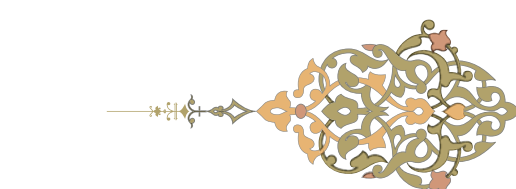
حاکم به سند خود از صقر بن دلف روایت نموده که گفت: از امام هادی علیه السلام شنیدم می‌فرمود: «من کانت لی إلی الله حاجة فلیزِّر قَبْرِ جَدِّی الرضا بطوس، و هو علی غسل و یُصَلِّ عند رأسه رکعتین و یسأل الله تعالی حاجته فی قوتنه، فإنه یُستجاب له ما لم یسأله فی ماثم أَوْ طبعیة رحم. و إنَّ مَوْضِعَ قبره لبقعة من بقاع الجنَّة، لا یزورها مؤمنٌ إِلَّا أعفاه الله من النار و أخله دار القرار؛ هر کس حاجتی دارد به زیارت قبر جدم امام رضا علیه السلام با انجام دادن غسل برود و بالای سر حضرت دو رکعت نماز بخواند و حاجتش را در قنوت نماز از خدا بخواهد که حاجت او برآورده خواهد شد البته به شرطی که حاجت او، گناه یا قطع رحمی (خویشاوندی) نباشد. مکانی که امام رضا علیه السلام در آن دفن شده قطعه‌ای از بهشت است، هر مؤمنی آن حضرت را زیارت کند، خداوند او را از آتش جهنم نجات می‌دهد و داخل بهشت می‌گرداند.

■ کرامات و مناقب امام رضا علیه السلام از دیدگاه بزرگان اهل سنت

در دوران پربرکت زندگی حضرت رضا علیه السلام کرامات فراوانی توسط آن حضرت صورت گرفت که برخی از این کرامات را اهل سنت به رشته تحریر در آورده‌اند. نقل این کرامات به روایت اهل سنت، در نزدیک‌سازی دیدگاه شیعه و اهل تسنن در موضوع کرامت مؤثر بوده و پاسخی مؤثر به جریان وهابیت است که اصل کرامت رانفی کرده‌اند. در این‌جا به گوشه‌هایی از سخنان آنان درباره کرامات امام رضا علیه السلام اشاره می‌کنیم:

حاکم نیشابوری شافعی می‌گوید: از محمد بن مؤمل شنیدم می‌گفت: روزی با پیشوای اهل حدیث ابوبکر بن خزیمه و ابوعلی ثقفی و دیگر مشایخ خود به زیارت مرقد علی بن موسی الرضا به طوس رفتم، آن‌ها بسیار به زیارت قبر علی بن موسی الرضا علیه السلام می‌رفتند. قال: فرأیت من تعظیمه (ابن خزیمه) لتلك البقعة و تواضعه لها و تضرعه عندها ما تحیرنا. محمد بن مؤمل می‌گوید: احترام، بزرگداشت و تواضع و گریه و زاری ابن خزیمه در کنار مرقد مطهر علی بن موسی علیه السلام، همگی ما را شگفت‌زده کرد.

نکنه جالب و شگفت‌انگیز ادامه سخن راوی است که متأسفانه برخی آن را گزارش نکرده‌اند. راوی می‌گوید:

این همه تواضع و احترامات ویژه ابن خزیمه به قبر امام رضا علیه السلام در حضور بزرگان خاندان سلطان و خاندان شاذان و خاندان شفقشین و گروهی از علویان نیشابور، هرات، طوس و سرخس انجام گرفت و همه آن‌ها شمایل و حرکات ابن خزیمه را به‌هنگام زیارت قبر امام رضا علیه السلام مشاهده، ثبت و ضبط کردند و از برخورد وی با امام و قبر شریف آن حضرت، بسیار خوشحال شدند و به‌خاطر چنین برخوردی که از امام‌العلماء سرزده بود، از خوشحالی صدقه دادند و همگی اظهار داشتند: اگر این‌کار (زیارت قبور و گریه و زاری کنار قبور و تواضع و احترام به صاحب قبر) سنت نبود و فضیلت نداشت، هیچ‌گاه ابن خزیمه چنین نمی‌کرد.

■ ابن حبان بستنی شافعی می‌گوید: علی بن موسی الرضا علیه السلام از بزرگان اهل بیت، عقلا، نخبگان و بزرگواران و بنی‌هاشم به‌شمار می‌رود. اگر از وی روایتی نقل شود، واجب است حدیثش معتبر شناخته شود... «قد زرتہ (قبر) مرارا کثیرةً و ما حلت بی شده فی وقت مقامی بطوس فرزت قبر علی بن موسی الرضا». من بارها مرقد وی را زیارت کرده‌ام. زمانی که در طوس بودم هر مشکلی برای رخ می‌داد قبر علی بن موسی الرضا را که درود خدا بر جردش و او باد، زیارت و برای برطرف شدن مشکلم دعا می‌کردم، دعایم مستجاب و مشکلم حل می‌شد. این‌کار را بارها تجربه کردم و پاسخ می‌گرفتم. خداوند ما را بر دوستی و محبت رسول خدا صلی الله علیه و آله و اهل بیتش ببخشد.

■ حاکم می‌گوید: از ابوالحسن محمد بن علی بن سهل فقیه شافعی شنیدم که می‌گفت: هیچ امر مهم دینی و دنیایی برای من روی نداد که به بازگاه امام رضا علیه السلام برای آن حاجت رفتم و نزد قبرش خدا را خواندم جز آن‌که آن حاجت روا شد و خداوند مرا از آن غم رهانید... و این عادتم شده که در تمام اموری که بدان‌ها دچار می‌شوم، سراغ ایشان بروم چراکه نزدم آزموده شده است.

■ حاکم نیشابوری شافعی نیز می‌گوید: «وقد عرفنی الله من کرامات التربة خیر کرامة، منها: أنّی کنت مقترسا لا أتحرک إلا یجهد فخرحت وزرت و انصرفت إلی نواق یخین من کرابیس، فأصبحت من الغد بنواق و قد ذهب ذلک الوجع و انصرفت سالم‌الی نیشابور؛ خداوند مرا از کرامات تربتش، بهترین کرامت را شناساند. از آن جمله است که من دچار بیماری خشکی مفاصل بودم و جز با مشقت نمی‌توانستم حرکت کنم. بنابراین بیرون آمدم و زیارتش کردم و با دو کفش کرباسی به نوقان بازگشتم صبح که در نوقان بودم تمام آن درد رفت و تندرست به نیشابور بازگشتم.»

■ جوینی شافعی به‌نقل از ابونضر مؤذن نیشابوری می‌گوید: به بیماری سختی مبتلا گشتم، در آن بیماری زبانم بند آمد و قادر به سخن گفتن نبودم. به ذهنم خطور کرد که به زیارت قبر امام رضا علیه السلام بروم، در کنار قبر شریف آن حضرت دعا کنم و او را واسطه قرار دهم و از خدا بخواهم مرا از این بیماری نجات دهد. به قصد زیارت قبر امام رضا علیه السلام از نیشابور خارج شدم و قبر آن حضرت را زیارت کردم و بالای سر آن حضرت مشغول خواندن نماز شدم، امام رضا علیه السلام را شفیع قرار دادم و از خدا خواستم به احترام و منزلت و مقام امام رضا علیه السلام مشکل زبانم را برطرف سازد. در سجده نماز خوابم برد، در خواب دیدم ناگهان ماه شکافته شد و مردی از آن خارج شد و نزدیک من آمد و صدا زد: ای ابونضر! بگو: «لا إله الا الله»، من با دست اشاره کردم که قادر به سخن گفتن نیستم و زبانم بند آمده است. آن مرد بر سرم فریاد زد و فرمود: مگر به قدرت خدا ایمان نداری؟ بگو: «لا إله الا الله» من که تا آن هنگام لال بودم یک‌باره زبانم باز شد و گفتم: «لا إله الا الله». به شکرانه این نعمت الهی، از مشهد پیاده بازگشتم و در طول مسیر همواره ذکر «لا إله الا الله» را بر زبان داشتم و بعد از آن زبانم بند نیامد.

■ سخن پایان

امام رضا علیه السلام در دوران حیات پربرکت خویش فضایل و کرامات بسیاری داشته که نقطه اوج آن ورود تاریخی آن حضرت علیه السلام به نیشابور و تبرک جستن علما و اهل سنت آن منطقه به خاک پای مرکب امام است. اما این کرامات و برکات به دوران حیات آن حضرت محدود نبوده‌است و پس از شهادت وی نیز به تصریح چهارم هجری تاکنون محل زیارت و توسل علمای اهل سنت و سایر مردم و شفا گرفتن از آن بقعه شریفه بوده است و بر اساس گزارش‌های آنان، توسلات و زیارت مردم هر سال گسترده‌تر شده است.

گویی روایات رسیده از پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و سایر اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه و آله، که بر زیارت قبر امام رضا علیه السلام و مظلومیت و غربت آن حضرت تأکید داشته است، چنین سیل خروشان‌ی از مردم را به سمت مرقد آن حضرت روانه کرده و سبب احترام ویژه آنان به پاره تن رسول خدا صلی الله علیه و آله شده است.

این گزارش‌ها حاکی از این مسئله است که زیارت قبور اهل بیت علیهم السلام یک سنت مؤکد نبوی صلی الله علیه و آله است و خط‌طلانی بر توهماتی بی‌اساس وهابیت است.

منبع: امام رضا علیه السلام به روایت اهل سنت گفت‌وگو-حمید کریمی